

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

4 437
JULIUS
SUBJEKTSNUMMER

JULIEN

1912

Lina FROBERG

Utgivare: Johan Nordling

Pris 1 Krona

IDUN • ÅR 1913 • IDUN

NÅGRA PRESSUTTALANDEN OM
IDUN:

LAND DE TALRIKA UTTRYCK för erkännande och sympati, som med anledning af Iduns i dessa dagar fyllda 25 år från alla håll strömmat oss till mötes, och ur hvilka vi här invid tillåtit oss göra en liten axplockning i pressens spalter, märkes följande

uttalande af Doktor Sven Hedin,

vår ryktbare och uppburne forskningsresande och varme fosterlandsvän. "Iduns silfverbröllopsår" — skriver d:r Hedin — "det klinger som en paradox! Och dock är jag öfvertygad, att Eder Idun äfven på sin guldbryllupsdag alljämt skall vara lika ungdomsfrisk och lifskraftig som nu, och, oberoende af årens tal, ständigt komma, än med friska vindar ifrån fjällen, än med varma vindar ifrån våren, in i de hundratusen hem, där hon redan så länge varit en välkommen och frogen gäst... Jag vill icke saknas bland de otaliga, som i dessa dagar sända Er en hjärtlig hälsning och tacka Eder för all den njutning och glädje, Idun skänkt oss under de flydda 25 åren."

Ett omdöme som detta och liknande från så många högt skattade och omdömesgilla svenska kvinnor och män måste naturligtvis kännas som en dyrbar uppmuntran, för hvilken vi af hjärtat tacka. Men det innebär lika mycket en förpliktelse, som vi icke mindre lifligt känna, en förpliktelse att gå vidare på de goda traditionernas väg och genom alljämt nya förbättringar försvara den hedersplats, vi varit nog lyckliga att vinna i svenska läsares bevägenhet.

Det är också med de allvarligaste föresatser i denna riktning vi nu gå att inleda vårt andra kvartsekel, i det vi inbjuda till prenumeration på 26:e årgången af Idun, illustrerad tidning för kvinnan och hemmet. Iduns program i dess hufvuddrag torde redan vara så allmänt bekant, att något vidlyftigt ordande om detsamma bör kunna anses skäligen öfverflödigt. Vare nog sagdt, att vi allt fortfarande skola ställa som vår främsta uppgift att på alla områden häfda kvinnornas och hemmens intressen, på samma gång vi genom våra enastående förbindelser med landets förnämsta litterära och konstnärliga krafter våga utlofva ett innehåll af den bästa estetiska halt. Bland de speciella nyheterna för det kommande året vilja vi emellertid i första rummet omnämna den artikelserie

"Svenskt Kyrkolif"

för hvilken vi med anledning af det allmänna lifaktiga intresset för den svenska folkkyrkan och dess sunda utveckling haft förmånen vinna medverkan från ett antal framstående kyrkomän, som i kortfattad och populär form åtagit sig behandla olika aktuella kyrkliga frågor. Bland författare, som redan utlofvat bidrag till denna serie, kunna vi nämna namn sådana som biskop O. Bergqvist, professor Hjalmar Holmquist, missionsdirektör A. Ihrmark, hofpredikanten J. Norrby, teol. d:r S. A. Fries, kyrkoherde Herman Palm, regementspastor G. Malmberg, pastorerna B. Aurelius, A. Holmbäck och J. B. Melander m. fl. Helt visst komma också dessa uttalanden inom ett af de viktigaste bland lifsområdena att mottagas med den allra största uppmärksamhet och intresse.

DAGENS NYHETER

Tjugufem år måste ju i vårt land med dess förtidskrifter så karga jordmån anses som en ansevärd lifslängd, men trots detta företer Idun i sitt nuvarande skick inga som helst spår af ålderdomssvaghet. Tvärtom har den aldrig förefallit mer lifskraftig och löfsterik än just nu!

SVENSKA DAGBLADET

Både under sin första och sin andre redaktörs ledning har Idun gått framåt och sträfvat att hålla en god nivå. Idun har sålunda både skäl och rätt att jubila.

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

Den framgång, hvarom Idun:s jubileum bär bud och vittne, är välförtjänt. Ty trots nära till hands liggande frestelser att för konkurrensens skull tillgodose äfven en mindre nogräknad smak, ha tidningens ledande krafter konsekvent hållit fast vid ett litterärt och konstnärligt program, som under årens lopp kommit att omfatta ett alljämt rikare stoff.

NYA DAGLIGT ALLEHANDA

Idun har blifvit en aktuell, alltid vaken och pigg kulturtidning, där hvar och en af familjens medlemmar kan finna något för sig.

AFTONBLADET

För 25 år sedan grundade Frithiof Hellberg denna tidning för kvinnan och hemmet, hvilken som sådan i första planet sökt fylla — och fyllt — sin plats. Man kan taga för gifvet, att den nya tid, som nu ingår för Idun, på intet sätt skall blifva mindre lyckosam än hittills.

AFTON-TIDNINGEN

Det torde kunna betecknas som ett evenemang inom svensk tidningsvärld, att en veckotidning kunnat nå en så pass respektabel ålder. Men så är också Idun afgjort den bäst redigerade af våra periodiska tidskrifter i fråga om såväl illustrationsmaterialet som texten.

"De svenska hemmens, de svenska kvinnornas förnämsta organ." **Hallandsposten.**

"För den svenska kvinnovärldens utveckling har Idun utan gensägelse varit en mäktig häfstång och tack vare samma utveckling har också Idun blifvit så stark som den nu är." **Norrlandsposten.**

"Intar en hög ståndpunkt och är af stort intresse för en och hvar, kvinna eller man." **Blekinge läns Tidning.**

"Vi vilja af hjärtat lyckönska kvinnornas i Sverige speciella organ till ett fortsatt framgångsrikt arbete i fosterlandets tjänst." **Smålandsposten.**

En annan nyhet, som förtjänar framhållas, är det aftal vi träffat med den kände författaren hr Sigge Almén, som sedan flera år såsom möbeldesigner ägnat studier och intresse åt våra hems inredning, att en gång i månaden behandla hithörande ämnen i en serie rikt illustrerade uppsatser under den gemensamma rubriken

"Interiörkonst".

I allt vidare utsträckning ägna vår tids människor eftertanke och kärleksfull omsorg åt utformandet af sina hem. Man vill icke längre utan pröfning hålla till godo med former, som en gång danats för annat skick och bruk än vårt. Man vill i sitt hem se ett troget och klart uttryck för nutidslifvets vanor och behof, ja, såvidt möjligt för sin egen personlighet. Det är en betydelsefull sträfvan, denna, ett kulturbehof i bredare och innerligare kontakt med det dagliga lifvet än kanske något annat, och därför har också Idun beslutit att i sin nya årgång ägna densamma en alldeles särskild uppmärksamhet.

Idun utgår för öfrigt under år 1913 allt fortfarande hvarje vecka i ett stort 16-sidigt, fint illustrerat hufvudnummer samt en 16-sidig bokbilaga: Iduns Romanbibliotek, som en gång i månaden ersättes af Iduns Hjälpreda för hemmet, den senare redigerad af den kända författarinnan af Iduns Kokbok fru Elisabeth Östman-Sundstrand, hvilken äfven fortfarande utarbetar Köksalmanackans matsedlar för hvarje dag året om. Dessutom medföljer hvarje vecka ett B-n:r, hvars textafdelning alternerande innehåller en rikhaltig Mode- och Handarbetsafdelning — till hjälp för hemmen på toalettfrågans viktiga område — och vår omtyckta Ungdomsafdelning, hvilken bjuder på en god, frisk och underhållande läsning för gossar och flickor i åldern 10—15 år, samt dessutom i hvarje n:r Iduns Tidsfördrifsafdelning, där som hittills hvarje vecka utdelas 2:ne värdefulla pris.

En förmån, som kommer alla Iduns fasta prenumeranter gratis tillhanda, är dessutom att nämna i Iduns Julnummer, hvilket sedan länge räknas som en af de innehålls- och värderikaste af samtliga skandinaviska julpublikationer.

Romanbiblioteket på nyåret inledes med den populära författaren Ernst Lundquists gripande och dramatiskt liffulla äktenskapsroman

"Gunnar"

hvilken, som bekant, jämte Ester Nennes "Det nya ansiktet" erhöll 1:a pris vid Iduns senaste stora romanpristäfving. Därefter följer Aivva Uppströms likaledes prisbelönade roman "Nya Sverige", en färgrik och spännande skildring från de första svenska kolonisternas lif i "Den nya världen".

De fullständiga prenumerationsafgifterna för Iduns olika upplagor 1913 ställa sig sålunda:

	¹ / ₁	¹ / ₂	¹ / ₄
IDUN, vanliga upplagan kr.	6: 50	3: 50	1: 75
" praktupplagan . . .	8: —	4: 25	2: 25

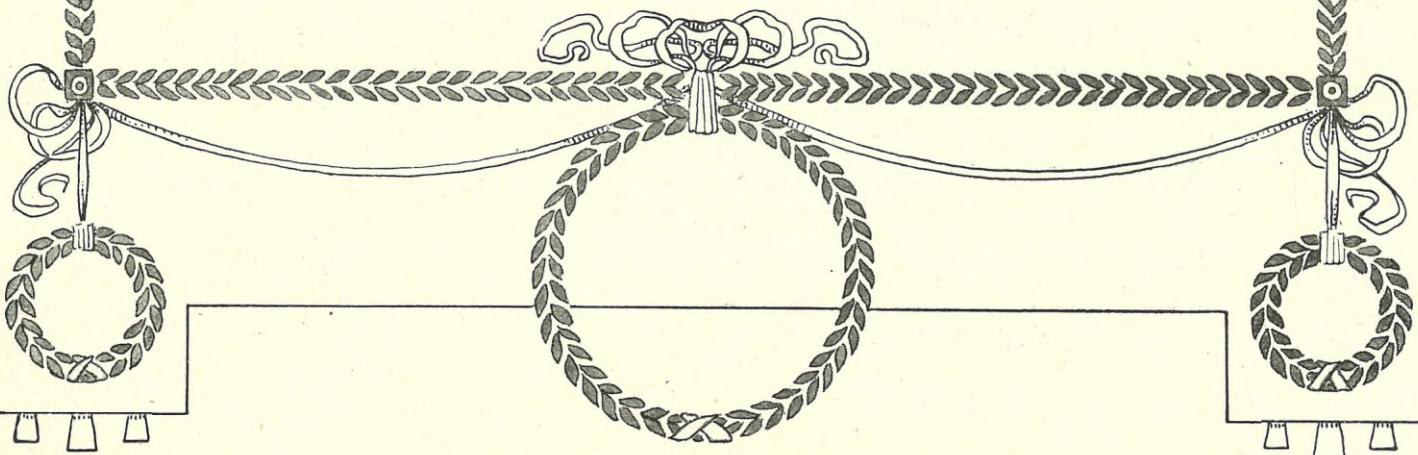
Allt med postbefordringsafgiften inberäknad. Lösnummerpris blir, med undantag för julnumret, som förut 12 öre.

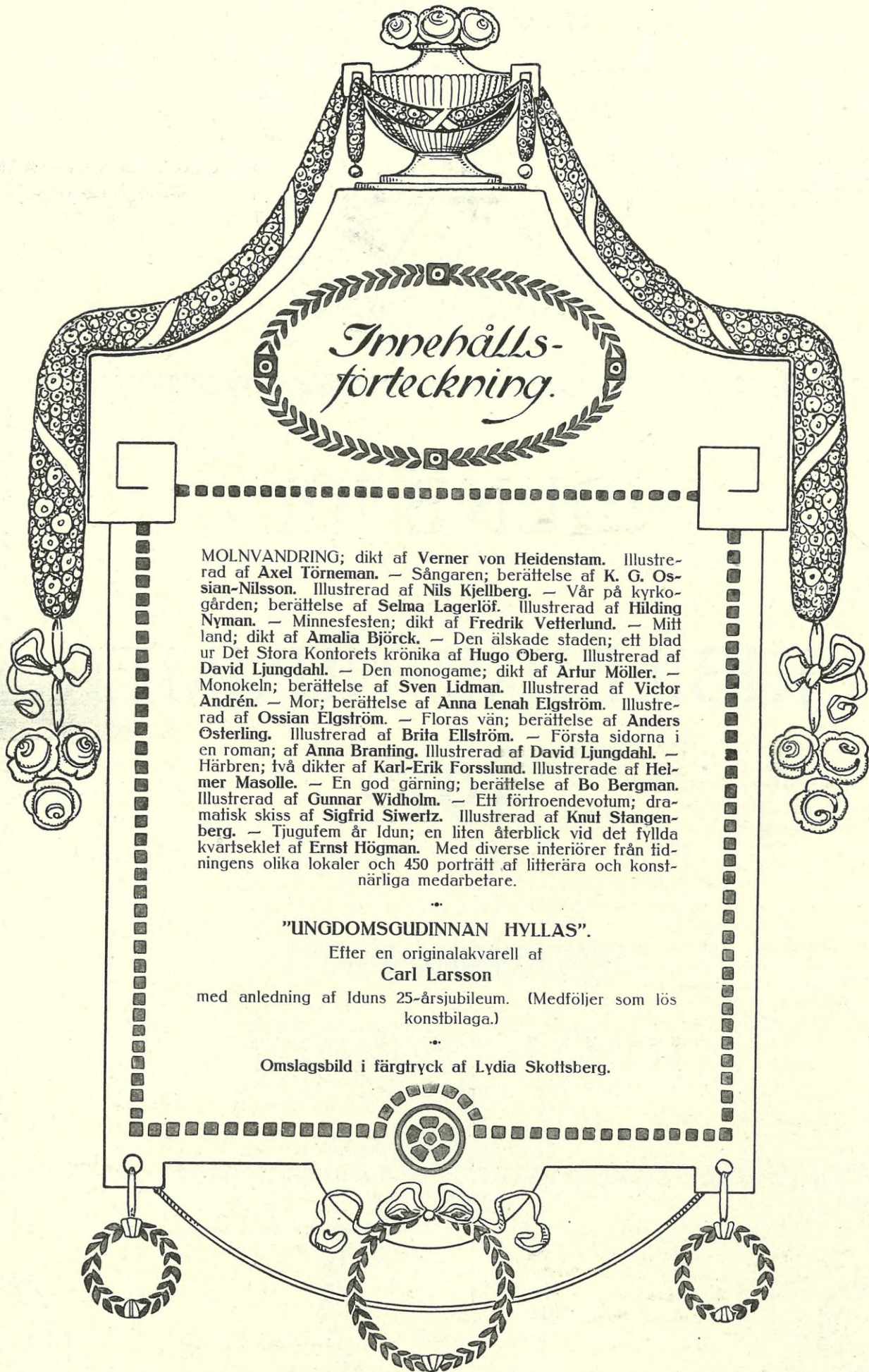
JOHAN NORDLING
Hufvudredaktör och utgifvare.

IDUNS JUL-
OCH
JUBILEUMSNUMMER
1912

UTGIFVET AF
JOHAN NORDLING

MOLNVANDRING; dikt af Verner von Heidenstam. Illustrerad af Axel Törneman. — Sångaren; berättelse af K. G. Ossian-Nilsson. Illustrerad af Nils Kjellberg. — Vår på kyrkogården; berättelse af Selma Lagerlöf. Illustrerad af Hilding Nyman. — Minnesfesten; dikt af Fredrik Vetterlund. — Mitt land; dikt af Amalia Björck. — Den älskade staden; ett blad ur Det Stora Kontorets krönika af Hugo Öberg. Illustrerad af David Ljungdahl. — Den monogame; dikt af Artur Möller. — Monokeln; berättelse af Sven Lidman. Illustrerad af Victor André. — Mor; berättelse af Anna Lenah Elgström. Illustrerad af Ossian Elgström. — Floras vän; berättelse af Anders Österling. Illustrerad af Brita Ellström. — Första sidorna i en roman; af Anna Branting. Illustrerad af David Ljungdahl. — Härbren; två dikter af Karl-Erik Forsslund. Illustrerade af Helmer Masolle. — En god gärning; berättelse af Bo Bergman. Illustrerad af Gunnar Widholm. — Ett förtroendevotum; dramatisk skiss af Sigfrid Siwertz. Illustrerad af Knut Stangenberg. — Tjugufem år Idun; en liten återblick vid det fyllda kvartseket af Ernst Högman. Med diverse interiörer från tidningens olika lokaler och 450 porträtt af litterära och konstnärliga medarbetare.

..

"UNGDOMSGUDINNAN HYLLAS".

Efter en originalakvarell af
Carl Larsson

med anledning af Iduns 25-årsjubileum. (Medföljer som lös
konstbilaga.)

..

Omslagsbild i färgtryck af Lydia Skottsberg.

MOLNVANDRING

DIKT AF

VERNER VON HEIDENSTAM

1.

— "SOLENS GUD RÖDMANTLAD
vallar
hemåt sin hjord öfver skyarnas kam.
Högt under flammande pelarehallar
lägra sig flockvis hans hvita lamm.

Molnens bergiga trappor och toppar
findra i rymdens förklarade värld.
Afton, lys öfver tufvornas droppar,
lys genom skymningens skugga min färd!

Aftonskyar, jag längtar till eder.
Bygga vill jag på moln mitt hus.
Skyar, visa en stig, som leder
öfvan till edra fält af ljus!" —

Så en enslig stämman bad
djupt ur dunklet, som nejden gömde.
Böjd som på väg till de dödas stad
gick där en grånad skald och drömde.

Halft i tankar och halft i sång
gick han och gick mot aftonranden.
Obebodd låg myren och lång,
mörk och lång den öde stranden.

Under ske, där längtan är stark.
Öfver åar och djupaste sjöar
skred han fram som på fastaste mark
ända till skyarnas simmande öar.

Där begynte vägen att sliga
smal och brant mellan vilda djup.
Molnen tornade väldeliga
som på Olympos med stup vid stup.

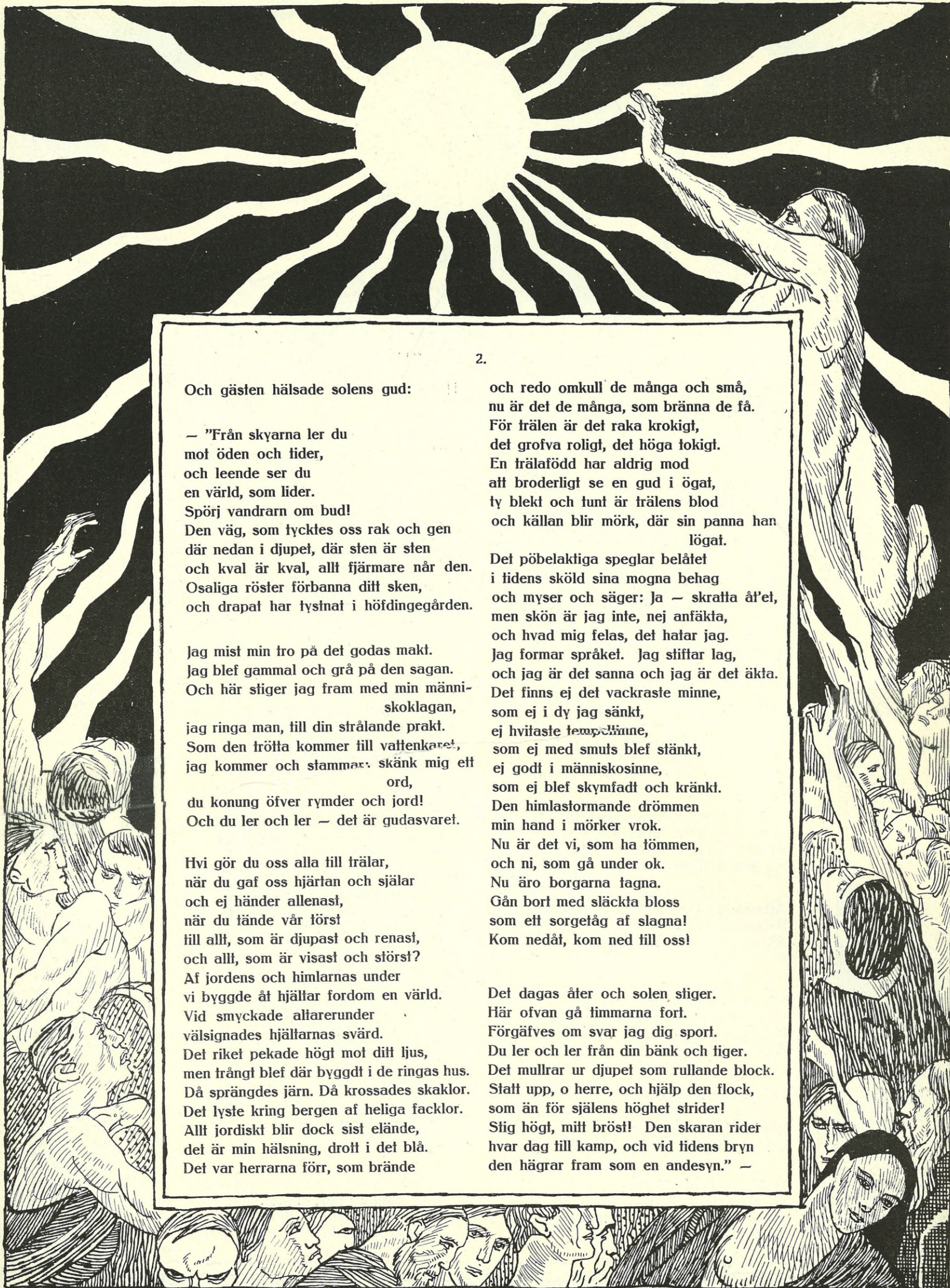
Nedomkring var allting natt.
Öfvan såg han på skinande fjället
solens gud, som skäggig salt
hos sin dotter vid herdejället.

Guden lyfte förundrad pannan.
— "Var välkommen, främmande gäst.
Styrkedryck behöfver ur kannan
resenär utan staf och häst.

Skald må du vara, vandringsman,
efter bland moln du har din gamman.
Kort är en värlig natt, välan,
låt oss ha glädt och lustigt samman!" —

Gudadottern stilla och vänt
frädde då fram till gästen från jorden.
— "Hvilans stund har du väl förtjänt,"
fölla sorglöst de blida orden.

"Frukt och bröd blir din aftonvard.
Ädel sång ett gille kröner:
sjung något gammalt drapa, bard,
sjung som det fröjdar jordens söner!" —

2.

Och gästen hälsade solens gud:

— "Från skyarna ler du
mot öden och fider,
och leende ser du
en värld, som lider.

Spörj vandrarn om bud!

Den väg, som tycktes oss rak och gen
där nedan i djupet, där sten är sten
och kval är kval, allt fjärmare når den.
Osaliga röster förbanna ditt sken,
och drapat har tystnat i höfdingegården.

Jag mist min tro på det godas makt.
Jag blef gammal och grå på den sagan.
Och här stiger jag fram med min männi-
skoklagan,
jag ringa man, till din strålande prakt.
Som den frötta kommer till vattenkaret,
jag kommer och stammor: skänk mig ett
ord,

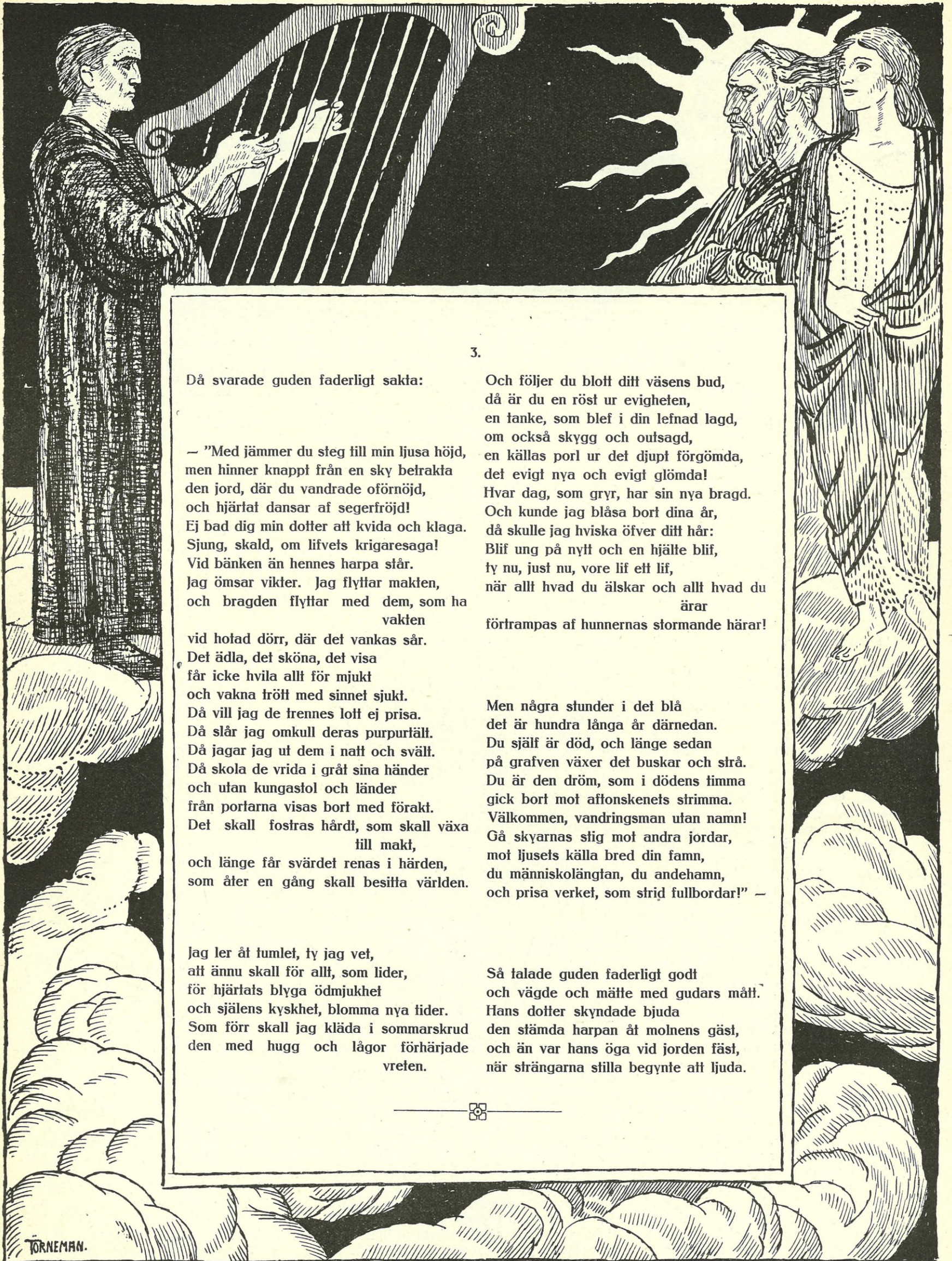
du konung öfver rymder och jord!
Och du ler och ler — det är gudasvaret.

Hvi gör du oss alla till trälrar,
när du gaf oss hjärtan och själar
och ej händer allenast,
när du fände vår först
till allt, som är djupast och renast,
och allt, som är visast och störst?
Af jordens och himlarnas under
vi byggde åt hjältar fordom en värld.
Vid smyckade altarerunder
välsignades hjältarnas svärd.
Det riket pekade högt mot ditt ljus,
men trångt blef där byggdt i de ringas hus.
Då sprängdes järn. Då krossades skaklor.
Det lyste kring bergen af heliga facklor.
Allt jordiskt blir dock sist elände,
det är min hälsning, drott i det blå.
Det var herrarna förr, som brände

och redo omkull de många och små,
nu är det de många, som bränna de få.
För trälren är det raka krokigt,
det grofva roligt, det höga tokigt.
En trälafödd har aldrig mod
att broderligt se en gud i ögat,
ty blekt och tunt är trälens blod
och källan blir mörk, där sin panna han
lögat.

Det pöbelaktiga speglar belåtet
i tidens sköld sina mogna behag
och myser och säger: Ja — skratta åt'et,
men skön är jag inte, nej anfäkt,
och hvad mig felas, det hatar jag.
Jag formar språket. Jag stiftar lag,
och jag är det sanna och jag är det äkta.
Det finns ej det vackraste minne,
som ej i dy jag sänkt,
ej hvitaste tempelkänne,
som ej med smuts blef slänkt,
ej godt i människosinne,
som ej blef skymfad och kränkt.
Den himlastormande drömmen
min hand i mörker vrok.
Nu är det vi, som ha tömmen,
och ni, som gå under ok.
Nu äro borgarna tagna.
Gån bort med släckta bloss
som ett sorgetåg af slagna!
Kom nedåt, kom ned till oss!

Det dagas åter och solen stiger.
Här ofvan gå fimmarna fort.
Förgäfves om svar jag dig sport.
Du ler och ler från din bänk och tiger.
Det mullrar ur djupet som rullande block.
Stått upp, o herre, och hjälp den flock,
som än för själens höghet strider!
Stig högt, mitt bröst! Den skaran rider
hvar dag till kamp, och vid tidens bryn
den hägrar fram som en andesyn." —

Då svarade guden faderligt sakta:

— "Med jämmer du steg till min ljusa höjd,
men hinner knappt från en sky betrakta
den jord, där du vandrade oförnöjd,
och hjärtat dansar af segerfröjd!
Ej bad dig min dotter att kvida och klaga.
Sjung, skald, om lifvets krigaresaga!
Vid bänken än hennes harpa står.
Jag ömsar vikter. Jag flyttar makten,
och bragden flyttar med dem, som ha
vakten
vid hotad dörr, där det vankas sår.
Det ädla, det sköna, det visa
får icke hvila allt för mjukt
och vakna trött med sinnet sjukt.
Då vill jag de trennes loft ej prisa.
Då slår jag omkull deras purpurtält.
Då jagar jag ut dem i natt och svält.
Då skola de vrida i gråt sina händer
och utan kungastol och länder
från portarna visas bort med förakt.
Det skall fostras hårdt, som skall växa
till makt,
och länge får svärdet renas i härden,
som åter en gång skall besitta världen.

Jag ler åt tumlet, ty jag vet,
att ännu skall för allt, som lider,
för hjärtats blyga ödmjukhet
och själens kyskhet, blomma nya tider.
Som förr skall jag kläda i sommarskrud
den med hugg och lågor förhärjade
vreten.

3.

Och följer du blott ditt väsens bud,
då är du en röst ur evigheten,
en tanke, som blef i din lefnad lagd,
om också skygg och utsagd,
en källas porl ur det djupt förgömda,
det evigt nya och evigt glömda!
Hvar dag, som gryr, har sin nya bragd.
Och kunde jag blåsa bort dina år,
då skulle jag hviska öfver ditt hår:
Blif ung på nytt och en hjälte blif,
ty nu, just nu, vore lif ett lif,
när allt hvad du älskar och allt hvad du
ärar
förtrampas af hunnernas stormande härar!

Men några stunder i det blå
det är hundra långa år därnedan.
Du själf är död, och länge sedan
på grafven växer det buskar och strå.
Du är den dröm, som i dödens timma
gick bort mot aftonskenets strimma.
Välkommen, vandringsman utan namn!
Gå skyarnas stig mot andra jordar,
mot ljusets källa bred din famn,
du människolängtan, du andehamn,
och prisa verket, som strid fullbordar!" —

Så talade guden faderligt godt
och vägde och mätte med gudars mått.
Hans dotter skyndade bjuda
den stämda harpan åt molnens gäst,
och än var hans öga vid jorden fäst,
när strängarna stilla begynte att ljuda.

SÅNGAREN

af

K. G. OSLAN-NILSSON

STUDENTRUMMET LIKNADE ETT fågelbo. Så fylldt var det af ljat och prat, näbbigt bjäbb, frisk aptit och långa, klingande skrattsalfvor.

Mellan flickrösterna hördes, likt en smattande regnby, rasslet af teskedarna mot faten. Och brasan spridde ett jämnt, stämningfullt sus af skog.

Så måtte det låta, när en flygfärdig fågelunge knuffas ur boet...

Sju tekoppar. Sju braskuddar. Sju studentkor.

Maj Hedenberg ropade med sin gälla röst, som nästan alltid gjorde sig hörd:

— Är ni med om, att Lily berättar oss en historia, innan hon skiljes från oss?

Det blef verkligen tyst — en plötslig förlägen tystnad. Brassketet kämpade öfver sju stelnade ansikten.

Men Lilys ögonlock hunno knappt klippa fill, hastigt, en eller ett par gånger — så högg Maj in på nytt.

— Kors, hvad sedan? Jag föreslog ingen särskild historia — ingenting annat, än vi själfva kunde berätta, om vi ville.

Nu bröt ett jubel löst. Det var stormen efter stilljen, äfven Lily skrattade med, och de andra fröjdade sig lika mycket åt sina förmodade hemligheter som åt Maj's naivitet.

Ett eller två års studentlif, än sedan? Mätte de ibland universitetsvestibulen med långa, vägande, värdiga karlstieg, här voro de lekrya flickungar hela bunten.

Signe Björck stack sin smidiga ormhals öfver lilla blonda buffiga Annie Walléns skuldra. Hon hade ett pojklöje kring den ena nerdragna mungipan och vaggade litet på hufvudet, när hon sakta och grammatikaliskt yttrade:

— Maj menar, att vi borde bilda sagocirkel som i Boccaccio? Hvar och en bidrar med en splifterny novell?

— Ja, och — kluckade Annie, öfver hvars runda ansikte en sista tår rullade, — och så tänker Maj själf göra början!

— Topp, instämde Gulli och svängde sin präktiga öfver kropp, så att hon i ett nu stod på fötter, den stiliga, spänstiga sportflickan.

— Då välja vi Maj till novellernas drottning.

— Ja ja, som i Dekamerone, klappade Annie i händerna.

— Jag vill bara påpeka, försvarade sig Maj

Hedenberg — att Lily redan är aftonens drottning. Hon är värdinna och —

— Men Maj då —, förebrädde en mjuk, skygg röst. Det var Birgit, "mänskensprinsessan", mörk, blekhyad, smal, den tystaste i laget.

Men den oförbätterliga, som, också hon, sprungit upp från kudden, stod midt i en batalj, där alla pilar snart voro afskjutna och anfall och försvar drunknade i skrattsalfvor.

Stackars Maj skrattade för att hålla god min. Hon förstod ju — hade ju genast förstått, att hon varit ogrannlaga. Ju mera hon sökte utreda och förklara, desto värre lyckades hon blott inveckla och tilltrassla. Hon gaf sig icke, hon skrek, stammade, skrattade — skrattade gällt och hysteriskt, rätt nu kunde rösten slå öfver, skrattet kunde bli gråt.

Lily, som leende och en smula öfverlägsen vred och vände sig åt alla håll för att få ett ord med i laget, upptäckte plötsligt, hur det var fatt med henne.

Utan ett ord grep hon Maj om lifvet, svängde rundt med henne, tills bägge voro så yra, att de hotade falla. Då knuffade hon stackaren bort i vrån till teborde.

— Tänd spritköket, liten, gnolade värdinnan, — vi ska ha nytt te — och så börjar jag — berätta —!

— Hurra, jublade Gulli, medan de andra förbluffade tittade på hvarandra.

Lily fortsatte svänga rundt på golfvet, helt solo. Hon gnolade för sig själf:

"Noveller, köp noveller, nya noveller!"

Därmed dansade hon plötsligt in bakom förhänget, som åtskilde de båda rummen i dubletten.

Värdinnans obesvärade käckhet hade hastigt lättat stämningen. Fågellarmet brusade upp på nytt. Blott Maj, som stått tyst borta vid teköket, sände Lily en forskande snegling, som hon just, nästan ögonblickligt, vände tillbaka.

Jo, och mänskensprinsessan lyddes med ögonen: hon hade tyckt sig höra, att någon därinne hade växlat några ord. Men det var väl en hörselhallucination. De hade ju nyss tittat inom, allesammans, och då fanns ingen där. Kanske hon endast talat med sig själf.

Lily var blek, när hon kom ut igen, men fick snart färg och leende tillbaka. Medan hon serverade teet, bollade hon ett par askar cigaretter ut bland kamraterna. Så ma-

kade hon sig tillrätta på sin kudde och började utan inledning:

— En gång lefde det en ung snärta, som hette — ja, hvarför hette hon inte Rosa? Hon var enda barnet på en herrgård, hade fullt upp af allting och alla fjäsade för henne. Föräldrar och tanter och — och herrarna, isynnerhet herrarna, herrar af alla de slagen.

Berätterskan höll inne en minut. Allt var andetyst. Sju blåa rökslingor ormade sig mot taket.

Lily fortsatte:

— Hon ansågs, om inte rik, så förmögen — såg ej illa ut, någon enda smickrare kallade henne rentaf vacker —

Maj vågade en förstulen blick på sin vännins rena, ädla profil. Lily var skönheten i hela Nationen.

— Nog af, Rosa var ett parti — ända tills det började gå utför med bruksrörelsen. Det upptäcktes med ens, att Rosa ej längre var förmögen. Hon var på väg att bli — mycket fattig. Flickor små, ni förstå, hvad det betyder ute på marknan.

— Och Rosa var alls inte ödmjuk. Hon kunde inte bära motgången. Hon ville inte försaka rökverket. Hon ville inte tro, att hon med ens skulle vara en afsatt drottning. Hon förbittrades — förbittrades på hvar och en, som vände ryggen och drog sina färde.

— Rosa ville hämnas, hade hon blott funnit ett medel för sin hämnd. Ack, det finns intel för den fattiga, för motgången. På motgången och förråderiet finns det bara en hämnd, och den heter medgång.

— Om nu Rosa hade finnblod i ådrorna, trolle kunde hon. Hokus pokus filiokus, trolle kunde hon fram en friare, en storfriare, en herre, som kunnat köpa alla de andra och ändå haft pengar kvar.

— Och Rosa hämnades. Hon tog emot storfriaren bara för att få krossa högfärden hos alla de smärre. För att få sitta högre upp än de och deras, för att själf få göra — ett godt parti.

— Det var ett godt parti. Det är ondt om miljonärer i vårt land, inte hvarje studentska kan bli miljonärska, och — men nu röjde jag det i förtid. Rosa var verkligen studentska. Studentska — det är liksom någonting förmer, ädlare, renare än student. Inte därför att kvinnan skulle vara förmer än mannen,

det tror ingen af oss — men därför att studentska är en så mycket yngre värdighet, en värdighet, som det kostar mera kamp att eröfra, och det är mer än första trappsteget till en brödtjänst — studentska det är ett andens adelskap, det är en invigning till tempeltjänst åt ljuset, kulturen, mänskligheten. Studentska, det är medborgarinnan i Idealets världsvälde.

— Ja, så tänkte inte Rosa den tiden. Den tiden var studentska bara en klädsam hvit mössa, som hon gärna, gärna bytte ut mot den ännu klädsammare hvita slöjan. Hon skulle ju nu gifva sig, det fanns ingen anledning att uppskjuta det, hennes fästman var alldeles för rik att behöfva uppskjuta någonting och en smula för mogen redan att böra uppskjuta någonting sådant som ett bröllop. Och bröllopet tillrustades...

Åter afbröt sig Lily. Hon lyfte ej ögonen från cigaretten, som själfvårde sig i hennes hand. Och ingen af de andra snuddade hennes blickar. De stirrade tysta in i brasan, hvars skogssus domnat af — det hviskade endast som af vissna löf och knastrade som under försiktiga fotsteg.

Pausen blef långvarigare, än någon förutsett eller märkte. Berätterskan öppnade flere gånger läpparna för att fortsätta, men slöt dem igen, medan ögonen följde den sirliga röktråden, som spann sig mot taket.

Uttrycket i det blonda, energiska ansiktet skiftade och var ändå alltjämt detsamma: en spänning, där gråten lurade på det första, oförsiktiga ordet.

Nu kastade hon cigarettstumpen in i falaskan, knäppte händerna öfver knät, vaggade sig ett tag åt sidorna och sade med en röst, som lät öfverraskande lugn:

— När det gällde, blef det hela i alla fall omöjligt för Rosa. Hvad som fattades honom? Han var öfver medelåldern, därmed är värsta felet sagdt. Han var annars god nog, en präktig man — ingenting fattades honom utom — utom — hennes kärlek. Det var i alla fall nog. Det kändes tydligare för hvarje dag, som närmade henne till bröllopsdagen. Lifvet blef henne med ens så underligt: utan färg, utan doft; det kändes utan stig och horisont och liksom utan botten. Hon måste söka mark igen, söka bli fri eller dö.

— Ack, flickor, kanske, kanske var det orätt känt och tänkt och gjordt. Det berättas om mången ungdom, som funnit lyckan vid sidan af en man, som kunnat vara hennes far. Och halfannan miljon — det är dock mycket pengar, svindlande mycket pengar för den, som är fattig och ung. Det var kanske synd att skjuta dem ifrån sig, att skygga för klyftan, som kanske kunnat öfverstigas, och i stället kasta sig ut i den fattiges ovissa värld.

— Flickor, hvad vet jag? Hvad vet någon af oss om framtiden, om lifvet? Ingen tror, hvad hon ej själf upplefvat — hvad hon så må ana eller frukta. Vi måste pröfva det själfva — och kanske var det studentmössan som fick mig att välja — som fick mig — ja, nu är det sagdt, flickor —! Ni veta, att jag i morgon börjar min resa som guvernant och sällskap hos den gamla damen —. I morgon — gud vet, när jag får komma igen!

Rösten svek henne plötsligt. Hon lutade sig mot Signes axel, men mötte torrögd kamratsiktina, som böjde sig fram emot henne.

Så skakade hon på hufvudet och rätade upp sig.

— Lifvet är dock rikt, sade hon. — Och minns ni gamle Goethe: "Wir sind jung, das ist schön!"

Månskensprinsessan hade en osedvanlig eld i blicken, och Maj Hedenberg liknade en spänd fjäder. "Pojken" Maj måste behärska sig för att ej nu kasta sig om Lilys hals.

I detsamma flög det som en darning genom hela fågelflocken. Det var, som en fläkt strukit öfver allt detta lentjusiga flickhår. Det var, som om en jägares bössa knal-lat fält under fågelboet.

Tätt intill boet, nästan inne i det, på andra sidan dörrromhänget bara, sjöng en vacker, manlig röst.

Flickhufvudena doko vid första tonen förskräckta en tum lägre, nu lyftes de igen, alla stirrade på hvarandra, på Lily, på Maj, på... Hvad var detta?

Det var en varm och ungdomlig bariton, som sjöng:

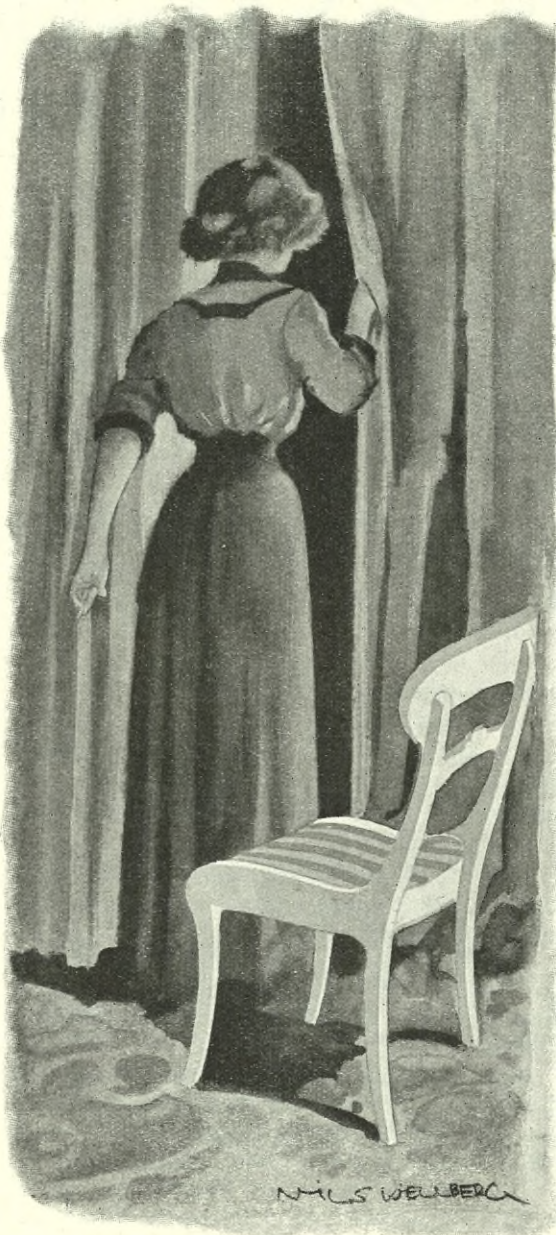
Den kallas våren,
den tid, som knoppas,
och ungdomsåren
de år, som hoppas:
ej gyllene stoff
de åren önska,
blott sol, blott grönska,
blott glans och doft!

Alla hade helt eller halft vändt sig mot förhänget, hvarifrån tonerna klungo ut. Alla utom Lily, värdinnan. Hon satt alltjämt och stirrade in i brasan.

Baritonen sjöng:

Hvad vore våren,
om utan blomma
och knoppning snären
den lämnat tomma?
Om sång ej klang,
men guld allenast?
Om frukten genast
ur grenen sprang?

Det låg en innerlighet i sångarens tonfall,

som fångade alla. Nyfikenheten höll på att ge vika för hänryckning. Åh, det var ju allas deras känslor han tolkade. Inom dem gnolade det efter:

"Hvad vore våren,
om utan blomma
och knoppning snären
den lämnat tomma?"

Men hvem var han? Aldrig hade Lily för-rådt någonting om en bestämd böjelse. Den rike friaren och den uppslagna förlofningen, det hade skymt allt annat. Det tillhörde universitetsskvallret. Hvad var nu detta, som ännu ej hunnit i dess våld?

Gud, så den rösten smälte öron och hjärta! Maj satt och önskade sig få dö vid de toner, som ledsagade orden:

Nog stunda åren,
då ingen hoppas —
den kallas våren,
den tid, som knoppas.
Tids nog till stoff
blir friska grönskan:
så fyll din önskan
med sol, med doft!

Det kallas lifvet,
det sår vi känna,
af våren gifvet,
vårt hjärta bränna:
du själ, som nu
min själ gör smärta,
mitt hjärtas hjärta,
mitt lif är du!

"Mitt hjärtas hjärta,
mitt lif är du!"

dallrade ekot i öronen, sedan sången länge sedan slutat. Alla sutto tysta. Ingen kom sig för med en fråga. Hela rummet tycktes ännu blomma af toner.

Det var Signe Björck, gymnasten, som först kom till sig. Nästan utan att de andra märkte det, hade hon smugit bort till dörrhänget, hvilket hon sakt, försiktigt, som om det gällde lifvet, sköt åt sidan.

Hon littade in i rummet där bakom, men vände sig besviken mot kamraterna.

— Där finns ju ingen människa, ropade hon med en röst, som skrämde henne själf. — Han måste redan ha gått. Aha, där är ju också en dörr.

Annie Wallén kom bort till henne, och den ena efter den andra följde deras föredöme. Innerrummet genomleddes utan annat resultat, än att utgångsdörren upptäcktes. Genom denna dörr hade alltså sångaren osedd kunnat både komma och försvinna. Och de erkände, att de larmat tillräckligt för att öfver-döfva en smula nyckelrassel.

När de återvände till sin värdinna, funno de hennes ansikte öfverglutet som af feberglöd. Maj, som hade tusen frågor på tungan, förstummades.

Lily gnolade i stendöf hänryckning för sig själf:

"Det kallas lifvet,
det sår vi känna..."

Kamraterna förstodo och förstodo inte. De kände redan afskedets smärta efter stackars Lily, som i morgon ensam med en gammal änkegröfvinna drog ut i världen, långt bort — gud vet, när hon kom igen!

De hade tusen frågor på tungan, de liksom Maj! Men det svar de fått, var ju svar nog.

"Det sår vi känna,
det kallas lifvet!"

Ett par lagade sig redan att hämta in ytterkläderna. Lockfågeln hade sjungit till upp-brott — denna vintervår ryckte det i vingrötterna på litet hvar. Hvem som härnäst manne skulle knuffas ur studieboet?

Maj ryste till. De hade lämnat spjället oskjutet, och det hade så småningom blifvit riktigt kallt i rummet.

VÅR PÅ KYRKOGRÅRDEN

AF SELMA LAGERLÖF

KLOCKAN ÄR INTE MER ÄN NIO på söndagsmorgonen, och det är en hel timme till gudstjänstens början. Så långt i förväg brukar ingen visa sig vid den lilla sockenkyrkan, men denna söndag komma verkligen ett par unga människor från skilda håll in på den öppna platsen framför den. De starna tvärt, då de få se hvarandra, som om de hade blifvit i högsta grad förvånade, nästan skrämde. Därpå drar sig den ena af dem in under en stor lind, som står tätt vid kyrkogårdsmuren, och då hon märker, att linden inte ger någon skugga, därför att den står naken och olöfvad i vårbrytningen, smyger hon sig bakom stammen. Den andre däremot skyndar framåt med större fart än förut, så att han också snart står inne under trädet.

"Goddag, Inga," säger den framstormande till henne, som har gömt sig. "Du är tidigt ute i dag."

"Ja, jag är så," medger hon och börjar förklara för honom, att det är så lång kyrkväg hemifrån, att mor är så noga med att hon skall komma i väg i god tid och att det därför alltid bär så till, att hon kommer till kyrkan före alla andra.

Hon talar med låg röst så förlägen, att orden ett par gånger komma i orätt ordning.

Han också anser sig böra ge noggrant besked om hvarför han har kommit till kyrkan i sådan otta, och han talar med långt större säkerhet än hon, fast han skyller på ungefär samma orsaker. Det var lång kyrkväg också från gården, där han tjänade, och hans marmor hade skickat af honom före

åtta. Hon tyckte, att det såg illa ut, när tjänstefolket inte hann fram till kyrkan innan det ringde samman.

Medan de säga fram dessa förklaringar, lägga de hvar på sitt håll märke till att den andra är röd och svettig och så andfädd, att bröstet flämtar. Helt säkert har ingen af dem fått gå hemifrån en minut före den vanliga tiden, men de ha sprungit och jäktat för att komma fram till kyrkan i så god tid som möjligt.

Drängen säger till sig själf: "Inga har sprungit hela vägen, därför att det är någon, som hon vill tala med före gudstjänsten. Men hvem kan det vara, som hon önskar råka?"

Och hon undrar likaledes hvem Axel har hoppats finna på kyrkplatsen.

De se frågande på hvarandra, men då deras ögon mötas, läsa de däri det rätta svaret. De förstå båda två, att ingen af dem kommit för att träffa någon annan än den, som han just har träffat.

Härvid bli de än mer generade än förut, men också mycket rörda och uppmuntrade af sammanträffandet.

"Jag tror, att jag säger det genast," tänker han. "Det tjänar till ingenting att vänta. Det vore dumt att inte begagna det goda tillfället."

Men just som han ämnar börja, faller det honom in att här, där de nu stå, kunna de mycket lätt bli störda. Det vore bättre om de befunno sig på en mera enslig plats.

"Om du vill som jag," säger han, "så gå vi in på kyrkogården. Det brukar fläkta och

dra därborta! Här under kyrkväggen kommer inte en vind fram."

Han öppnar järngrinden i kyrkogårdsmuren, och hon följer honom lydigt. Men på samma gång känner hon en svag motvilja att gå in till de döda just i den stunden.

De vandra alltså in på den lilla tufviga begravningsplatsen, som utbreder sig söder om kyrkan. Därinne hålla buskarna på att få grönt i knopparna, sälgen blommor, och bien flyga surrande fram och tillbaka. Flickan genomfäres på nytt af en skygg ängslan, men den unga mannen har inte en tanke på alla dessa, som ligga nerbäddade i jorden under dem och aldrig mer få se träd och buskar löfvas eller höra fåglar sjunga vårsånger.

Han vänder sig mot flickan och säger inledningsvis några ord om vädret, som är ovanligt vackert för att vara i april. Hon svarar, att hon inte kan minnas, att det någon vår har varit så grant solsken som detta år och därmed får ämnet falla. I stället för att fortsätta att tala med henne, går han och betraktar henne och därvid lyser ett förnöjdt leende upp hans ansikte.

Hon är inte vacker, hon har ett rätt alldagligt yttre, men hvad hon ser god och prätig ut. Och han kan vittna om att sådan som hon ser ut, sådan är hon också. De äro barndomsvänner, uppväxta på två torp, som ligga tätt intill hvarandra utan några grannställen. Han har knappt haft någon annan lekkamrat än henne under hela sin barndom. Ingen vet bättre än han, att det inte finns flitigare händer eller ett trognare hjärta i hela världen.

Bara därför att han går där med henne vid sin sida, är han som en annan människa. Han skulle vilja säga, att han är muntrare, frommare, bättre än han var för en timme sedan.

"Minsann," säger han till sig själf, "skall jag inte fria genast! Det är ingen annan än henne jag vill ha. Det finns inte hennes make. Tänker aldrig på sig själf och är i stånd att hålla humöret uppe hur fattigt och svårt hon än har det."

Men fastän hans beslut är fattadt, dröjer han att framföra frieriet. Han hade verkligen hoppats, att det skulle vara mer ensligt här på kyrkogården. Den ligger alltför öppet. Man kan se dem från alla håll.

Från marken slår en lätt kyla upp emot dem trots solskenet. Han tänker, att det är källossning, men hon har en förnimmelse af att de döda sända sin kyla mot dem för att drifva bort dem. "Du och han, och det ni tänker på, passar inte här hos oss. Vi fara illa af sådant vi, som stå utanför och inte veta af annat än köld och mörker."

Den stora glädjen, som fändes inom henne, då hon mötte honom för en stund sedan, slocknar helt sakta ut. Hon blir åter ängslig, såsom hon har varit hela året, alltsedan Axel tog plats som dräng hos den rika änkan i Hammarbyn.

Hon skulle vara vacker och ståtlig, och folk hade börjat tala om hur väl Axel stod hos henne. Visst var det sant, att hon var fulla tio år äldre än han, men det uppvägdes väl af, att han skulle bli riker karl och stor gårdsägare, om han toge henne.

Han tar sig nu för att fråga om ett och annat hemifrån. Han gör det bara därför att de inte ska bli gående och molliga och i början hör han inte på hvad hon säger. Men då hon nämmer om små förändringar, som har skett på de två torpen, medan han har varit borta, blir han snart intresserad. Allt därhemma blir levande för honom. Och i allt därhemma var hon med. Framförallt var hon med i allt det, som var ljufligt och gladt att minnas.

"Jag tror," tänker han "att det var Guds vilja, att jag skulle möta Inga här i dag. Jag visste ju alls inte, att hon också skulle komma så här tidigt, fastän nog var det henne, som jag hoppades få råka, då jag jäktade åstad."

Han blir mer och mer belåten för hvar minut som går. "Var det inte alldeles, som om någon skulle ha ryckt mig i rocken i går, då matmor frågade mig om jag ville stanna ett år till och varnat mig för att svara ja. Jag stod också på mig, fastän jag såg, att hon blef ledsen, då jag sade, att jag inte kunde ge henne svar, förrän jag hade fått fråga far om han behöfde mig hemma vid torpet. Jag kunde ju inte säga henne, att det inte var på far det berodde utan på Inga."

Med ens får han en underlig lust att skratta, att hoppa högt i luften, att slå kullerbyttor. Det är något tungt, som har legat öfver honom, som är bortflyttadt. Han känner sig så lätt, att han ville flyga.

"Det är därför, att jag har råkat Inga igen," tänker han. "I vintras nästan grufvade jag mig för att få råka henne. Då tänkte jag, att om jag inte vore så där halft om halft förlovad med Inga — ja förlovade äro vi ju inte, men så länge som jag var kvar därhemma var det som själfallet, att vi skulle ha hvarandra — så hade jag nu utsikt att få ett bättre gifte. Men nu bryr jag mig inte mer om att tänka på detta. Om Inga vill ha mig, skall jag vara nöjd att gå som herrgårds-torpare hela mitt lif."

Han ser sig omkring. Det är förargligt, att det inte finns blad på buskar och träd. Om

MINNESFESTEN.

SNOFALT UNDER MULEN NOVEMBERKUPA,
som en teckning i hvitt och svart.
Skymningens stunder sväfva tyst och stupa
i det blinda formlösa rummet snart.

Men härinne en festlig dager faller,
vänner sitta i trofast lag,
och vid ljus, som speglas i vinkrystaller,
värmer i själen vinterns mörka dag.

Som en vänlig skuggrand allena står
den
rundtom salen, där allt är fändt,
och en hjärtats hemliga brödraorden
samlats att känna liksom förr den känt.

Vänner, I från de rätta, unga åren!
Fastän hösten oss hotar slum,
det som förde oss samman i ynglinga-
våren,
strålar för oss alla i själens rum.

Måste några bittert mot lifvet stöta,
gaf det rynkor och vemod igen,
välkänd uppsyn och blick vi ändå möta,
välkänd stämman klingar emot oss än.

— Dukens hvithet färgas af purpur-
flamman
från bourgognens strålände glas,
och till sinnenas fröjd och sinnets
gamman
läckert brynt står gåsen och ångar
kalas...

Nu skall i ögonblickets lätthet lösas
allt som tyngde af årens loft.
Minnenas glödande rosenregn skall
slösas
ur det flyddas förtroliga bilderbokslott.

Lustiga typer, länge blekta, sänder
grafven upp i kronornas ljus.
Det, som förr var banalt, sig harmlöst
vänder
nu i löje och vemod och vingars sus...

Bilder... af sol på grönt, när knoppar
glimma...
Bilder... af grace, som skalkas och
flyr...
Heligt ynglingasvärmod en värvälls-
limma,
aftonstjärna och sång och äfventyr...!

Allt står upp. Men ute, där mörkret
liger
öfver döda och hvita fält,
fram ur markernas djup en suckan
stiger
öfver den trånad som förgäfves svält.

FREDRIK VETTERLUND.

det på hela kyrkogården bara hade funnits en plats, där de hade kunnat vara något så när undandolda. Han ämnar inte hålla långa tal, då han friar till Inga. Han tänker bara ta henne vid handen, dra henne intill sig och kyssa henne. Det skulle gå så lätt, om han bara kunde finna en passande plats.

"Bakom den där stora grafstenen skall det ske," tänker han beslutsamt. "Jag måste ha allting afgjort, innan jag råkar matmor på nytt. Om jag inte har något bestämdt att skylla på, låter hon mig inte flytta och stannar jag hos henne än ett år vet jag inte hur det går. Nej, jag måste kunna säga henne, att jag har förlovat mig med Inga och att jag skall gifva mig till hösten."

De ha nu kommit bakom den höga värden och där tvärsanna de båda två. Han ser sig omkring på nytt. Aldrig hade han kunnat tro, att här var så öppet. De synas från kyrkplatsen, från vägen, från alla håll.

Han kommer sig inte för med frieriet här heller och räddar sig undan med att göra en likgillig fråga: "Har det annars hänt något därhemma?"

Hon tvekar litet, innan hon svarar. Åter känner hon det där kalla draget från marken och hon, som har vuxit upp långt borta i mörka skogen, där man ständigt talar om allt det förskräckliga, som rör sig bortom de levandes värld, hon tror, att det är de dödas kalla händer som vinka åt henne att dra bort ur deras gårdar. Men på samma gång ser hon, att ett par nässeljärilar fladdra förbi henne i kärlekslek och en bofinkhane stämmer upp den klaraste drill från toppen af ett träkors. Och ovillkorligen frågar hon i sina tankar hvarför de där få hålla till på kyrkogården, hvarför de döda inte visa bort dem.

"Det är därför att våren vill så ha det," svarar hon sig själf. Och vårens kraft är större än de dödas.

Och i ett nu är hon glad igen, för våren står på hennes sida, det förstår hon, och våren är en stark hjälpare.

Hon besluter sig för att gå Axel en smula till mötes, ge honom något att utgå ifrån. Han står så brydd och kan inte få de rätta orden öfver läpparna.

"Du har kanske inte hört, att Jan Eskilson, som har haft Älftorpet, dog i förra veckan."

Hon ser honom stadigt in i ögonen, medan hon säger detta och lägger nästan mot sin vilja en viss tonvikt på orden.

Han som har stått helt tankspridd blir med ens uppmärksam.

"Hvad säger du?" ropar han till. "Då blir ju Älftorpet ledigt. Kanske att patron skulle vilja ge det åt mig, så att jag finge flytta dit till hösten?"

Han förstår henne äntligen. Detta är det, som hon har kommit för att säga honom. Hon har inte tviflat på honom. Hon älskar honom, hon vet, att han håller af henne och i sitt hjärtas uppriktighet har hon skyndat till kyrkan för att säga honom, att det nu finns en möjlighet för dem att få gifva sig.

Och på samma gång som dessa ord ha blifvit växlade känna de, att solen bränner hetare än förut och att doften från de knoppande växterna blir nästan kväljande stark. Det strömmar genom luften något rusande, som ingenting annat är än vårens egna sällsamma kraft. De tycka, att gräs, blommor, blad vilja bryta fram på en gång. De tycka att deras egna hjärtan vidgas, att de vilja spränga bröstet, att det växer fram ur dem röda kärleksblomster.

Hon drar sig ett par steg baklänges, men han skyndar mot henne, belagen och yr, utan att tänka på hur han skall bära sig åt för att

fria med en hel ström af kärleksord på tungan.

Men midt under framskyndandet stöter han med foten mot något hårdt föremål, som sticker upp ur marken, snafvar och är nära att falla.

Han ser ner på de borstiga tufvorna, som täcka marken. Det lyser fram något blankt, som han sparkar till.

"Det är väl en sten, som har skjutit upp under källossningen," förmodar flickan.

Han får lös en rund tingest, stryker af jorden, som klibbar vid den mot en grästufva och börjar undersöka den. "Det är ingen sten," säger han. "Det är en mässingsdosa."

Han torkar af den än en gång. Det är en aflång platt mässingsdosa med lock på gångjärn. Han vill öppna det, men det gör motstånd.

Helt hastigt griper Inga honom om handleden. "Låt den ligga," säger hon helt förskräckt. "Det är kanske en Spirritus."

Detta förefaller dem båda mycket troligt. Någon, som nattetid har smugit in på kyrkogården och stulit grafmull för att dymedelst skaffa sig en tjänande ande, har blifvit ångerköpt och burit tillbaka det han hade tillägnat sig. Och han har inte bara lämnat tillbaka mullen utan också dosan, där han har haft den förvarad.

Han tror inte alls på sådant gammalt skrock, men han märker, att flickan har blifvit förskräckt på allvar och finner det mycket roligt att retas med henne.

"Jag, som inte trodde, att det var annat än en vanlig dosa. Men nu märker jag, att jag har funnit något, som kan hjälpa upp hela min framtid. Den här får jag lof att ta väl vara på."

"Du skall inte bry dig om den," säger hon allvarligt. "Det kommer aldrig något godt af sådant där. Kasta den ifrån dig!"

Hon är så ifrig, att hon till och med gör ett försök att rycka den ifrån honom.

Han vänder sig åt sidan, gör än ett bemödande att få upp locket och lyckas ändtligen.

"Inte är det mycket rara saker i den," säger han. "Jag tror, att det inte en gång är något så fint som snus."

Han låter henne kasta en blick i dosan. Den innehåller ingenting annat än några sammanforkade mullkorn.

Men just detta skrämmer henne. "Ser du inte, att det är en Spirritus! Kasta bort den!"

"En ska väl inte slänga lyckan från sig så vårdslöst," skraftar han. "Vet du inte, att den, som äger en sådan här, kan få allt hvad han önskar sig."

Han ser med förnöjd min ner i dosan.

Helt plötsligt slicker hon då sin hand under hans arm för att stöta till dosan och spilla ut mullkornen.

Men han är på sin vakt. Han räddar dosan undan henne och skyndar att stänga till locket.

"Så skall du väl inte bära dig åt, när lyckan vill räcka dig handen," säger han illfundigt.

"Du skall lägga den ifrån dig, där du tog den," ropar hon med tårar i röst. Hon är utom sig af ångest. Det ser ut som skulle hon vilja rifva till sig Spirritus med våld.

Då höra de hastiga steg bakom sig.

"Kära ni, hvad tar ni er till härborta? Ni skraftar och skriker. Alla människor se på er."

De vände sig om. Kyrkfolket är kommet utan att de ha märkt det och hela menigheten borta på kyrkbacken står och ser på dem. Hon, som har varnat dem är en ståtlig och vacker bondkvinna. Axel rodnar, då han möter hennes blickar, och Inga förstår,

MITT LAND.

MITT AF HERRANOM HÖGT VALSIGNADE land,

— Abiskosol — Falsterbosand,
— sjumilaskog — järnbäraland,
— moarnas rödaste lingonbrand,
— åkrar med råg och betor och korn,
— blommande aplar och hageltorn,
— från Bottniska viken till Skagerack,
välsignade land, haf tack!

Min af Herranom högt välsignade mark,
du valde det bästa ur Noaks ark:
orrar och björnar, där kådan slår stark
ur granarnas barr och furornas bark,
renar och ripor på vidder af snö,
där hjortronen blommar, när drifvorna dö,
och kretsande örnar, där stillheten bor
— välsignade mark, du är stor!

Min af Herranom högt benådade jord,
bär du enklare frukter än Söders bord,
du är rik och manlig, älskade Nord!
För din forntid har sagan de stoltaste
ord.

Din framtid, din framtid? Kärleken vill,
att en strålande framtid skall falla dig
till.

Om tuktan drabbar — varde dig väl!
Mitt land, du skall bärga din själ!

Mitt af människor ofta förbannade hem!
De ha klagat sin ångest — för hvad?
för hvem?

De ha sårat hvarandra, lem emot lem.
De ha flytt, deras vinning blef hård och
slem.

Mitt välsignade land, mitt förbannade
land,

dina barn skola samla sig, hand i hand,
och som älfvarnas harpor i Näckens
hof

skall brusa, mitt land, ditt lof!

AMALIA BJÖRCK.

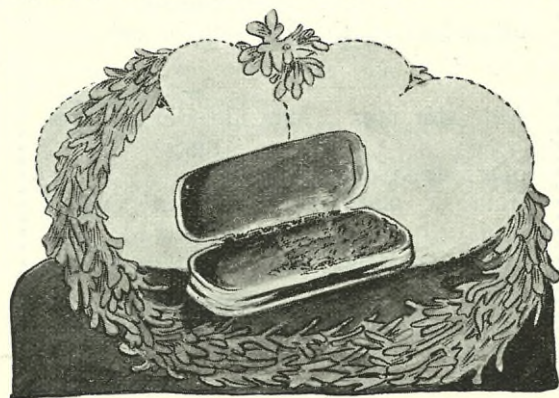
att detta är hans matmor, den rika änkan i Hammarbyn.

"Jag tyckte, att jag inte kunde låta er stå så här," säger matmodern. "Det gjorde mig ondt, att de skulle skratta åt er. Det såg ut, som om ni skulle fara hop och slåss."

De gå alla tre framåt kyrkan. Matmodern före och de andra två efter. De se inte på hvarandra. De känna sig trötta, utmattade, leda åt allt; såsom då man har gjort fruktansvärda ansträngningar utan att de ha tjänat till något.

Då matmodern står på kyrktröskeln, vänder hon sig mot Axel.

"Den första jag råkade, då jag kom till kyrkan, var Axels far. Jag tyckte, att jag inte

kunde göra bättre än fråga honom om Axel fick stanna hos mig under nästa år, och han svarade ja. Så att nu finns det väl inte något hinder för att Axel blir kvar hos mig?"

Han drar in luften lungt. Det låter nästan som en snyfning. Han har ju förlorat tillfallet. Han kan inte svara, att han är förlovad med Inga och skall gifta sig med henne till hösten. Han har inte fått något afgjort. Han har ingenting att sätta upp till försvar mot matmodern och mot sig själf.

"Nej det finns det väl inte," svarar han med en dof och slö röst.

Den enda trösten är, att det inte är hans fel. Han har velat vara trogen mot Inga. Men hvarför blef han hejdad just midt i afgörandet? Hvarför fick han inte tala ut? Hvem var det som satte ut ett krokben för honom, så att han inte kom fram till målet i tid?

Då han har gjort dessa frågor, på hvilka han inte väntar något svar, går han vid matmoderns sida in i kyrkan.

Den unga flickan står stilla och ser dem gå bredvid hvarandra uppåt stora gången. Hon tycker, att hans steg bli lättare och hans hållning bättre, ju längre han aflägsnar sig från henne.

Självf smyger hon sig in i en bänk långt ner i kyrkan och sitter där med värkande hjärta och undrar hvarför det hade gått så illa. Våren borde ha stått på hennes sida. Och vårens kraft var större än de dödas.

Hon hör inte mycket af predikan den söndagen. Hon bara undrar och undrar.

Hon tänker på hur våren arbetar borta på kyrkogården. Den tvingar fröna, som ligga dolda i jorden, att sända ut grodd och blad, den lockar fram grässtrån ur vissna tufvor, den drifver fram mjuka, gröna knoppar ur hårda kvistar.

Man kunde nästan ha väntat, att den skulle locka de döda upp ur mullen för att åter börja älska och lefva.

Men nej, öfver de döda i djupet af kyrkogårdens djup hade den inte någon makt. Våren har endast makt öfver det, som har en slumrande lifsgnista inom sig. Det som är dödt är dödt. Det går upp för henne som ett ljus. Det var så med Axels kärlek, den kärlek, som han hade hyst för henne i forna dar. Den var redan död. Det var därför våren inte hade kunnat hjälpa henne.

Hon upprepar för sig själf under hela gudstjänsten. Det som är dödt är dödt. Hon gråter stilla, då hon säger det. På samma gång tar det bort den värsta svedan i hennes sorg. Det finns ingenting som pinar och plågar så som då lyckan ryckes ifrån en genom någon meningslös slump.

Då det är slut i kyrkan, går hon åter in på kyrkogården. Där bryter hon en sälkvist, full af silkesklädda hängen, och medan hon stryker dem, säger hon till våren med sakta röst:

"Jag vet, att du försökte väcka upp honom. Det var du, som jäktade på honom, så att han kom i så god tid till kyrkan. Du lifvade upp honom, så att han blef glad, då han fick se mig, och du värmde honom så, att jag trodde, att han gång på gång var nära att fria till mig. Du skall ha tack för all din hjälp, fastän du inte förmådde något öfver honom. För kärleken låg redan död i hans hjärta och det, som du lockade fram, det var ingenting annat än en genfärd."

Sedan går hon fram till den stora grafvården och lägger sin hand på den.

"Ni ska ha tack också ni, som äro döda," säger hon. "Ni menade nog väl, när ni lade er emellan och skilde oss åt. Eftersom hans hjärta bara var en graf där kärleken låg död, så var det bäst, att det gick som det gick."

Den älskade staden.

Ett blad ur
Det Stora Kontorets krönika
af HUGO ÖBERG.

FORSTA GÅNGEN herrarna på Det Stora Kontoret vid Centralgatan hörde ryktet var en aprilvårdag året innan det otroliga höll på att ske.

Ivar Stenberg hade händelsevis druckit sitt frukostkaffe innanför Grand Hôtel Jespersens stora glasvägg utåt den soliga stationsplanen och därvid råkat en kamrat, han som inom flygeln var känd för sin midsommarpromenad med den berömda Camille Flammarion i trädgården i Juvisy. Denna lilla kavaljer hade nyligen deserterat från Napoleon Svebells främlingslegion i kasernen med elefantkarnapperna för att göra karriär uppe i själva generalstaben och borde således vara väl underrättad.

— Vet ni af däruppe på Stora Kontoret att ni ska få transport till Stångköping nästa år, hela bunten? sade han till den intet ondt anande Stenberg, som satt där i vårdömmar.

— Det är omöjligt! ryckte Stenberg till. — Hvad är det för en vanvettig historia?

— Jo, det är två riksdagsmän från Stångköping, som ämnar väcka motion om saken vid nästa riksdag, förklarade den andre småleende.

— Nonsens! Osanning! utbrast Stenberg, het i ansiktet.

— Absolut säkert! vidhöll Flammarions midsommarkamrat.

— Man har förbyggt sig på en väldig hyreskasern i Stångköping, och nu tänker man försöka pracka den på staden.

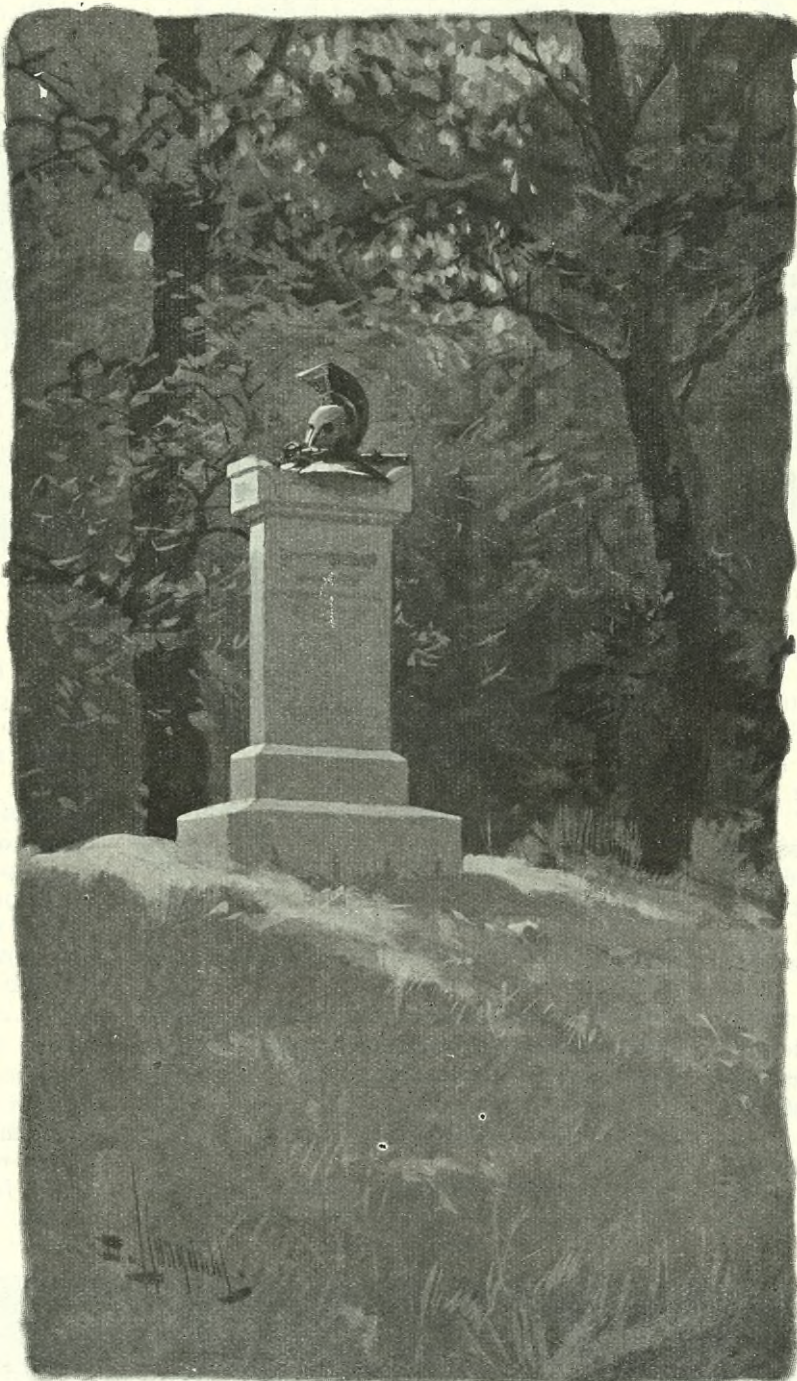
— Men styrelsen har ju redan ritningarna klara för bygget här utanför stan! stretade Stenberg emot.

— Ja, men du vet, att styrelsens förslag fallit igenom vid årets riksdag och att ärendet återförvisats för ny utredning på basis af besparingssystemet! fortsatte budbäraren obevekligt. — Och Stångköpingsförslaget innebär en besparing på flera tusen kronor, ser du! Flera tusen kronor! Säger de båda blifvande motionärerna.

Stenberg stirrade utåt den stora stationsplanen, som plötsligt mörknat under den fläckiga och nyckfulla aprilhimlen. Så sade han hastigt:

— Vi är inte där ännu! Man rycker inte upp med rötterna flera hundra gamla trogna hufvudstads tjänstemän för en oblyg spekulation af några grönköpingsbor! Så illa står det ändå inte till i gamla Sverige, min bror. Adjö!

Och Stenberg reste sig för att gå upp i flygeln, som stod där snedt öfver planen, massiv och mäktig med sina hörnkarnapper slödda af de stora gråa elefantackarna. Nu strålade åter solen het och bländande, och på de många fönsterblecken och utsprängen i flygeln trippade stationsplanens dufvor, belåtet kurrande i all vårglansen.

Vilh. von Döbelns monument.

Men uppe på Det Stora Kontoret blef ett uppror, när Stenberg kom och slog alarm med nyheten. Det var som när flygelns dufvor fingo se höken uppe i målarskyarna och foro ut som ett enda yrväder öfver den vida planen. Likt snabba vingslag klatschade replikerna genom salarna, bittra som piskrapp, och revvo upp en storm af ovilja till och med hos de allra lugnaste. Efter en stund blef det dock åter stilla, ty man ville inte tro på det vidunderliga. Det är otänkbart, tröstade man sig och återgick till sitt arbete.

Och dagen därpå hade de flesta glömt Stångköpingshöken, som vågat sig upp att jaga i Mälarskyn öfver den stora flygeln med dess kavaljerer, dufvor och elefanter.

Men en, som inte glömde så lätt, var Ivar Stenberg.

Erfarenheten hade gjort honom bitter, och han anade i detta sammanhang intet godt.

— Jag har alltför ofta sett det värsta ske för att inte också nu vara beredd på det! sade han till kamraten Forshammar, gammal hufvudstadspojke som han själf. — Och att

tvingas flytta från denna stad vore för mig detsamma som landsförvisning. Jag trifs i min stad, den är mitt fosterland mitt i fosterlandet. Det öfriga Sverige är nog så bra, det med, men för mig som för hvarje äkta stockholmare blir det ändå alltid bara turistferräng. Den här staden har jag skildrat i regn och sol, höst och vår, jag känner hvarje sten i dess gator, jag kan skilja på de olika stadsdelarna bara genom lukten, jag har reda på hvarje buske, hvarje stenhäll i omgifningarna, ja, jag älskar denna stad med sina gråa husmurar, sina gamla trånga gator, sina kajer och broar! Smycket, som häktar ihop målarskördarnas och skärgårdsvaltnens blågrönvaltrade skärp om Moder Sveas höfter!

Forshammar log resigneradt som alltid, när poeten Stenberg började härja.

Men poeten tog i igen:

— Det bästa jag skrivit är kanske en islossning i Norrström, den klassiska Norrström, med måsar och sol! Islossning i Stångån, bror, hvad ger du mig för den? Akta're!

Forshammar blef verkligen allvarlig vid denna nya föreställning, och så föreslog Stenberg en promenad ut till krigsskolans park, i hvars närhet styrelsen velat förlägga främlingslegionens nya kasern, sedan den gamla flygeln blifvit för trång.

Det var stilla kväll, när de kommo in i den gamla parken. Det såg så här före den stora vårrengöringen litet skräpigt ut på tufvor och hållar under de mossiga träden, men aprilskymningen stod dufblå i alléerna, och ur marken ångade vårbrodden.

De stego uppför en liten kulle med ett monument. Det var Vilhelm von Döbelns sten med den grekiska bronshjälmen på. Ett kvitter hördes, och ur hjälmens ena öga spratt en liten fågel ut, så att den i hastigheten tog med sig några strån från boet därinne.

— Herregud, såg du? utbrast Stenberg andlöst och stirrade på vännen.

— Ja, mumlade Forshammar och såg nästan grön ut i ansiktet, så blek var han i den blåa skymningen.

— Den älskade staden! sade Stenberg och gick vidare med sänkt hufvud.

Så kommo de ner i parkens utkant mot järnvägen och tittade upp i bergknallen med de sofsvarta tallarna på andra sidan spåren.

Nu hade Forshammar fått igen färg och röst.

— Ja, däruppe var det som styrelsen ville bygga åt oss! sade han med ett leende. — Vi tyckte inte om det då, Ivar, jag minns, hur du påpekade, att vi skulle komma att bo ungefär midt emellan sopstationen, blindinstitutet, idiothemmet och kyrkogården! Hvad säger du nu?

Stenberg suckade och slog ifrån sig:

— Jag säger, att jag borde sitta på det där idiothemmet själf! Och säkert är att jag hellre vill hamna på kyrkogården än i Stångköping.

Forshammar log ännu mera. Så sade han raskt:

— Nå, då föreslår jag, att vi går ner på Stallmästargården, medan vi väntar!

Och de gingo. Öfver Stenbrottets mosaiga backar ned under Solnaskogens pelartallar. Sedan låg Haga där och drömde innanför de gamla kungagrindarna, brunrisigt och sagokvällsblått, stockholmsvårens egen ödödliga park. . .

*

Ett år hade gått och det var åter aprilvår.

En underlig vår utan skyar och skimmer och väta. Hvarje dag ett tropiskt solsken öfver torra gator och torg. Parkernas första fina gröna flor hade mycket tidigt tätnat till tjocka löfhucklen som midt i sommaren. Man sade att det var den antågande kometen, som revolutionerat naturen. Kometen, genom hvars svans jorden skulle passera i maj.

Uppe i elefantflygeln vid stationsplanen och Centralgatan var också full revolution, men inte för den stora kometens skull, som hotade all världen. Nej, den lilla världen i flygeln hade sin egen hotelse, som hvarje dag sedan några månader stod som ett svart ris mot dagsljusa målarskyn. Stångköpingshöken hade kommit tillbaka, nu inte längre en prick på firmamentet, utan en stor flock, ett moln, en massa.

Att de verkligen kunde få en så pass lång svans med sig? undrade herrar legionärer, där de befryckta stodo och slirade upp i de ljusa skyarna åt riksdagshuset till.

— Ja, hvad var det jag sa? påminde Stenberg. Det värsta sker alltid!

— Åtminstone för mig! tillade han i tysthet, ty han var egoist som alla poeter och tyckte att han var den mest beklagansvärde af alla, som hotades med denna landsförvisning.

Men det var ett misstag, ty sällan hade man sett ett så enhälligt utbrott af harm och sorg som herrar legionärers energiska protest mot det öde, med hvilket de hotades från Stångköping.

Det var icke bara de infödda hufvudstadsborna, som knorrade, nej, de invandrade voro lika passionerade i sin kärlek till den stad, Stenberg kallade den älskade.

Jonas Wetter, som nämndes spökmården för sitt underliga hufvud och sina teleskop till glasögon och som ägde en fäderneärfd gård icke långt från Stångköping, påstod att han för hvarje natt fick flere silfverhår i sitt rakt uppstående, mörka pälshår.

Bergslagsborna, som kändes igen på sina satta figurer och det tjocka

sjungande malmmålet samt dessutom voro socialpolitiskt intresserade, förklarade att det hela var en riksskandal.

Napoleon Svebell själf, byråkollationseren och chefen, som kommit från enskild bana till kungliga kommunikationsstyrelsens trafikkontor liksom hans namne från Korsika anlände till Frankrike, och nu såg Stångköping som ett S:t Helena vid slutet af sin karriär, talade om att afgå före pensionsåldern.

Skåningar och smålänningar voro upphetade till hvitglödning och lofvade göra det olidligt för Stångköpingsborna, om så olyckligt skulle vara, att det där förslaget gick igenom. "De ska få ångra att de ville ha oss dit!" lofvade de med förfärliga blickar och gingo om aftnarna ut och berusade sig i den älskade staden.

Delsamma gjorde i sina villor de herrar legionärer och kavaljerer, som sett sig i stånd att utanför denna stad uppbygga sig egna hem, hvilka de nu fruktade att för alltid nödgas lämna.

Och familjefäderna sutto apatiska och betraktade med djupt vemod sina barn, som kanske icke skulle få den lyckan att uppfostras i drömstaden under målarskyarna, utan måste ryckas ut ur sina käcka skolpojksled här hemma för att som deporterades afkomlingar gå en okänd och ödslig framtid till mötes i främmande land.

Och alla de unga dukliga själf försörjerskor, som den nya tiden släppt in på statens banor vid Det Stora Kontoret, de gråto af sorg öfver att tvingas ifrån de sina och behöfva resignera, nu när våren stod så bländande öfver deras sköna stad, där de hörde hemma med hvarje fiber i sin kropp, med hvarje pulsslag i sin själ.

Alla dessa familjer, som skulle upplösas, alla dessa band, som måste slitas! En hel osynlig värld af starkvuxna eller fintvinnade rötter, som på en gång skulle ryckas ur sin egen mark, den enda, som var lämplig för dem!

Och detta för att staten skulle kunna spara in en summa, som var ett inlett mot hvad som

kastades ut på fåfängliga experiment! Nej, för att några spekulerande grönköpingsbor skulle få en tom kasern uthyrd på lukrativa villkor! Tusen människors framtid omstörtad af en handfull jobbare!

Aldrig hade en sådan fara hotat de flitiga arbetarna i kommunikationsstyrelsens flygel vid Centralgatan.

Ivar Stenberg och Maurice Forshammar drefvo om eftermiddagarna omkring i den älskade staden och tog redan afsked.

De ströfvade i gamla Klara, Stenbergs barndomstrakt, de ströfvade i Adolf Fredrik, Forshammars ungdomskvarter. De trampade Brunkebergsåsen på ryggen, de trampade den på rebben. Men deras tramp var som smekningar.

De ringade Riddarholmen och stan mellan broarna.

Så togo de färjan från Ränntästartrappan till Djurgården. Och när de passerade Blåsut och Kastellholmens gråa bergknalle med leksakskastellet och salutkanonerna, så vågade de inte titta dit, ty de tyckte sig se sina gamla föräldrar stå där med dem själfva vid händerna. Och de själfva voro små gossar, som kastade smörgås med strandsternarna, dem svallvägorna från den älskade stadens alla ångbåtar slipat flata.

Men när färjan lagt i land vid Allmänna gränd, gingo de tysta upp på Hasselbacken, därifrån musiken prålade på långt håll. Och medan musiken spelade Bellman, drucko de punsch, och för hvarje gång en flaska tog slut sade Forshammar, som varit mycket i en annan älskad stad vid namn Paris:

— Après nous le déluge!

Rusiga blefvo de ändå aldrig trots så mycket drickande. Ty så stor var deras sorg och ängslan, att de icke kunde bli rusiga, dessa barn af den dyrkade staden. . .

*

Hvar och en förstår, att den som berättar detta icke skulle ha berättat det i ett sådant sammanhang, om det slutat så som det till en början hotade göra. Ty i detta sammanhang är det fest.

Fest, ty den tidskrift som i sina spalter

lämnat plats för detta fragment ur Det Stora Kontorets krönika, fyller 25 år. Också fest, därför att, när detta läses, elefantflygelns arbetare fått sitt nya hem ute på en af den älskade stadens bergknallar, just den, som Ivar Stenberg och Maurice Forshammar betraktade från krigsskolans parkbryn vid järnvägen. Och när nästa vår kommer, kunna dessa båda legionärer gå ned i parken och se efter om alljämt någon liten sångfågel häckar under den grekiska bronshjälmen på Vilhelm v. Döbelns monument.

Det Stora Kontorets nya hem.

Monokeln

af Sven Lidman

H EMLIGHETEN med det hela är att man har sina amuletter med sig — håller man ordentligt af småsakerna, kommer man otroligt lätt öfver de stora motgångarne. Se på mig till exempel!

Min pappa var mycket rik — kopparprins, ni förstår. Så föll kopparn 1907 — lägre än en kvinna kan falla till och med — nå, gubben föll med sina papper — brustet hjärta — rama poesien. Hvem skulle troff honom om så starka känslor, när till och med jag ansåg honom grym, kall och stenhård.

Och så dog han af brustet hjärta!"

Det var Mr Ingershaw som talade, lustigkurren i det sällskap af fyra resande herrar, som fördref kvällen i lilla röksalongen på ett hotell i Florens med att dricka kaffe, likör eller whisky.

Mr Ingershaw var den som skötte whiskyn och samtalet:

"Jag var så godt som förlofvad — fin, vacker flicka, Londonsocieté, — högt oppe — Ni förstår."

Och Mr Ingershaw gaf en godmodigt nickande antydning uppåt taket, så att vi alla måste lyfta ögonen för att se hvad som fanns där. Där var endast fyra puttis, som ledo af struma, elefantsjuka och en förande hudsjukdom, hvilken öfversällat deras rosenröda kroppar med hvita blemmor.

Endast deras ansikten utstrålade en svullen fång glädje, medan de stötte i sina bandomhängda trumpeter.

"Muntert däruppe! Hva?"

Vi skrattade.

"Nå, flickan frös, när kopparn föll: må så väl, Mr Ingershaw — och Mr Ingershaw mådde så väl.

När allt var realiseradt fanns det ett par hundra tusen kvar — och jag for hit nedåt. — Se här hvad jag tagit med mig!"

Han radade förtjust upp på bordet tre sällsamma dyrgripar, dem han med ett förälskad småleende lät handen glida öfver.

"Den här tobaksbörsen sydde min mor och broderade med glaspärlor på den tiden, då fadershjärtat inte hade en penny att offra på onödiga ting. Den är förbannadt fashionabel — fångslände — hva? När jag ser på den, tänker jag att mina dagars upphof i alla fall haft det fan så mycket fattigare än jag har eller kan få det — mitt är i consols — ni förstår.

Den här medaljongen — vacker — hva? — Guld och äkta stenar! — Jag hade fått en fotografi af Londonflickan och satt in hennes hufvud här — Nå flickan skulle ju ha igen porträttet, fast hon hade haft mera nytta af medaljongen — visst, visst — men medaljongen var min. — Se hit!" —

Och Mr Ingershaw visade för tre par häpna ögon medaljongens framsida, som under glaset rymde ett utklippt tidningspor-

trätt af en slätrakad yngling med framspringande näsa.

"Det här satte jag in i stället. Det är en bekant från London och Paris — Balmacedas — Ni kände honom kanske? — Inte — Hygglig pojke, sydamerikan, fina pengar, fin familj!"

Det var han, som den där unge Waddington sköt i Bruxelles. Ni vet — Waddingtons syster — satans flicka, jag har själf sett henne — hon blef kär i honom, förförde honom, hade möte med honom i pappans ministerhotell.

De ville tvinga honom till giftermål, men han kände flickans föregående — vägrade — hans far och mor vägrade. —

Flickan var känd förut.

Nå, då sköt honom svågern in spe en förmiddag då han var på afskedsvisit — för att hämnas sin systers vanära. — Hon var fyra år äldre än Balmacedas, och hennes vanära hade blommat och satt frukt, innan Balmacedas visste hur hon såg ut en gång. —

Ser ni, mina herrar, det är en utsökt tröst att tänka sig att man inte blifvit skjuten eller tvingad till giftermål!

Klara sig — det är konsten här i lifvet — och så att inte taga för mycket soda i whiskyn — det får man svagt hjärta af, Mr Lidden. — Gubben min drack bara soda och rökte nikotinfria cigarrer — sådant tar på nervsystemet. — Skratta inte, baron tysk, hade ni inte druckit så mycket öl, så vore ni inte så frisk."

Den tilltalade skrattade dubbelt hjärtligt — en tysk godsägarpojke från Mecklenburg med källklara ögon och ett hjärtefriskt leende på en skägglös mun — ett ansikte, som skvallrade om godsägarlif och officers-traditioner genom ätteled.

Han läppjade flyktigt på sin maraschino, tittade då och då i Bædekern och gjorde upp marschroute för morgondagen, medan han deltog i samtalet.

Han tog resan på ett apitfriskt allvar, skulle se allt och visste inte hvad trötthet var. Vi tyckte alla om honom. Den

friska ungdomliga munterhet, som utstrålade från hans muskelfasta, tränade och genomsunda gestalt, var oss en angenäm motvikt till Mr Ingershaw, hvars skenbara friskhet och aktivitet var trotsiga och spända nervers reaktion. —

Tysken tog den tredje amuletten från bordet — den som såg ut som en tegelstensskärfva och bar, inristadt med blyerts, en dödskalle och ett datum:

"Är det stenen, som David dräpte Goliath med?"

"Bättre upp! — Det var i London, ser ni — när flickan låtit mig göra helt om marsch. Jag hade stannat på galan — inga pengar, inga vänner, ingen kärlek — gubbens hjärta hade just brustit och jag önskade mitt samma väg. — Som jag står där, tappar jag pipan, tar ett steg åt sidan för att plocka upp den — och då

faller det ett stycke gesims i galan med en djäfla takurna — det snuddade vid örat — ryckte ett litet tag i öronlappen, förstår ni.

Det var en portion att döda en ox. —

Nå, jag tog upp den här biten, som lagt sig på min fot — när jag inte dog, då jag borde gjort det, så var det inte lönt att fundera på självmord.

Nej, mina herrar — i svärmodets högsta form tar jag till den här amuletten. — Läppja försiktigt på likören, baron tysk, — jag hade en moster som fick vana vid det där linimentet — hon hade ledgångsreumatism, gumman, men hon fick delirium och gaf pengarne, som hon fått af sin svåger, åt Kina-missionen — ni vet, missionen för känslfulla miljonärsfröknar. — Fy tusan."

Och med en svordom strök han sina amuletter från bordet och ned i den vida kavajfickan.

Han var den enda af hotellets gäster, som åt i kavaj vid middagen, men klockan fyra hvarje dag kom han hem, tog frack och gick till Dohnay & Neveux nere på Via Tornabuoni, där han drack sin dags första whisky and soda.

På en förfrågan från mig om anledningen till att han ej behöll fracken på ända fram till middagen, hade han kategoriskt svarat:

"Tror ni man skrudar sig för att vara artig mot några dussin idioter, som man inte känner, inte bryr sig om och hoppas aldrig återse. Men en butelj gammal skotsk whisky kan man aldrig vara nog artig emot. — Den kan hjälpa en öfver mycket, som de där idioterna därinne aldrig drömt om." — Den fjärde i sällskapet, en åldrig amerikan med buskiga ögonbryn och en blick af gammal godlynt och barsk major, fömde sitt glas.

"God natt, mina herrar — det blir regn i morgon."

Vi besvarade artigt hans hälsning — det knakade och smällde i hans jättelika skjortbröst under smokingen, innan han lyckades komma upp ur den djupa stolen, men väl

uppe, var hans gång majestätisk öfver parkettgolvet.

Det var vi fyra, som drucko vårt kaffe efter middagen i samma hörn af kafésalen. Den gamle amerikanaren sade aldrig mycket — jag förstod ringa af de glosor han gurglade i halsen — men han förde med sig till vårt lilla kotteri en stämning af sluten klubb och gammal respektabel gentleman — en tyst atmosfär af hemtrefnad, otadlig vandel, gammal whisky och färska havannacigarer.

Han hade endast en viss, en smula illa dold svaghet för den tyske baronen, till hvilken han gärna riktade sina ord när han någon gång talade. — Eljes fanns det ingenting, som rubbade hans jämvikt eller imponerade på hans själ. Jag hade sett honom förströdt och reserveradt vandra igenom Uffizierna, då och då med en blick uppåt väggarna, och när vi möttes konstaterade han utan skadeglädje:

"Tänk att här inte finns någon termometer!"

Några minuter efter den gamle amerikanen reste sig den tyske baronen — han skulle tidigt på morgonen till Fiesole. Han skakade trofast germanskt våra händer med ett manligt handslag. Nu voro vi två kvar och en angenäm tystnad höll oss samman i förströdd middagsdvala.

En ung man, som vi kvällen förut sett för första gången vid middagsbordet, hade hela tiden hållit sig i vår närhet, tydligen angelägen om vår bekantskap. — Han var imponerad af allt — ovan vid allt: middagens längd — den vräkigt mondäna hotellelegansen och resandelyxen i läsesalonger och skrifrum — kafésalens slutna stämning af exklusivt främlingslif. Men han sökte maskera sin intensiva tillfredsställelse med en ansträngd blaserad min och en monokel i den ängsligt grinande ögonvrån.

Portieren kom in och lämnade honom ett telegram. Ynglingen ställde sig i pose, kände sig uppmärksam af alla och bröt det med outrerad nervositet, skrynkade ihop det och slog sig för pannan med en teatergest af förtviflan.

Ogonblicket efteråt ville han skynda ut med samma patetiska furor, men obekantskapen med det isigt hala parkettgolvet fällde honom handlöst i marken. Hans huvud slog i golvet som ett hammarslag, men skamkänslan och raseriet dref honom blixtnabbt upp, och följd af publikens halvhöga skraff störtade han med en verklig, gråfärdig förtviflan på dörren.

Min vän med amuletterna hade åsett uppträdet med ett smärtsamt ironiskt löje, som förvånat mig. Nu reste han sig hastigt och gick fram till platsen, där ynglingen fallit. Där låg, som slagfältets trofé för segraren, en spräckt monokel, hvilken Mr Ingershaw allvarligt plockade upp och stoppade i kavajfickan.

"Min fjärde amulett — amulett mot fåfänga och narraktighet — Kom, Mr Lidden — så taga vi en promenad."

Mr Ingershaw svepte en half naken whisky, och vi följdes åt på en kvällspromenad längs Arno. — Den unge yankeens sprithettade, renrakade ansikte lyste skrämmande under lyktglansen.

Jag tänkte på indiantortyr — skalpering — revolverskott — hela västerns sagostämning af hänsynslös energi och omänsklig hårdhet. Hans sällskap blef mig nästan beklämmande: — denne främmande druckne man, som jag icke kände — denna kvällspromenad längs en öde kaj i en främmande stad. — Tystnaden mellan oss rymde försåt och faror.

Den monogame:

*"Det finns för mig ett enda namn,
en enda mun, en enda famn.*

~

*På kärlet syns dig ingen brist;
jag vet blott, att jag hennes mist.*

~

Ditt dygn är fyllt af tidsfördrif.

Jag fick en kärlek och ett lif:

~

*när kärleken ej mer är kvar,
ett lif att minnas hvem hon var."*

Artur Möller.

Han stannade, häftigt, omotiveradt under en lykta, knäppte omsändligt upp sin ytterrock, tog fram monokeln och fäste den omsorgsfullt i ögonvrån. Lyktglansen strömmade blek och kall öfver ett brutalt våldsamt ansikte med en vulgär hård mun och ögon som kol. Alla drag darrade i ett expansivt, men hjärnkallt rus.

Monokelns spräckta glas gaf hela ansiktet vanvettets signatur. — Det blef något af spöksyn och öfverväldigande brutal realitet på en gång öfver det hela.

"Se hit, Mr Lidden. — Ni är filosof — det såg jag på era ögon — europeisk filosof, som förstår människornas ömklighet utan ilska och förvåning — gammal ras, fin karl — är lika artig mot en buse som en prins.

Säg inte nej — ni är filosof, — men ser ni jag, jag spottar och sparkar, när jag råkar underklass — vill opp, mylord. — Jag reser i morgon bittida, det är därför jag säger det.

Titta på den här lilla monokeln. Det är knoddarnes adelstecken — kronan på visitkortet — ni förstår. — Vi äro förgiftade af gamla Europa — jag skulle kunna krypa genom ett kloakrör för att blifva vän och like med en verklig hertig. — Jag gör det inte; jag är för stolt, när det kommer till kritan. Men jag kan inte vara hemma — jag reser, måste umgås med främlingar — vara förnäm och tro mig en annan — klämma monokeln i ögonvrån.

Men jag är inte mer fin än monokelynglingen där inne var närsynt.

Jag är stark whisky — shoddy och stärksaker — humbug och monokel."

Med en sublimt drucken gest lyfte han den spräckta glasbiten mot Florens' stjärnhimmel.

"Lefve monokeln, mylord — den är uppkomlingarnes grefliga vapen — knoddarnes adelsbref — gamla Europas gåfva till amerikanska barnen.

Tycker ni inte monokeln passar — hva — som jag i den här staden."

Han gjorde en öfverlagdt häflig gest, som ville han antyda att han såg staden i fågelperspektiv.

"Har ni sett en amerikansk stad — nej — Men jag har sett hundra — lika som bär, mylord. Om jag lade samman allt som de hundra städerna har olika så gör det ej en skillnad så stor som den mellan Florens och Fiesole. — Men de amerikanske nararne — —"

Han hade uttalat de klingande italienska stadsnamnen på sin förfärliga patois och det ryckte i mina läppar. Men Mr Ingershaw såg mig ej: han slirrade hofullt och visionärt ut i rymden, i det han vildt gestikulerade med långa oviga armrörelser mot den milda blå kvällshimmeln. Han liknade mest en stor tung fågel, som söker lyfta med flaxande vingar som icke mäktade bära.

Plötsligt sänkte han blicken och såg mig.

"Nej god natt och tack, unge europeiske filosof — i morgon reser jag till Rom — Excelsior Hotell — ni vet — aristokratiens och de amerikanska miljonärernas mötesplats.

Jag tar min spräckta glaslögn med mig — Dra åt helvete." —

Och han rusade upp en tvärgata med den uppknäppta storrutiga ulstern fladdrande bakom sig för farten och luftdraget.

Jag tyckte mig se amerikanismens osälla ande, jagad af okända erinyer, irra husvill omkring i människovärdighetens och lifsvisdomens förtrollade stad.

Och jag sade till mig själf:

O, du min broder med monokeln!

Härmed skulle Mr Ingershaw och hans monokel hafva blifvit slutna i minnets tysta gömmor. Hans ansikte och historia varit mig likgiltiga och betydelselösa som alla andra vid table d'hoter och i rökrum skymtade förbiskyndande människoskuggor.

Men ödet hade velat annorlunda.

Jag återsåg Mr Ingershaw i Rom. Men ej på Excelsiorhotell, utan på vägen till polistationen, dit han åkte på baksätet i en dro-ska, med handklofvar på händerna och två romerska brigadiärer midt emot sig i vagnen.

Han såg mig ej — ville kanske ej se mig — hans profil var sträng och hård under läpparnes ironiska och strama löje.

Men det hade fallit en stor och tragisk mask öfver de stela dragen — en stämning af en stor konspiratörs färd till schavotten, — något af ett sorgespels teaterskarpas slagskuggor öfver hans ansikte och hållning. —

Och Mr Ingershaws ansikte dröjde timmar i mitt medvetande sammanbundet med en halft förgäten blankvers, som länge låg på mina läppar:

"Så stolta stjärnor slocknade i stoffet."

Men med aftonens tidningar fick jag lösningen till Mr Ingershaws gåta.

En lösning som endast gjorde honom gåtfullare och oåtkomligare för mig.

Han hade bestulit en Mr Demling från Pittsburg på tiotusen lire, på en lös misstänke blifvit häktad och befunnen innehafva de stulna sedlarnes nummer.

Polisen lyckades afslöja honom: hans namn var Schütz — tysk — f. d. skådespelare och nu medlem af en så godt som oåtkomlig internationell liga hotelljufvar och falskspelare. —

Mr Ingershaw var endast en mask, en lögn, en fantasi.

MOR. ÄF

ANNA L. ELGSTRÖM

DET VAR AFTON OCH NATT-luften doftade — hela neyden luktade blommor och hö. Sveriges hvita skymning rann rann sakta ned öfver bygden, hvilken liksom sträckte ut sig under den, försjunken i sig själf som i något bottenlöst stilla. I mjuka böjningar sofvo de gröna ängarna hopkrupna intill horisontens gyllenhvita gräns, mot hvilken de mörka träden aftecknade sig i dungar, omsvepta af ljusdunkel och drömligt orörliga. Allt slumrade under himmelens ljufva, lugna djup som i en öm och älskande famn.

Ofrivilligt gick jag så tyst jag kunde — liksom rädd att väcka något...

Då hörde jag ett ljud på afstånd — ett lågt, ömt litet ljud — silfverklart och ljusst som om själfva tystnaden upplåtit sin underbara mun. Det dog bort med nattvindens fläkt men kom igen — dog bort och kom igen — för hvar gång allt tydligare. Det var framför mig — men dock bakom mig — öfverallt — var som nattens egen själ och röst — lifvets egen stämma, hvilken hela dagen öfverröstats af människornas buller men nu åter hördes, låg, ljuf och genomfrängande ut ur stillhetens innersta, glasklara djup. Belagen af drömmande glädje vid dess ljud följde jag det — hörde det bli allt starkare — bilda sig till lösryckta ord, hvilka så småningom fogade sig samman till meningar, likt pärlor på en tråd, tills pärlbandet var fulltaligt och jag tydligt hörde vers efter vers af en sång på ett känt tungomål.

Då stod jag, så häpen som man är i drömmen, innanför grindarna till en nattdunkel gammal trädgård och såg ljuset ur en öppen förstudörr blinka likt en liten gul stjärna i andra ändan af den mörka tunnelliknande allé, som förde ditupp. Det var ur den dörren den flammande sången strömmade och jag gnuggade ofrivilligt ögonen, som för att bli vaken. Ty det bruina tegeltaket därborta öfver trädens dunkla kronor hörde till min egen gamla fädernegård, hvilken legat i fridfull sömn då jag för ett par timmar sedan begaf mig ut på min promenad, och kvinnan som sjöng kunde icke gärna vara någon annan än min egen mor.

Och dock — hvilken trolldom låg icke denna kväll öfver allt det välbekanta omkring mig och förvillade allt? — sådan hade jag aldrig förr hört hennes röst. Var det verkligen hon som sjöng denna trolska, mäktiga sång eller var det hennes ande? Sakta, nästan bäfvande smög jag mig fram genom allén — det kändes som hade jag plötsligt fallit ned i ett drömland och knappast tordes andas bland allt det främmande och sällsamt oroväckande omkring mig. Öfver gräsrundeln närmast verandan föll en smal ljusstrimma ur den öppna dörren. Jag vågade icke gå öfver den, stannade och sträckte mig fram för att försöka se in i rummet därbakom. I det fladdrande ovissa skenet från pianoljusen, hvilket liksom immade dunklet därinne, skymtade jag en böjd

gammal arbetsrygg krökt öfver tangenterna och ett grått hufvud tillbakalutadt med struppen svällande af olika toner. Den lysande, hvita synen af ett ansikte, hvilket hastigt vändes åt sidan, glimtade mig förbi — jag såg för en sekund in i ett par andra ögon, som stirrade på mig utan att se mig, och drog djupt efter andan — det var min mor och dock en främling. Sakta smög jag mig förbi ljuset och ännu närmare tills jag stod stilla vid det nedersta verandatrappesteget, stirrande in i samma drömmande häpnad som nyss vid grinden.

Ty den ensamma kvinna, som vaggade fram och tillbaka därinne, sjungande af hela sin själ i det tomma tysta huset, var ju icke längre blott min gamla mamma — hon, som vi barn sett så länge att vi liksom icke längre sågo henne — hon, som var något själfallet — något som intet eget lif hade, som blott var till för oss. Nej, gamla mamma var borta — förbytt — i hennes ställe satt en annan — en främmande hemlighetsfull kvinna — ett stenkast från mig — och dock många, många mil, många, många år från mig — där jag stod och hörde henne sjunga ut hela sitt lågande hjärta med alla dess bäfvande, ordlösa frågor och stumma rop — sjunga ut dem med sin ungdoms röst på sin ungdoms tungomål som ingen af oss, hennes barn, förstod. Liket en döf, en främling förnam jag de klara ropen af lidelse och längtan, af stolthet och tålmod klinga mig förbi och oförstådda försvinna i den dunkla rymden. Det kändes plötsligt så ensligt och kyligt ikring mig — jag begrep intet — stod utom — utanför den stelnade värld, som där inne slöt sig kring min moder med alla sina döda minnen af hädangångna människor, som jag aldrig känt, och gångna händelser, som jag aldrig hört omtalas — en glömd och gåtfull tid, hvilken skulle dö med henne och bli som om den aldrig varit. Ensam var hon i den — den enda som lefde kvar — gråtande sträckte jag plötsligt fram mina händer — som för att bryta mig in...

Ack, hur ensam hon var, hade jag aldrig förstätt — utan någon som verkligen kände henne — med nyckeln till sitt inre för evigt borta sedan den siste — hennes make — gick och tog den med sig — instängd — isolerad midt i sin stora barnskara — gående mot döden — Mor — Mor — gående mot döden de få stegen hon ännu hade kvar — de sista, trötta fjäten lika modig och leende, som alltid — utan tack — som alltid. Och intet skulle hon heller begära — skulle ge och tiga och gå — försvinna som om hon aldrig varit.

Och vi skulle sörja gamla mamma — ja, visst skulle vi det — men henne själf skulle vi icke begråta, emedan vi aldrig känt henne, aldrig tänkt på att hon fanns, att hon icke alltid varit gamla mamma. Vi hade ju knappast ens lagt på minnet hvad far en gång i sin lifstid berättat oss — att hon, i det främmande land, där han vann henne, trots sin ungdom redan hunnit fångsla så många med sin sång, att en allmän klagan höjdes då det blef bekant att hon skulle resa sin väg för att aldrig mer komma åter och sjunga för dem. Hon gjorde det heller aldrig — aldrig mer sjöng hon för någon — annat än vaggvisor för oss små, där hon gick sina trötta steg mellan våra små sängar och kök och källare — tills vi blefvo stora och till och med vaggvisorna tystnade.

Och nu — nu hörde jag därför hennes röst som från de döda — för första gången i mitt lif hörde jag hennes stämma sådan den verkligen var — en stolt, enslig och lidelsefull själ, samlande kraft att värdigt taga mot slutet.

Jag vände bort ögonen — jag kände mig på något sätt ovärdig att se henne — stod gråtande vid trappan och hörde hennes svanesång — hennes stilla, bäfvande anrop af Gud. Så tystnade det och innan jag hunnit fly, steg hon ut på trappan — sådan jag aldrig förr sett henne — med sitt fårade, gråa, gamla ansikte, hvori ögonen lyste af en fjärran, främmande glans, tillbakakastadt — stolt och högst likt en trött och modig gammal drottning.

— Mor! hviskade jag skyggt, men min röst bröts af. Hennes fjärrskådande ögon hade fallit på mig men liksom icke varseblifvit mig — hon öppnade munnen och talade med samma klingande aflägsna röst, hvarmed hon nyss sjungit — talade sitt eget språk.

— Mor — jag förstår inte — sade jag lågt, nästan röd.

Hon log — ett stilla, fjärrlysande, leende af tålmod — Nej, du förstår inte... sade hon lugnt.

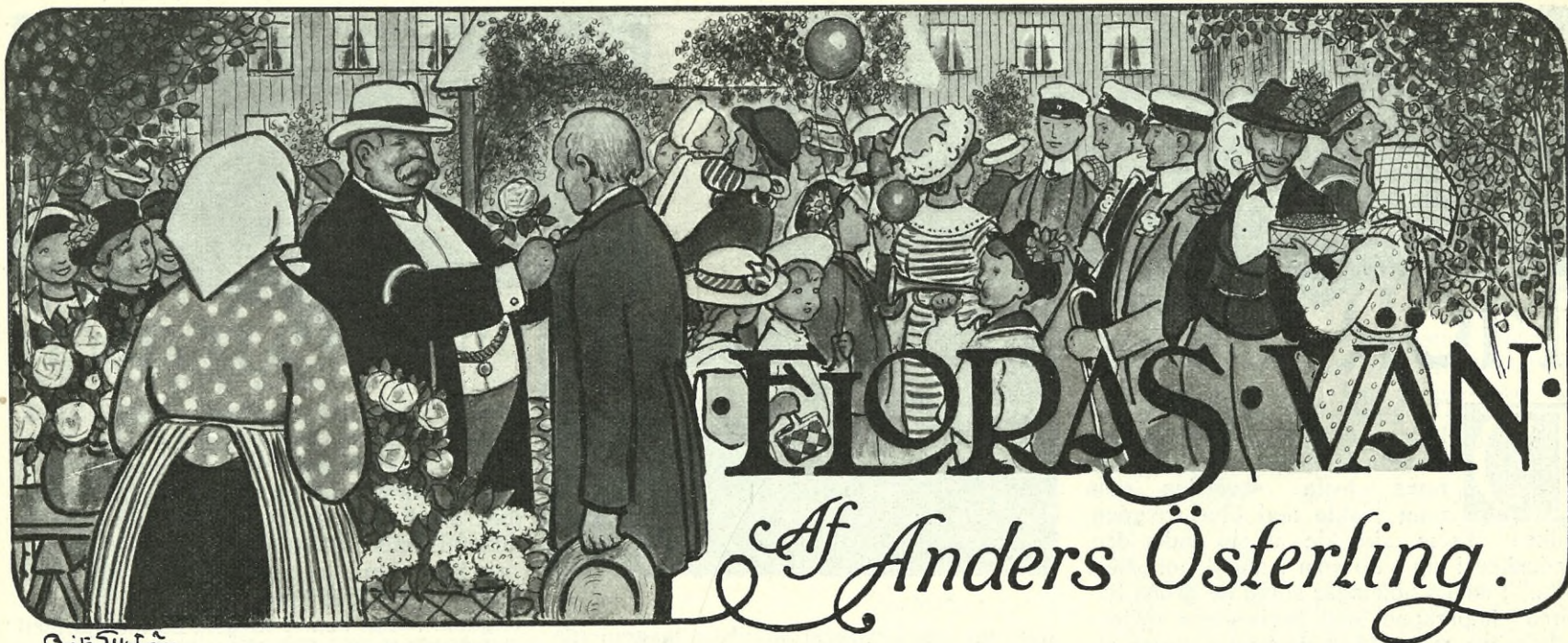
Och plötsligt kände jag hur hjälplös jag var — kände att hon redan var för långt borta — så nära slutet att hon måste vara ensam.

Och jag grät än mer än förut, ty nu grät jag i drömlig, oviss ångest öfver mig själf med — öfver alla — alla människor — ty alla måste vi ju blifva ensamma emedan vi voro det vi voro — människor.

— Mor — mor — det känns så ödsligt — så svårt — käraste mor, käraste mor. —

Då kommo hennes ögon igen, hennes själ igen. Hennes gamla modershjärta hade hört mig. I sin tröthets öfvermått kunde det dock ännu gifva — tröst och hjälp, fast ingen hjälpte det — förstälse, fast ingen förstod det. Stilla slog hon sina armar om mig och jag kysste tyget på hennes bröst just där jag kände hennes ensliga, trogna gamla hjärta klappa.

Det fanns ju så stora afstånd mellan oss — mycket som vi aldrig kunde komma öfver —

FORNAS ASKEBERG VAR EN välkänd figur på den lilla stadens gator. Han hade den egenheten att ödmjukt blotta sitt hufvud för alla mötande, unga och gamla, kända och okända. Främlingen öfverraskades af att se den sirlige gubben med det finskurna, förbindliga ansiktet tvärstanna framför sig och samla hela sin uppmärksamhet i en långsam och höglidlig hälsning. Ända tills man passerat, stod han kvar med sitt blottade hufvud, och blåsten som kom från skärgårdsvattnen, synliga öfverallt i gatupassen, lekte melankoliskt i hans gråa hårtestar. Man måste röras af denna obegränsade vördnad för det mänskliga, och Jonas Askeberg gick omkring i sin stad som den universella högaktningens siste målsman på jorden. Han gjorde ingen för när, och kanske var hans egenhet icke så alldeles utan gagn, ty stundom kan det vara godt med en påminnelse om människovärdet. Och Jonas Askebergs hyllning var alltid oförställd och utan svek.

Gatpojckarna saknade dock sinne för denna sida af Jonas Askebergs verksamhet, liksom de permitterade sjömännen i den lilla staden. De drefvo med honom. Men hans hjärta var osårbart, och han var döf för smädelser, dessutom hade han sin egen värld att fly till, en lefvande tröstekälla, om han någon gång tyckte sig märka, att mänskligheten icke alltid förtjänade de artighetsbetygelser, som han slösade. Denna värld var blommornas, och Jonas Askeberg var en Floras vän som ingen. Blommorna voro hans käraste och uppriktigt sagdt också hans enda samtalsämne. När någon växtsamlande gymnasist sporde honom till råds var han öfverlycklig, hans blekblå ögon lyste af fröjd, och hans tunna läppar malde i det oändliga. Han bodde hos sin syster, som ägde en liten trädgård, och där gick han i vårsolen och gjorde underbara korsningsförsök mellan arterna. Hans nitälskan var dock icke fullt vetenskaplig, och det påstås, att blommorna i hans herbarium icke voro ordnade efter Linnés system, utan efter moraliska indelningsgrunder, i onda och goda. Han ansåg, att blommorna liksom människorna hade råkat ut för ett syndafall, men han trodde också på försoning. De arter, som han tillskref en särskildt hög potens af godhet lade han midt bland de onda för att de där skulle utföra sin frälsartjänst. Bolmörten och andra som fått giftets fördömelse i kroppen, omgaf han sålunda med en skyddsvakt af violer. Ja,

det var ett mycket egendomligt system, och när han satt vid aftonlampan, mumlade han halfhögt för sig själf, medan han med darrande fingrar vände bladen i sin ungdoms herbarier. Systemet såg på honom med en blick full af hopplös förundran: Hvarför är han så? frågade hennes ögon, hvarför blef han icke som de andra? En gång hade hon skickat brodern till ett hem för att vårdas, men där tvinate han alldeles bort, afstängd från sina blommor. Det var längesedan, och nu hade hon honom hos sig. Svår var han icke, alltid mild och stilla, nästan som en präst. Men tänk om han blifvit en riktig präst som modern velat? På det tänkte hon hvarje söndag, när hon gick med brodern till kyrkan, ty Vår Herre glömde han i alla fall icke för sina välsignade blommor, och han blef lätt rörd af predikan, så därvidlag behöfde hon icke skämmas för Jonas...

Detta var Jonas Askebergs lif. Det hände honom intet. Hans ansikte fick inga rynkor med åren, utan i stället en slät blomlikhet öfver dragen. Han såg icke ut som en olycklig och var det kanske icke heller. Det var som blommade alltid öfver hans hufvud ett Floras osynliga tabernakel.

*

När det var löfmarknad skulle man se Jonas Askeberg. Det var dagen före midsommarafon, hela staden lefde upp i firandet af denna egendomliga högtid, och Jonas Askeberg försummade sig aldrig. Han tog emot bönderna, som kommo inåkande med hela lundar af grönt och blommor, och hans näsborrar skälde i all denna härlighet af berusande löfdoft. Torget fylldes — grönt i grönt, och i den fallande skymningen smälte detta ljusst gröna samman med himmelsblånaden till en tvåklang, som svarade mot gökens rop ute från öarna. Träfasaderna blefvo färglösa, och fönstren speglade bara ett blondt ljusdunkel, och sången från stadshotellet lät som en andekör. Alla människor sågo så bleka och vilda ut i nattljuset, och fast hela torget snart genljöd af

.....
men förbi alltsamman sträckte vi oss i denna stund och kysste tigande hvarandra trofast och vördnadsfullt — vi voro ju människor båda — hade samma kamp och öde. Stilla slogo våra hjärtan mot hvarandra — stilla stod den stjärnlösa natten kring oss och tåligt hvilade jorden intill oändlighetens rand.

ett pipande och flöjtande på alla möjliga instrument, var det som om tystnaden bakom alla skärande ljuden ändå var den starkaste. Högre och högre larmade denna evinnerliga, hedniska musik, man hade löf i hattarna, så att det såg ut som vandrande skogar, och i knapphålen hängde blodröda pioner, som krossades i trängseln. Med lysande ögon smögo studenter genom folkmassan och kittlade familjeflickorna på halsen med vasstrån. Skogssmulltron kringbjödos i hvita spånkorgar, och deras ljufva arom fyllde hela luften, det var skogsskymning midt i staden, skogsskymning, som gjorde barnens ögon stora och förskräckta.

Men i allt detta dofva och uppspelta tummel gick Jonas Askeberg omkring. Han hade svårt att få loss armbågarna hvar gång han ville hälsa, men han arbetade för lifvet. Dock var det icke så utan, att han en sådan dag såg en smula viktig ut, man kunde nog märka, att han betraktade sig som ett slags officiant vid löfmarknaden, som en särskildt bemyndigad person. Då och då grep han en blomma från något stånd och började för den stirrande bondgumman föreläsa om denna blommas hemlighetsfulla dygder. Hans röst drunknade i stimmel.

En äldre herre i hvit pikéväst stannade framför Jonas Askeberg. Hans runda ansikte glänste af en fesmiddags purpur. Punschången omgaf honom som luffhöljet omger jordklotet.

— Skall du ha din ros, broder Jonas? brusade han. Rosen är Veneris blod, vet du inte det?

— Och anemonen hennes tårar, jo det känner jag, herr grosshandlare. Det är en af de gamla, som föllt detta yltrande.

— Sir man på, sir man på, fortsatte grosshandlaren. Han tog upp sin portmonnä, tappade några slantar, som genast uppfiskades af gatpojckarna, och inköpte en ros åt Jonas Askeberg.

— Känner du Venus, gamle filur? frågade han sedan, hoppande af skratt, medan de tjocka fingrarna sökte fastsätta rosen i den andres knapphål.

Men Jonas, som stod med blottadt hufvud, svarade helt saktmodigt:

— Blommorna äro kristna.

Denna scen upprepades vid hvarje löfmarknad, och när Jonas nu fått sin hedersros, aflägsnade han sig från torget, hälsande åt alla kanter. En berusad sjöman blåste piprök i hans ansikte, men han lät sig icke bekomma, han endast lyfte ännu en gång på

hatten för det mänskliga. Han var trolsk och rörande. Men en gymnasist, som bar en annan stads skolmössa och för första gången i sitt lif såg en löfmarknad, blef hell underlig till mods, där han stod och höll sin kusin i handen. Medan han såg på Jonas Askeberg, tyckte han att hela omgifningen sjönk i ett melankoliskt töcken, och hans ögon fylldes af besynnerliga fårar, för hvilka han blygdes.

Jonas Askeberg hade icke alltid varit sådan. En gång hade han legat i Lund och studerat, enligt moderns önskan teologi, men därutöfver bedref han på eget bevåg botanik. Eljes var det ingenting märkvärdigt med honom. Han var hemligt förlovad med en flicka, som hette Camilla och som han känt från barndomen. Hennes far var anställd på det stora skeppsvarfvet, och där brukade de leka. Solskenet var så hemlighetsfullt därinne, på gräsvallarna växte blommor från Indien, ty fregatterna förde med sig frön långt bortifrån. Det var rödbruna, krydddoftande kalkar, och när man betraktade dem en sommardag, tycktes luften och jorden varmare än de i verkligheten voro. Man kunde tydligt se på dem, att de hade tråkigt, och att de längtade till en annan strand, och ibland hände, att Camilla trampade på dem, för att icke Jonas alldeles skulle glömma henne för deras skull. Camilla tyckte icke om att sitta länge stilla på en plats, och hennes fötter voro så otåliga, att hon hellre sprang än gick. Ibland kom en tredje till, det var kommandörkaptenens son, och då gingo de alla tre för att se på gallionsbilderna. De väldiga hvita gudinnorna stodo och glänste mot sommarhavet med kläderna liksom stärkstyfva af salt fragga från fordom. Det var en hel församling.

— Hej! kunde då kommandörkaptenens son ge sig till att ropa. Hej! Hej! Ditut! När jag blir stor skall jag segla världen rundt. I en hvit yacht med dig, Camilla!

Och Camilla kunde icke låta bli att skratta, men för att icke göra Jonas ledsen svarade hon:

— Om jag vill, ja! Men du säger bara hej och hej, och det blir inte roligt i längden. Tacka vet jag då Jonas. Han kan tala om allting som en riktig människa.

Men åren gingo, och en vacker dag, när Jonas var i Lund, passade kommandörkaptenens son på tillfället och ropade ännu en gång hej till Camilla, och den gången tyckte hon visst bättre om det, ty de togo ut lysning med detsamma. Jonas fick endast några flyktiga rader från Camilla med tack för allt. Då kom han hem, fast det var midt i terminen, han var sjuk, och två studenter måste följa honom på resan. Han låg länge och yrade, och om Camilla icke redan var på bröllopsresan, måste hon ha hört, hur han kallade på henne, dag och natt, ty halfva staden hörde det och ryste. Slutligen blef han stilla, men på samma gång också sådan som han nu var. Han hade räddats öfver till den andra sidan, han hade hamnat i det eviga blomsterlandet: Flora hade hjärta för Jonas Askeberg, hon mottog honom med all sin älsklighet och gjorde honom till sin utvalde. Blommorna bäddade ett mjukt och doftande läger för hans sorger, mysteriet öppnade sig, hans önskningar dogo. Hans himmel blef blommornas egen sagohimmel, som ger sol och regn och fyra vackra årstider. Han läste de gröna tecknen och undren, och de lärde honom, att han alltid måste högakta människorna, ty de voro dock ett högre släkte. Camillas bild i hans hjärta begrofs af en mild och barmhärtig flora; det

var som en byst i en gammal sällsam trädgård, öfverspunnen af murgröna och konvolvel, ingen lade längre märke till dess närvaro, och en gång, innan trädgården var uppvuxen, var denna byst likväl platsens enda prydnad...

Och hvarje morgon stod Jonas Askeberg nu i sin port för att välkomna de lastade fororna, som rullade in med jordens häfvor. Och han var kanske icke olyckligare än trädgårdsmästaren själf, som stundom gaf honom en medlidsam nick i förbifarten.

Men löfmarknadsdagen skulle blifva hans olycka.

Den återkom lika löftesrik och lummig som alltid, och Jonas Askeberg beredde sig att än en gång officiera. Torget var mörkt af folk, och himmelskupan ljus som fordom, men det var ingen glädje, utan endast helveteslarm. Den gamle gick omkring och vändade på sin ros, men han fick ingen, ty hans vanliga välgörare hade på vårsidan gått bort i ett följdriktigt och regelrätt slaganfall, men det visste icke Jonas Askeberg. Han tyckte, att människorna sågo hårda ut i kväll, och flickorna rodnade icke som förr i världen, när studenterna kittlade dem i nacken. Löfvet såg heller icke så friskt ut som fordom, allt var annorlunda, och han kände sig litet obehörig. Men när en splittertyn poliskonstapel sade till honom, att han skulle cirkulera, då först blef han ledsen på allvar, gick sin väg och lämnade löfmarknaden åt sitt öde.

Genom halfdunkla gator gick han, mumlande för sig själf. Bakom röda plank doftade syrener, ingen människa syntes till. Han gick och gick.

Plötsligt stannade han. Framför honom låg ett vanligt trähus med frontespis, som icke visade någon som helst yttre märkvärdighet. Han gick emellertid närmare så försiktigt, som fruktade han att det skulle sväfva bort som en drömsyn. Så stannade han, strök sig öfver ögonen och föreföll tänka på något, länka med stor ansträngning och vända. Hvad var det åt honom? Han skakade på hufvudet, det var tydligen något han ville minnas och icke rådde på, hans näsborrar vidgades, han stod och vädrade inåt porten alldeles som en gammal hund, som icke kan finna hem. Därefter smög han sakta genom porten och kom in på en lindskuggad gård. Ett fönster stod öppet med svagt viftande ljus gardin.

Det var Camillas föräldrahem. På gungbrädet borta vid väggen hade de ofta suttit, han och hon, och i lusthuset borta vid muren. Men Jonas Askeberg visste icke på hvilka tomter han befann sig, det var bara en svärm af oroliga hågkomster, som rörde sig i hans fördunklade medvetande, ungefär som nattfjärilar under ett tak, oafslättligt och envist studsade tillbaka mot ett obegripligt hinder. Det stack i hans hufvud, det gjorde ondt, och han visste icke hvarför. Han visste ingenting, utom det att han stod på en främmande gård och inandades en rosendoff af barn-dom och gamla ting. Det växte klängrosor uppåt väggen, han kunde icke se deras färg i skymningen, men tvekade likväl icke ett ögonblick om deras rätta nyans. Han hade sett dem förr, och om han glömt Camilla, hade han likväl icke glömt färgen på de rosor, hvarmed hon mötte honom en gång, när han blef student. Händerna som räckt dem voro förlorade i hans hågkomst, men icke själfva blommornas finbolliga, glansdruckna kontur... och ändå var det bara händernas flickaktiga ifver, som en gång var hans glädje.

När han nu sträckte ut handen mot spaliären, hörde han plötsligt andfådda hickningar uppe från det öppna fönstret, Camillas flickrum. Två skygga ansikten blickade ned ur skumrasket, en karl och ett fruntimmer, tydligen något beskänkta. Fruntimret fnittrade:

— O je, hvad jag blef rädd, jag trodde det var herrskapet som kom!

— Hvem där? frågade karlen. Nej är det Jonas, hvad gör han här? Hör du inte, din stolle, hvad, skall jag komma ner och hjälpa dig? Marsch!

Och Jonas skyndade ut. Bakom sig hörde han ljudet af smållande, simpla kyssar. Men Camillas rosor stodo kvar därinne och doftade för eländet.

När Jonas Askeberg denna ödesdiga natt helt förtumlad och beklämd kommit upp till torget, hade stämningen nått sin höjdpunkt, och hela marknaden var som ett menageri. På stenläggningen lågo krossade blommor, och man halkade som på blod. Från stads-hotellet hördes klirrandet af en glasruta, som slogs sönder, och själfva de bleka midsommarstjärnorna tycktes vackla uppe i den dunstfyllda rymden. Ett par unga och högröstade notarier fingo syn på Jonas Askeberg, och en af dem frågade, om han icke fått sin Venus-ros i år. Och när den gamle skakade på hufvudet, ville notarierna köpa en åt honom, men ståndena voro plundrade och det återstod endast kransar af mossor, sådana som man lägger på grafvarna. Men i brist på annat köpte de en sådan och prätsade den ned öfver hans hufvud, ned öfver hans ögon, så att han icke kunde se. Därefter dansade de åstad med honom utåt torget. Han snubblade öfver kullerstenarna och bad dem släppa, och slutligen lämnade de honom i fred. Halfspringande och trefvande aflägsnade han sig i den riktning, där det var stilla, han kom in i en gränd och stannade för att andas ut. Först ville han lyfta bort kransen, men mossan kändes så sval och skön mot den upphettade pannan, och det var ljuft med denna blindhet, att slippa se, bara gå framåt i det ljumma sommarmörkret och vara i fred för folk.

Åter insöp han luften och härvid tyckte han sig märka rosendoften. Han hade redan glömt Camillas gård, men rosendoften kände han igen.

— Jag går dit, sade han för sig själf, jag går efter lukten.

Och med kransen öfver ögonen satte han sig i rörelse framåt gränden, trefvande framför sig, hemlighetsfullt leende. Han ville i natt till hvarje pris bryta en af dessa rosor från fordom. Den skulle utöfva ett välgörande inflytande i hans herbarium, och han öfvervägde noga, i hvilken grupp den borde placeras. Hans skugga hoppade upp och ned på plank och husväggar i den folktomma gatan.

Men i slutet af denna låg viken öppen med ett askgrönt vatten, hvarpå den bruna profilen af en förankrad brigg sömnigt aflecknade sig. Där fanns bara en kaj och så det sofvande djupa vattnet.

Är det ingen människa, som kan hjälpa en stackare, som går rakt mot sin undergång, en fantastisk gammal man med en krans af mossor öfver ögonen? Närmare och närmare går han, händerna flaxa i luften som för att gripa efter den osynliga rosendoften och nu bär det strax ut i vattnet. Är det ingen som kommer i gatan, ingen i hela världen som kan hjälpa Jonas Askeberg?...

FÖRSTA SIDORNA I EN ROMAN

AF ANNA

BRANTING

ISSEN VAR I OLAG.

Valérie steg upp för trappan, långsamt, ty hon var icke mycket stark.

Sakta satte hon nyckeln i låset och lika tyst aftog hon aftonkappan, hängde den på sin galge och befriade sina fötter från ytterkängorna. Innan hon lyfte hufvan från håret såg hon sig en sista gång i spegeln, där ett blygt strålande ansikte log henne till mötes.

Så skär min hy är, tänkte hon, och mina ögon är verkligen milda.

Inne i hvardagsrummet lågo hennes mans underkläder ordentligt hopvikta på en stol, med de svarta silkeshängslena som ett högtidligt korsband, och nedanför stodo hans skodon med läster i. Öfver en fåtöljkarm satt redingoten med sina styfva axlar, och på den fornnordiska bänkens drakslingor voro pantalongerna rakt utslätade och belagda med några tunga böcker.

Ett glädt, okynnt frutter hoppade ut från Valéries mun vid denna syn, fast hon var van vid den. — O, hvad han alltid hinner och orkar!

Hon smög ut i salen och knaprade hastigt i sig sin lilla kvällsvard, som var dukad på en bricka. Därefter började hon sin toalett för natten. Klädningen, knäppt i ryggen, gjorde henne ett svårt besvär, men ändtligen kom hon ur den. Alla nålarna plockade hon ur hufvudet, fylls det långa ljusbruna håret ringlade ner öfver hennes flickaktigt kyska linne. Ehuru hon fyllt trettioåttre år var hon med gester och minspel ett barn, nu ett gäspande och olustigt barn, som på få och med något för smala ben gick och samlade hop sina saker.

Hu, de kalla lakanen! tänkte hon. Uh, i morgon bitti ska man opp igen!

Försiktigt som en tjuf öppnade hon dörren till sofrummet. Hon hörde mannens lugna jämna andedrag. Ljudlöst steg hon upp i sin säng, ryste och somnade.

I salen satt major Esbjörn Braune vid frukostbordet. Klockan slog nio. Magda inträdde med hafregrynskarotten.

— Godmorgon, Magda! hälsade majoren. Var af den vänligheten och be frun komma nu! Magda återvände med det budet att majoren skulle börja, frun blef strax färdig.

— Och barnen? frågade majoren. Nå, Åke är ju i skolan, men Birgit, ah, var god och låt lilla Birgit...

Han tystnade och ett vänligt sken upplyste hans drag. Portierringarna rasslade, en femårig flicka med bruna lockar sprang in och kastade sig om hans hals.

— Här är lilla Birgit! Godmorgon, pappa! — Hon strök upp faderns mustascher och tryckte sin mun mot hans.

— Ser pappa att solen skiner i dag?

— Ja, det gör den verkligen, Birgit, så roligt att vi har vackert väder!

— Minns pappa, hvad pappa lofvade som vi skulle göra då?

Birgit höll sina händer på faderns kinder och blickade med sina stora bruna ögon allvarligt in i hans.

Han smålog eftersinnande.

— Minns inte pappa att vi då skulle gå på

Skansen? Första dag som solen sken? Pappa minns?

— Ah ja, det var sant, lilla Birgit...

— O, min lilla pappa, lilla pappa och jag! Barnet dansade på mattan.

Majoren sträckte sig efter henne och slöt henne intill sig. — Jag är så grufligt ledsen, Birgit mitt barn, men jag är upptagen, har omöjligt tid...

Birgits ögon vidgades och fylldes med tårar.

— Pappa lofvade! sade hon häfligt.

— Ja, det var mitt allvar också, men i dag hinner jag inte. Du kan få gå med Magda nu och nästa gång med pappa...

— Nej, jag vill inte gå med Magda, vill inte, vill inte, vill inte!

Hon skrek och stampade i golvet.

— Så så, stilla mitt barn, sansa dig! Vi ska be mamma då!...

— Mamma har heller inte tid, aldrig, aldrig nånsin! Hon ska förstås gå med tant Marianne!...

Valérie stod i dörröppningen och hade ett litet veck i pannan.

— Hvad är det Birgit pratar? sade hon en smula skarpt.

Majoren vände sig mot sin hustru.

— Där har vi ju mamma i ordning ändtligen. Fast ordning var då något förhastadt. — Ty barnets sista ord hade förargat äfven honom.

Valéries hår var ännu i fläta på ryggen, och hon bar en morgonrock så urtvättad att man blef rådvill om färgen.

Birgit tystnade, men sköt vreda blixtrar mot sina föräldrar. Valérie satte sig misslynt vid bordet.

— Nej tack, sade hon om hafregrynskarotten.

— Det smakar inte? Jag beklagar, sade majoren torrt. Men vid en blick på den lena flätans gyllne tofs veknade han och fortsatte vänligare:

— Är du trött? Du kom kanske sent hem?

Valérie låtsades inte höra, utan hjälpte barnet.

— Mamma, sade Birgit, pappa har sagt att mamma ska gå med mig på Skansen.

— Ja det gör nog lilla mamma, sade majoren med något urskuldande i rösten, som dock hade en fast och oemotståndlig grundton.

Vecket i Valéries panna blef en nyans djupare, då hon svarade: — Om du har bestämt öfver mig, så är det väl inte värdt att fråga då.

— Är du upptagen? Är det något viktigt?

Kanske en ny klädning som ska profvas?

— Nej, mamma har tid, mamma går med mig på Skansen! bad Birgit ifrigt.

Valérie hade nog andra planer. Men i sin barnslighet vågade hon ingenting säga och allraminst bekänna att hon verkligen stämt möte med sin bästa vän, Marianne Simmons. I stället satte hon sig att gråta, alldeles som dottern nyss, icke högljudt, men ändå lidelsefullt.

— Kan man få veta hvad de där tårarna ska betyda? frågade majoren spetsigt.

Det blef en paus, ty Valérie svarade ej. Vid majorens upprepade fråga steg hon upp och gick in i sofrummet.

Majoren afskydde scener. Men likafullt följde han efter sin hustru och förebrådde henne det opassande uppförandet. Hon yttrade alljämt ingenting, och om ej hennes min varit hård, kunde hon sett ut som om hon befunnit sig ensam inne. Hon kastade med ett slags hat af sig den fula morgonrocken, och med sina smala hvita armar i luften började hon sätta upp sitt hår.

— Jag får be om ett höfligt sätt, sade majoren. Hur bär du dig åt? Är det värdigt en fru, en mor och husmoder att bete sig som du? Bara nöjen, nöjen natt och dag tänker du på, och vågar man gå dig i vägen med en erinran om dina plikter, glömmar du allt hvad smak och takt fordrar och uppför dig som en ohyfsad barnunge.

Valérie kammade sig.

— Jag ska gå på Skansen, sade hon uttråkad.

— Ja, men du ska gå med glädt sinne, annars är det ingenting värdt, sade majoren och närmade sig blickad. Han älskade dessa spåda armar och den vackra nacken, som han så ofta sett böjd.

— Så är vi vänner nu då, min söta Valérie. Lofva mig att sådant här inte upprepas! Du är ibland så underligt förändrad, inte längre samma milda och älskvärda flicka som förut.

Han hade dragit henne till sig och smekte henne med några kraftiga grepp. Men Valérie reagerade icke märkbart utan bet blott i sina läppar och stod rak i det hon fäste de sista nålarna.

Majoren gick till sina värf i sin präktiga hälsas lätt återvunna jämnvikt.

Solen, fast blek och sval, hade gjort Valérie godt. Vid middagen, då familjen ånyo samlad, var det som om ingenting på morgonen stort lugnet. Sonen Åke, elfva år, berättade från skolan. Han var blond och spenslig och hade redan anlagt masken af en drömmare. Men hans tal var konkret.

— Det är ju i dag pappa ska på slottet? sade han. Ingen af de andra pojkar har någon pappa som skulle dit.

— Har uniformen kommit? afbröt majoren. Valérie blef röd af förlägenhet.

— Jag har påmint, sade hon, jag vet inte...

— Nej, naturligtvis, jag begär ju inga orimligheter. Magda, har skräddaren låtit bära hit min uniform?

— Jag ska ringa och be honom genast skicka upp den, sade Magda.

— Ska min lilla pappa fara till slottet och dansa med prinsessorna? frågade Birgit.

— Ah nej, lilla Birgit, pappa får nog stanna hemma, svarade majoren bittert.

Det låg förstämning öfver bordet. Alla reste sig. Magda bar in Aftonbladet.

Majoren rödde tankfullt i sitt kaffe. Åke log sitt parti och lämnade salen. Lilla Birgit lekte hviskande med ett lamm af hvitt tyg. Ibland glömde hon sig och ropade högt, hennes klara stämma lyste upp som en röd blomma i vrån, där hon hade sin leklåda.

Majoren talade icke till Valérie, han såg henne ej vid alla de skyttar hon drog förbi honom. Hon visste hvilken onåd det innebar, då hennes man behandlade henne som luft.

Hon tänkte oupphörligt: Gud, låt skräddaren skicka uniformen! Gud, älskade Gud, jag skall fälla handdukarna i morgon, i morgon, jag svär det, bara du låter skräddarn skicka uniformen!

Hon lyssnade, gick ut i tamburen för att höra om budet skulle komma, och då allt föblef ljudlöst ökade hon på:

Jag har varit lat och likgiltig, men vid allt hvad heligt är svär jag att handdukarna ska vara märkta inom fjorton dagar, bara, bara uniformen kommer hem snart, snart, älskade Gud, så att jag slipper denna förfärliga ångest.

Tiden kröp fram, men hvarje minut tycktes Valérie som en lång sträcka. Rädsla och väntan gjorde henne blind för alla proportioner. I verkligheten hade blott en timme skridit undan, då majoren hördes:

— Tack vare dig, min lilla vän, får jag stanna där jag är.

Hans skorrande röst lät hård som ett järnsvärd, den böjde Valéries hals, hon nästan önskade att den huggit af hennes hufvud, så hade åtminstone pinan varit slut.

Tack vare mig, tack vare mig, tänkte hon, ja visst, jag duger till ingenting — aldrig gör jag hvad jag skall...

Hon smög till telefonen för att ringa, men majoren hejdade henne med ett rått!

— Ah, låt bli det där fördömda pinglandet, det är så dags nu!

Just då trampade det i farstun, och klockan signalerade. Majoren sade åt budet några ord, som icke voro blida. Men när paraduniformen låg på den nordiska bänken, föll vreden af honom som en fäktmask han ryckt undan. Han blickade lekfullt mot sin hustru, och de styfva mustascherna lyftes af ett leende, som blottade hans krithvita fyrkantiga framtänder.

— Du lilla slarfva, sade han.

Men lyckan hade för Valérie följt så häftigt efter ångesten att hon ännu var okänslig. Rak i korsetten ordnade hon allt det, som majoren skulle bära på den kungliga supén.

— Och handskarna, sade majoren, tänker du glömma handskarna?

— Om jag tänker glömma handskarna! svarade Valérie otåligt, ty modet växte, då hon icke längre hade något att frukta, de ligger ju midt för ögonen för den som kan se.

Majoren begärde att Valérie skulle vara inne då han klädde sig, ifall han behöfde någon hjälp. Hon saft och hörde och såg utan att lägga märke till något, hennes tankar flyttade sig af och an som en burfågel på sina pinnar endast för att röra sig. Så fick hon ett infall som lockade henne att le, hon var lättrodd och inte det minsta kvick.

Han är högtidlig och ändå bullersam, högtidlig och ändå bullersam!...

— Hvad skrattar du åt? frågade majoren.

— Ah just ingenting, det vara bara något som jag tänkte på...

— Man får hoppas att inte jag var föremålet för ditt löje? sade majoren och stannade missstrogen framför henne. Han hade den vanan att förrätta sin toalett promenader. Valérie skrattade ännu mera.

— Det skall inte lyckas dig att irritera mig, sade majoren. Hans ton gjorde Valérie så skrämdd att hon fick hjärtklappning.

Valérie saft hos sin väninna, Marianne Simmons. De hade hvar sitt hörn i en soffa och lampornas slöjor bredde en dvala öfver sinnen. Orden föllo lite slött med långa uppehåll, fru Simmons var distraherad, och Valérie grubblade förgäfvets på något att berätta som kunde förströ den beundrade Marianne. Hon brukade biktä och förtro sig. Fru Simmons, som var änka, hade ingenting att bekänna, i alla fall ville hon ej. Hon var på det hela en klok kvinna men med plötsliga lakuner i hjärnan, alldeles som en jämn och i allmänhet vacker väg där jorden ibland rasat och öppnade håligheter. Valérie saft med häpnad och strålände ögon inför dessa fenomen, men efter att ha uttalat sin vanliga fråga: Hvad menar du? slog hon sig åter lugnt till ro, salig i lyckan att få vistas i vännens närhet.

Under samtalets pauser var hon endast lycklig, ödmjukt lycklig. Hon hade ännu tre ljufva timmar att dröja kvar. Men ack, om jag bara inte vore så enfaldig, om jag kunde roa henne lite grand för att visa min stora tacksamhet öfver att hon låter mig vara här, tänkte Valérie.

Och för att bli intressant talade hon om sin man. Han gör så och han gör så, sade hon. Hellre än att Marianne skulle gäspa i hennes sällskap uppoffrade Valérie majoren.

— O, hvad han kan vara komisk! sade hon. Det är något så... något... jag vet inte hur jag skall uttrycka mig, men han är på en gång högtidlig och bullersam.

Marianne log, och det gjorde hon gärna, ty hennes egentligen stränga och skarp-skurna ansikte blef i hög grad solbelyst af ett leende. En svag rodnad drog då öfver hennes kinder, hon kastade hufvudet tillbaka och de mörka ögon fyrade af en blixst af blånande hvita. Efteråt behöll hon denna pose af glädthet så länge, att den fick ett sken af gåta.

— Om jag visste hvad du tänker på? sade Valérie. Och svaret blef: Jag! Jag tänker på ingenting.

Snabba steg hördes utanför, dörren slogs upp och en ung man frädde in. Han stannade och gjorde en rörelse som om åsynen af de båda kvinnorna öfverraskat honom angenämt.

— Kommer jag kanske olägligt?

— Nej, men nog kunde du ha knackat, svarade Marianne och räckte honom handen.

— Kandidat Ove Flood, fru Braune, presenterade hon. Han är någon slags nevö till min man — en snäll gosse, men tro inte ett ord af hvad han säger. Är han inte söt? Sätt dig nu, Ove, och ljug något roligt!

Valérie blef förlägen, men hon var van vid Mariannes infall. Hon granskade försiktigt den nye gästen och fann honom förljusande: smärt, spenslig, inte just lång, en fin profil. Han hade tagit plats helt nära på en taburet, hvars ringa höjd lät honom synas gossaktigt ung. Hans låta, troligen mörka hår var benadt ända ner vid vänstra fanningen och låg i mjuka vågor öfver hjässan. Då han rörde sig ibland belystes hans smala kinder, som voro bleka och en smula grumliga.

Han tog genast ledningen och talade om författare och böcker, som Valérie icke ens visste att de existerade. Har ni läst?... och då han en gång riktade frågan till henne, dröjde hans blick på hennes drag så länge att hon rodnade. Marianne bjöd cigarretter.

— Ack ja, sade Ove Flood, äktenskapsbrottet och cigarretterna är det enda som återstår en utarmad mänsklighet.

— Är ni gift? utbrast Valérie ofrivilligt.

Marianne skrattade högt och Ove Flood svarade med mild röst: Ser jag då så olycklig ut? Nej, madame, det var Théophile Gautier jag citerade.

Valérie kände en plötslig och stark maning att bryta upp, kanske att fly. Detta språk och detta sällskap var hvad hennes man med bestämdhet skulle ha ogillat. Gud ske lof att han ej var här och hade hört!...

— Tänk om Esbjörn redan är hemma... sade hon osäkert.

— Hvem i Guds namn är det? sade Ove Flood.

— Hennes man heter Esbjörn, upplyste Marianne alljämt skrattande.

— Nå ja, det rör han strängt taget inte för, medgaf Ove Flood urskuldande.

— Fy, hvad ni är stygga! Ett fuktigt skimmer gjorde Valéries ögon glänsande. — Nej, men jag måste gå. Jag har varit på Skansen i dag och luften är redan så sökande.

— Ja, våren här! sade Ove Flood. I södern går sommaren aldrig helt bort. Man får ibland några utslagna blommande dagar mellan ett par mera molnhöljda. Det har icke det där vansinniga med sig som en nordisk vår. Det är kanske amour, men i alla fall icke den tröttande drömmen om amour. Det är ett faktum — men ett faktum kan ju också vara ganska tröttande...

— Ja du, Ove, du saknar nog inte realiteter i Sverge heller, om jag känner dig rätt, sade Marianne. Måste du verkligen gå, Valérie? — Valérie hade rest sig och stod i en skygg bäge.

— Kanske jag får följa? föreslog Ove Flood.

— Nej, nej, sade Valérie fort och lite darande. Jag ringer efter en bil.

Hennes brådska att komma i väg fick något tafatt som rörde Ove Flood. Han hade gått med henne ut till elevatorn, och då hon försvann i djupet, verkade hon på honom som Jordanden i Sigfrid. Stackars lilla Esbjörninna, tänkte han. Egentligen skulle det klä henne bättre att sitta i siden och föras uppåt.

Valérie var hemma inom några minuter. Ännu darrande ref hon af sig kläderna. Då hon redde sitt hår stirrade hennes ansikte blekt mot henne i spegeln.

Ove Flood! Ove Flood! hviskade hon.

Och vid dessa ord kom det för henne att hennes läppar tagit formen af en klagan.

ETT GAMMALT ENSAMT HARBRE

står
högst i en gammal Dalaby.
Fast ingen vet dess ålders år,
är än hvar stock som ny.
För många långa släktled byggdt,
det står på fyra stolpar tryggt,
en stor fantastisk fågelbur,
ett fyrbent sagodjur.

En kalkad skorsten stiger käckt
liksom ett torn från högrest tak,
en snövit hals, i längtan sträckt
mot rymden, hög och rak.
Och hjässan är med krona krönt,
och fönstrets öga gyllengrönt
i solgångsglansen glimmar grannt
ut öfver skogmörk brant. —

Tomt stod det länge, blindt och stumt
och sänkt i slummer tung och död,
därinne allt var kallt och skumt —
där pyrde ej ett glöd.
i hjärtat, hörnets brasuspis,
och af en hinna grå af is
var fönstrets öga helt betäckt.
Allt lif, all själ var släckt.

TVÅ GAMLA HARBREN HÖGST PÅ
åsen stå
med tak och väggar vackert silfver-
grå —
ett vadmalsklädt och grånadt äkta
par,
en gammelmor, en gammelfar,
de gråaste och äldsta här i byn,
en dubbelsilhueft mot affonskyn.

Minst hundra år är hon, väl två är
han.
De luta samman, fätt intill hvarann.
De klättrat upp på höjden fri och kal
ur fättbebyggd och skogrik dal
och stå och se och lyss i solig frid
till bygdens sorl och dalens bråda id.

I.

En diktar-
stuga.

Då kom en vind en snöfallsdag
och blåste in en själ på nytt
i stelnad kropp. Vissl var den svag,
en ande låg och lytt,
en ful och sliten gammal trä,
en trasig stackare till själ,
men kanske, kanske värd ändå
att lefva i sin vrå.

Föryngrad själf, han drog därin
och väckte upp sitt sagodjur,
tog flöjten fram ur ränseln sin
och blåste moll och dur
och blåste lif i kallnad barm
och fände upp en god och varm
och vänlig eld i hjärtats spis
och smälte ögats is.

Nu står det fullt af sång och sus,
af minnens lek och drömmars dans,
af tankars brus i stjärneljus
och hoppets morgonglans.
Och själen trifs, och kroppen mår,
där trygg och röd i snön den står
och känner varma strömmar gå
till hvarje cell och vrå.

Hvar natt — i djupet sofver byn —
ur sagodjurets gap där slå
snart släckta gnistor emot skyn,
glödröda, himmelsblå.
Hvad smides där af ensam smed
på spisens håll i nattens fred —
hoplöder han ett brutet svärd,
en brusten drömmens värld? — —

Visst mörknar ögat stundom än,
visst dignar själen stundom trött,
förstummad, åldrad, skrämde igen,
som om han genfärd mött.
Men dagen gryr, dess klang är dur.
Bär kronan högt, mitt sagodjur,
stå fast på dina fyra ben
i töcknig grynings sken!

II.

Ett gammalt
par.

De mumla halfhögt, hviska då och
då.
Af gamla grejor fyllas båda två,
af glömda minnen från förgången
tid,
dem dagens folk ej mer känns
vid.
Och undrande, men visdomsblidt
de le.
åt nya vägars jäkt och lust och ve.

Men se de bygdens gamla bondehus
bli spillror snabbt i främlingsvindars
brus
och nya grannlåtsgårdar växa fram
ur glömskans djupa dolda skam,
då sjunka tungt de gråa hjässor ner
och lufas mot hvarandra mer och
mer. —

En gång skall också deras timme
slå.
Törhända föds ett enda väsen då
af bädas ben. De kanske huggas
ned
och blifva kådig gnistrik ved,
bli brasor, sjungande för orons tid
om svunna vintrars stora starka frid.

KARL-ERIK FORSSLUND.

EN GOD GÄRNING

AF BO BERGMAN

Så den första rösten igen: Barmhärtigheten är också en orättvisa.

Och den andra: Du skall ändå inte glömma mig. Jag är din olycka. Det lefver man längst på att vara.

På det viset ältade hans hjärna lösryckta scener och repliker; han fann dem idiotiska allihop, och han kunde inte bli dem kvitt. Han såg också teatern i halfdunklet, de gapande raderna, de spridda ljusen, generalrepetitionspubliken, regissören med käppen under hakan och sitt grimaserande apan-sikte, en kåsörs hofmästarelegans, en aktris på hvars yppiga byst en nejliska gungade som på långa dyningar. Och han hörde kommandoropen och snörflingarna och de små elevernas råttissel i vråarna och automobil-ljuten från gatan och frasen af hjältnans kjol och vaxstickans sprak, när hjälten fände sin cigarrett. Ursinnig störtade han upp från bordet och in i kaféet, tog en tidning, läste något som han inte begrep, kom ut på gatan och fick tag i en vän, som han drack whisky med, tills det blef tid att gå hem och lägga sig. Men han kunde inte somna. Det var inte af något slags nervositet öfver morgondagens premiär; utgången visste han ungefär. Det var yrkesäcklet som höll honom vaken. Han fann alla andra yrken bättre än sitt eget. I denna stund afundades han befälhafvaren på ångslupen mellan Ränthästartrappan och Blasieholmen.

Strax på förmiddagen nästa dag gick han till banken. Han upptäckte genast den som

expedierat honom. Hon satt lutad öfver en tjock bok och räknade. Han såg en smal nacke under ett solljust, nästan hvitblondt hår, en smal kind och smala fingrar på boken. När hon tillade upp och varseblef honom, flög en skrämrodad öfver ansiktet ända upp i pannan, och hon försökte ett svagt leende.

Det sved till i Bredman. I en blink såg han de långa kolumnerna, som hon fyllde med siffror, och sedelhögarna omkring henne och de tunna fingrarna som darrade lätt. Hur förskräckligt mycket siffror måste hon inte skriva på en månad — mer än hundra kronor hade hon väl inte i månaden. Han föraktade inte längre sitt yrke. Han var ju en privilegierad. Och han hade en hel massa pengar i plånboken.

— Jag ber om ursäkt, sade han med en artig hälsning. Det förhåller sig precis som fröken trodde: jag har fått hundra kronor för mycket. I mitt slarf räknade jag inte tillräckligt noga.

— Å, det är jag som slarvat. Förlåt och tack så mycket. Hon tog sedeln, och det kom ett lyckligt ljus i hennes ögon. Han blef glad när han såg hur glad hon blef. När hon var allvarsam, verkade hon tjugufem år eller så. När hon log var hon ett barn.

Man går alltså och gör goda gärningar. Bredman skrattade högt för sig själf på Strandvägen; han hade i ett slag blifvit upp-rymd, och så fann han ett lyckligt omen för premiären i hela denna historia. Det roade honom nämligen att vara vidskeplig, eftersom det hörde till teatervärlden. Men pjäsen gjorde ingen lycka. Primadonnan hade fått en lagsökning på halsen och var i lifsfarligt humör, och en annan dam rasade därför att hon inte fått hufvudrollen. Det lät som man väx-lade bett i stället för repliker. Kvällen blef hård och slämningslös, och Bredman visste att han skulle få skulden. Han fick det också i tidningarna dagen därpå, och han låg på sin soffa och rökte och stirrade i taket och funderade på hvad han skulle ta sig till.

Om han skulle resa? Han kände sig plötsligt utpumpad, ur stånd att gå på de gamla gatorna och möta de gamla ansiktena. Han mådde fysiskt illa när han tänkte på en del figurer. Det var den där i lifrocken, ett modejournalsurklipp som ständigt skar hans väg och alltid betydde att något ledsamt skulle hända, och det var de båda tvillingarna, lika hvar-ann som ett par tvåöringar med ut-suddad prägel. Hur i himlens namn kunde man vara tvilling! Som barn gick det väl an, men som gammal! Att gå omkring med sin egen kopia och att inte veta om man själf var kopia och den andra originalet. Den komiken var verkligen för bister.

Reste han, skulle han också slippa Alva. Skrufstället klämde. Hennes kärlek hade för längesedan infräddt i det pröfvande stadiet, när ömheten

RIK BREDMAN KOM FRÅN generalrepetitionen. Han var trött och hungrig. I halsen hade han magnesiumröken efter foto-graferingarna och i örat ett eko af omtuggade ord, som en gång varit hans men som inte längre tillhörde honom. Han var gammal nog i yrket för att inte fordra så värst mycket, när han nu inte hade annat med pjäsen att skaffa än att han skrivit den. Han hade lämnat ifrån sig sitt verk. Det var andras. Och det var ett nytt verk, när han fick igen det från scenen.

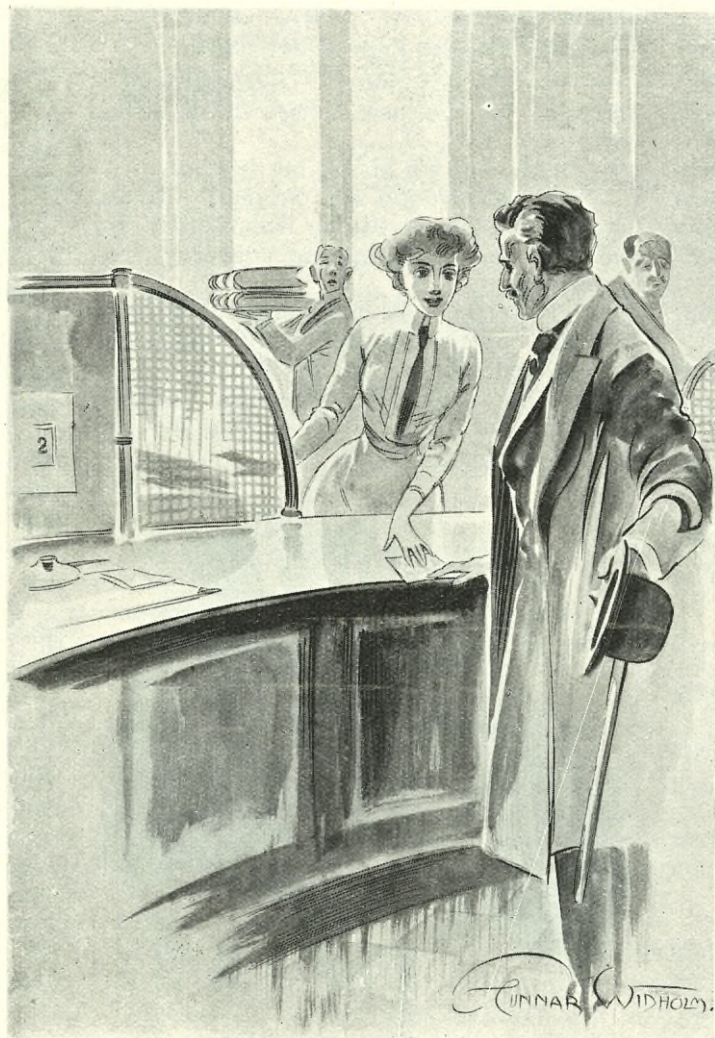
Allt det där visste han och nu var han fri från alltsammans — tills i morgon. Han stod vid sitt skrifbord med ett bref i handen. Det var ett enkelt hvitt kuvert med en klar och drivnen stil, och det luktade inte parfym. Han brukade få många slags bref. Yrket förde det med sig. Biljetter med teatergräl, roll-liggerier, vänliga råd och öppenhjärtiga förklaringar att den sista pjäsen var det sämsta han gjort, primadonnatårar, kärleksin- viter. Tillsammans blef det en symfoni som han inbillade sig att han gäspade åt men som han skulle saknat om den uteblifvit. Hans lif var i andras händer, alldeles som hans pjäser.

Herr Bredman, läste han i brefvet. Och så följde en ödmjuk bön att han inte skulle ta illa upp, men hade han inte möjligen fått hundra kronor för mycket på sparbanken i dag och inte observerat det? Det var en brist i dagskassan på summan. Man hade tänkt sig att en felväxling kunde ägt rum vid det uppgifna tillfället — hvarför, angafs inte närmare. Och så nya ursäkter och under alltsam- mans med stora, fasta bokstäfver Ingrid Green.

Bredman tog upp plånboken och räknade efter. Han hade lyft ett par tusen kronor på förmiddagen, och här fanns det femtonhundra och de fem andra hade han dödat ett gam- malt papper med. Nej, det var nog rätt. Det var ingen hundralapp till öfverlopps. Han skulle skriva ett par ord till svar, men så kom han att tänka på att det kanske var bäst att i stället gå till banken i morgon. Och för resten var han hungrig. Han klädde om sig i hast och gick ner på Anglais.

Medan han höll på med sin mat hörde han en röst ini hufvudet och ändå mycket långt borta: Kärleken är orättvis, lifvet är orättvist, döden är orättvis. Hvarför skulle jag vara rättvis?

Därpå en annan röst: Men du kunde vara barmhärtigare.

taxerades i etuier från Hallberg och de lätt anskaffade tårarna kostade mindre lätt anskaffade pengar. Han hyste en stilla bäfvan för hennes besök. Hon kom svepande in i en sky af eau de Venus och veklagan; det började alltid med förhör och slutade med kyssar. Han var mest rädd för de sista. Men i hennes svällande kroppshyddade bodde en liten skröplig lifslåga, som kippade efter luft och som hittills omintetgjort alla hans försök till brytning. Hon betvang honom genom sitt hjärtfel. Det var som en vigselring.

En lids permission kunde han i alla fall unna sig. Men han blef liggande på sin soffa och lät dagarna, hvita af vårens första kritsol och blygrå af hagelbyar, leka april med irriterade människor, som inte visste hvad de skulle tänka och hur de skulle vara klädda. Hans pjäs var nerlagd; den hade endast gått ett dussintal gånger. Säsongsmiddagarna voro också öfverföskade, och det var åtminstone en källa till oblandad glädje. På en middag hade han träffat sin lilla bekantskap från banken, men fröken Green hade tydligen undvikit honom. Hon såg för resten mycket trött ut. Vid ett par tillfällen hade han öfverraskat hennes blick, som med ett skrämmt och forskande uttryck sökte hans. Men han tänkte inte vidare på saken.

En söndag när han som vanligt satt hemma — han afskydde helgdagspublikens begravningsprocessioner — ringde det och fröken Green stod i dörren. Han blef så förvånad att det flög en skugga af ett leende öfver hennes ansikte när hon märkte det.

— Jag måste tala med er, herr Bredman, sade hon rakt på sak när hon tagit plats. Ni har inte varit uppriktig mot mig. Hvad menade ni med att ge mig pengarna?

— Jag vet inte.

— Vill ni inte svara på min fråga?

— Nå, jag tänkte... Det kallas visst att göra en god gärning.

— Och är ni så säker på att gärningen var god? Hvad skulle jag tänka, när pengarna sedan kom till rätta? Och hvad skulle mina kamrater i banken tänka? Jag ber er om en förklaring.

Hon talade kort och häftigt, och hennes fingrar famlade med väskan i knäet tills hon fick upp en sedel, som hon lade på hans skrifbord. Och långsamt fylldes hennes ögon och runno öfver.

— Käraste fröken, sade Bredman. Det finns verkligen ingen förklaring. Jag kom in på banken för att säga ifrån att jag inte fått för mycket. Men så fick jag se er. Ni såg så trött och blek ut. Och böckerna framför er såg så tunga ut, och det var så mycket siffror i dem. Då tyckte jag bara att ni inte skulle behöfva förlora den där hundrakronan. Det kom öfver mig så, och jag reflekterade inte närmare på det. Ni får ursäkta mig.

Hon svarade inte. Tårarna fortforo att rinna.

— Inte får ni vara ledsen. Jag kan inte se att jag förolämpat er.

— Ähnej, och jag borde naturligtvis tacka. Men sådant här brukar ju inte hända och jag förstod ingenting...

— Så, låt oss nu bli vänner. Jag lofvar högtidligt att aldrig göra en god gärning mera.

— Tack, det var snällt.

Han såg så komisk ut att hon måste bita sig i läppen för att hålla sig allvarlig. Sorgen var borta. Det var tokigt alltsammans. Och åter fick hon det där barnsliga och lus-

tiga uttrycket i ögonen som tycktes säga: ni ser att jag inte är rädd för er.

Bredman såg det, och det gjorde honom glad. Han fick henne att tala. Han berättade också några teaterhistorier, som hon skrattade åt. Allt gick så märkvärdigt lätt; det var som de känt hvarandra länge och väl. Och hon var förtjusande i sin enkla blå vårdräkt utan en blomma eller ett smycke och med håret genomdränkt af solskenet. Hon satt och spred ljus omkring sig. Han kom att tänka på en tafla som han sett i Glyptoteket: en ung flicka i vårdarrande dagar med långa solknippen fallande in i rummet.

När hon gått, stod han kvar vid fönstret och följde henne med blicken. Hon sneddade öfver torget och hoppade upp i en spårvagn. Hennes rörelser voro mjuka och tyngdlösa. Hon blef till våren själf, så snabb och lätt, så svår att hålla fast, så spröd, oroande och farlig. Det vore en idealisk ingenue, dök det upp i Bredmans hjärna. Men han ångrade sig genast. Han ville inte tänka sig henne tillsammans med en målad värld och med falskt ljus. Hon passade bättre i en dikt.

I samma ögonblick hörde han de tre reglementerade ringningarna på entréklockan: det var Alva. Hon kom inseglande i stor vårrigg med vimplar och plymer. Den vanliga skyn stod rundtomkring henne. Sedan hon klatschade en kyss på hans öra, föll hon ihop i skrifstolen och började arbata för att få luft. Han väntade tåligt och utan ord.

— Du får flytta och skaffa dig hiss, Erik. Dina trappor ta lifvet af mig. Jag älskar dig, men jag är inte någon ekvilibrist.

— Kärleken brukar bevinga, sade Bredman.

— Tack skall du ha. Men kan du tänka dig, nu vill man ta ifrån mig Claire också i "Den röda droppen". Edit skulle få den. Den där hönan. Hon har ju inte en droppe rött i sig. Hon kan inte älska. Jag vet det alldeles bestämt.

— Hvad kan jag göra åt det, kära du?

— Hvad du kan göra! Tala med vederbörande, lancera mig, bevisa att du älskar mig.

— Det tycker jag att jag har bevisat.

— Nej, du bryr dig inte om mig. Du ser lugnt på hur jag stryps, hur man mördar mig midt för dina ögon, hur jag kommer ur repertoaren.

— Vi kommer alla ur repertoaren till sist.

— Men jag har inte lust, hör du. Hon flåsåde af indignation; ögonen brunno. Och jag struntar i dig och allesammans. Jag skall nu i alla fall göra Claire, det har jag gett mig Håkan Berggren på.

Hon var nu alldeles upplöst. Tårarna sökte sig ner öfver kinder, som sminket fördärfvat. Bredman betraktade henne med det begränsade intresse som man ägnar en pjäs som man kan utantill. Han motsåg resigneradt sista akten.

Den kom i ett regn af kyssar. Hon hade hoppat upp i hans knä och hon kallade honom sin passion, sin tyrann och sin lilla killling. Och hon berättade att doktorn förbjudit henne alla starka sinnesrörelser.

Därpå fände hon en cigarrett, blåste röken i ögonen på honom och hvisslade en bit Tosca. Och så tog hon hundrakronsedeln och stoppade på sig.

— När du inte är mera rädd om dina pengar, sade hon med en klapp åt hans kind.

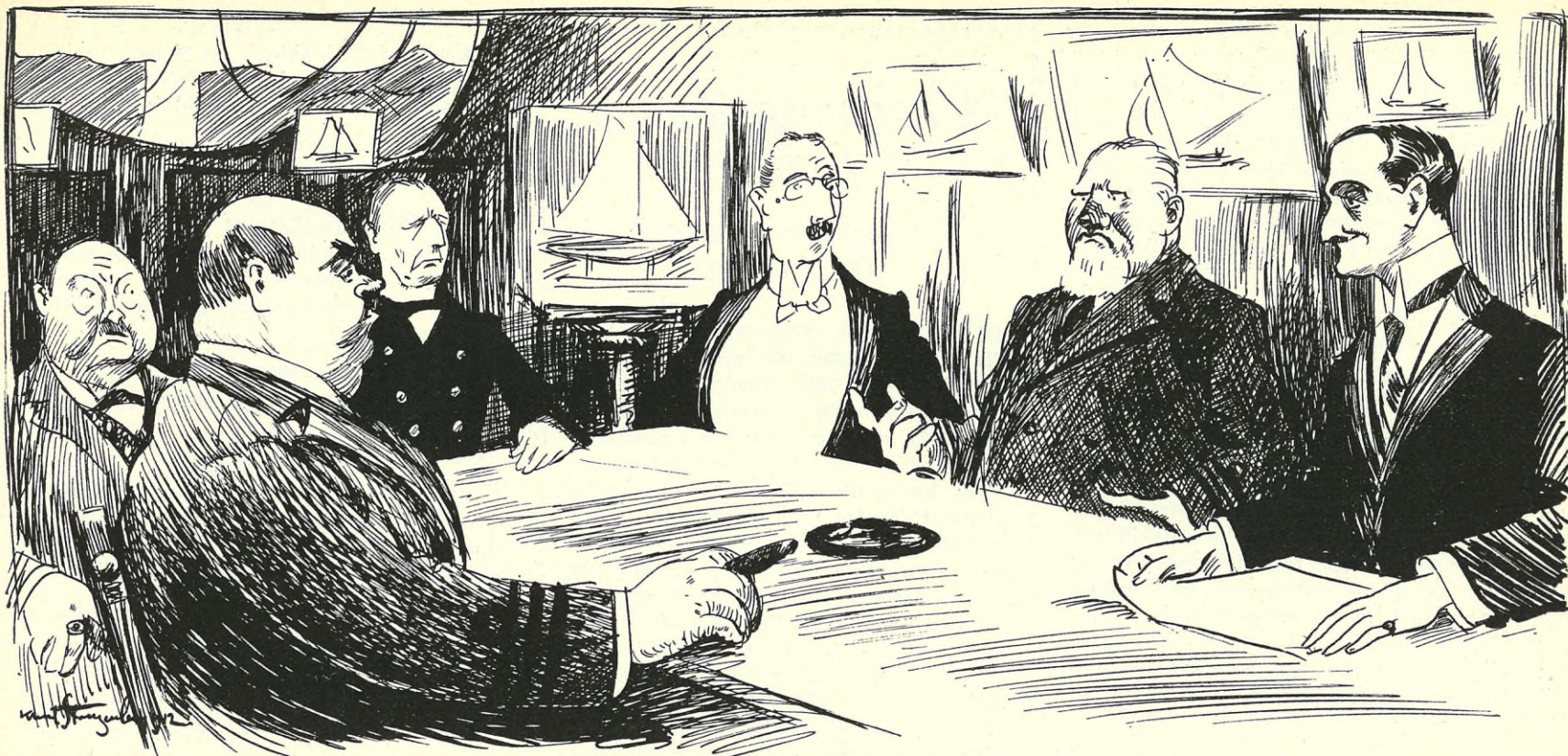
Orkanen hade rasat ut, och Bredman såg alla vimplarna och plymerna försvinna i svajande majestät. Kvar blef bara en doft af cigarrett och eau de Venus och litet af Stockholms dyra jord på hans matta. Han sparkade det sista under soffan och öppnade fönstret. En hvass blåst strök in i rummet. Han frös. Han gick af och an. Han tänkte på ett litet hvitt ansikte med ett par barnaögon som aprilskyar, men så ryckte han på axlarna och skrattade till — ett kort olustigt skratt som stannade mellan tänderna.

Nu skulle han emellertid resa. Så mycket stod klart för honom. Det var cirkus allihop, och han ville bort. Men på samma gång förstod han att han inte kunde komma loss i sig själf utan att ha afvecklat Alva, och han bad till alla nådiga makter om styrka inför ovädret. Han stod verkligen inte ut längre. Hjärtfelstragiken gaf inte mera något eko i hans trolösa själ. Och så skref han brevet och bidade blixten. Den följde per omgående. Det var ett enda ord och det var inte vackert, men för honom var det poesi. I ett ögonblick kände han hela resans befrielse störta öfver sig, och han improviserade en indiandans till ära för den stora teatergudomen som heter: ett godt aktslut.

Och så for han.

Och en majkväll när han satt på terrassen vid Kärran och såg Sundet som den öppna porten utåt och seglen och fyrblänket från danska kusten, prisade han de dödligas lycka. Han var ensam utan att känna ensamheten. När han sökte en förklaring på detta fenomen, inställde sig ett par ögon i hans minne. Han tyckte att dessa ögon följde honom, och de läto inte afvisa sig. Hvad gjorde hon nu, Ingrid Green? Var hon ung eller gammal i dag? Borde hon inte alltid vara ung? Han skref ett kort och fick svar i Köpenhamn, och fastän hvarken det ena eller andra innehöll annat än alldagliga hälsningar hade det en märklig betydelse. Plötsligt fick han också en idé till en ny pjäs. Allt gaf sig själf utan ansträngning. Det var åter de där ögonen, de skulle vara med i pjäsen, hon fick nu i alla fall skylla sig själf när hon inte lät honom vara.

Men när han på sitt hotellrum gjorde den första planritningen, stannade pennan en natt. Utanför brusade en främmande stad som aldrig sof, och med ens kände han att han ändå var ensam. Det skulle inte heller bli bättre genom att skriva den där pjäsen. Han förstod det nu. Det enda som kunde hjälpa var att få spela den — om hon ville spela med. Så kom det sig att Erik Bredman packade sina kappsäckar och for tillbaka till sitt aflånga land för att fråga ett par aprilögon om de inte kände sig manade att göra en god gärning, när han inte själf fick göra det för ett gammalt löftes skull.

FÖRTROENDEVOTUM

af Sigfrid Siwertz.

(Handlingen tilldrager sig på segelsällskapet Ägirs klubbрум, hvilket är inredt med svenska flaggor, standarder, båtmodeller och lanternor. På hvar sin sida om ingångsdörren stå en ruskprick och en slätprick. Midt i rummet sex stolar kring ett stort bord med grön duk, papper, urna och ordförandeklubba.)

Vice ordföranden, byggmästar Lundström, hastigt in. Han är en stor, fet herre i sällskapet Ägirs blå uniform. Har drar fram en aftontidning, kastar sig i ordförandens stol, läser, fnyser, slår med klubban, vecklar ihop tidningen och slungar den i papperskorgen med alla tecken till afsky och vrede.

Klubbmästaren, källarmästare Falander in. Han är en liten herre med hängmage, bleka kindpåsar, spetsnäsa och rättögon. Äfven han i uniform.)

FALANDER.

Seså, nu är det uppgjort om supén. Det blir extra smörgåsbord, litet hjärpe med ett glas chambertin och så blandad glace som vanligt. Förlåt att du fick vänta, broder Lundström.

LUNDSTRÖM.

Har du läst, hvad de skrifver om'et i aftontidningarna, Fettgrefve. Det hade varit gräl, strax innan frun klef ombord, du! Det är ju klart som korfspad, att saken är sjuk! Och den där har gått omkring och varit hög! Kan man tänka sig en sådan knöl, en sådan bof! Att inte ha mer försyn för sällskapets uniform!

FALANDER.

Ja, tänk, här har man suttit och ätit god mat med honom och skålat och pratat — och så är han en ... en mördare... ja, för så måste väl en juste karl kalla honom... Inte kunde jag se det på honom inte... Lifvet är ändå bra konstigt, du Lundström...

LUNDSTRÖM.

Jag kände genast på mig, hvad som måste göras, när jag fick höra, att han varit uppkallad på förhör i polisen. Veck med herr T. O. Nelson bara! Det är minst sagt egendomligt, att ordföranden ansett sig kunna dröja ända tills i dag med styrelsesammanträdet. Man skulle nästan kunna tro, att vår finfina kommandör var skyldig honom pengar.

(Vice sekreteraren, skeppsredar Krikertz och skattmästarn, häradshöfding Semmy Philipsson in. Krikertz är en solbränd och bredaxlad skeppartypp, men Philipsson är blek och vacker som en fallen ängel och har en liten ironisk ansiktsspasm. Han hälsar förströdt och sätter sig att bläddra i sina papper.)

KRIKERTZ.

(dunkar Lundström och Falander i ryggen.)

Goddag Byggis! Goddag Fettgrefve! Hur mår mursmäckan och kallskänkan, hvasa? Och ungarna sen? Ute på landet och lapar sol förstås!

LUNDSTRÖM.

Ge tusan i ungarna och ut med språket, ädle riddare!

KRIKERTZ.

Ja, det är ju en förbannad historia det här. Min Valkyria låg för babords halsar, ser ni gubbar. Vinden västnordväst och vädret fint. Som jag sitter där med min grogginne, så tittar jag till väders ett tag och tänker för mig själf: Det ser ta mig fan ut, som storseglet vore en smula för hårdt pikadt. Ja så tänker jag. Men just som jag tar pipan ur mun för att hoja på gästen, så hör jag ett djäfla ofäckt skrik och stor plums långt öfver borta från Svanevit. Båda hennes gästar var nere. Nelson stod ensam på däck, när jag såg dit. Och häken så konstigt bar han sig åt. I stället för att kasta sig i jollen eller falla af hastigt och så lofva och ta farten af skutan och fiska upp käringen med en båtshake, så for han hit och dit med lösa skot och bara skrek och väsnades och gjorde sig till. När jag kom fram, så var mrs Nelson redan halfkväfd af vatten, fast hon flöt på späcket. Jag högg henne i kalufsen men fick hela näfven full af löshår, så hon höll på att gå ifrån mig igen. Ändligen så fick jag och min gast hvalfiskens ombord. Så fort som hon fick litet luft i lungorna, så hytte hon öfver åt Nelson på Svanevit och vrålade: Murderer, scoundrel, murderer!

Ja, det skrek hon och en hel massa till, och jag kan då slå mig i backen på att den satans Nelson hade sina planer, för ser ni en seglare bär sig inte åt på det viset, som han gjorde. Och det vet ju ett litet barn, hur lätt det är att segla en prisse öfver bord med de här skärgårdskryssarna, som svänger på en femöring. Står prisen ute på akterhacket, så är det bara att göra en knyck med rodet, och är han midskepps, så låter man bara bommen gå öfver. Nej se, var det där en olyckshändelse, då vill jag gå norr om ruskprickarna och drunkna i sötvatten. Han passade på, när jag var på lagom afstånd, den fan, för att skaffa sig ett ofarligt vittne, men den ska vi allt ge sparken.

LUNDSTRÖM.

Asch, hvad står vi här och pratar om! Den fähund satte kurs rakt på miljonerna, det är ju klart som hennes öga. (Ser på klockan.) Bara ordföranden och sekreteraren ville komma någon gång, så vi fick expediera'n hastigt och lustigt och så ta oss en grogg. Är det någon professor som kan säga, hvarför de höga herrarna alltid ska dröja öfver tiden? Jag håller vad, att Zippelman som vanligt låter oss förstå, att han blifvit uppehållen af någonting på hofvet.

(Ordföranden, kommandör H. von Hindriks, och sekreterarn, kammarherre Zippelman, in. Hindriks är i flottans uniform, en liten, styf, slätrakad gråhårsman med lorr kommandostämma och afmätta gester. Zippelman är en välväxt herre i oklanderlig högtidsdräkt.)

Man hälsar fjäskande på de nykomna.)

v. HINDRIKS.

Förlåt mina herrar, att jag kommer sent... tjänsten...

ZIPPELMAN.

Och jag kunde omöjligt slippa ifrån H. K. H. Han planerar som herrarne vet en jaktresa och tog mig i anspråk för en del råd.

(Lundström petar Falander i sidan.)

v. HINDRIKS.

(med synbart missnöje.)

Ja, mina herrar, synnerligen obehaglig af-
fär det här! Särdeles glad att jag inte satt
som ordförande vid det tillfälle, då gross-
handlar Nelson invaldes. Herrarna kan möj-
ligen ge mig några upplysningar. Har tyvärr
inte haft den äran att umgås i kommersiella
kretsar. Personen i fråga är mig fullkomligt
obekant.

(Lundström petar Falander i sidan.)

KRIKERTZ.

Nelson har varit ett rötägg ända från bör-
jan, det kan jag då intyga. Jag gick klass-
kamrat me'n i skolan, och då hette han Olle
Nilson och kallades för Räntan, för se far
hans var precis. Räntan stal far sins böc-
ker och sålde på antikvariat, och så hade
han stora supgillen nere i en potatiskällare.
En gång när Räntan fått stryk af rektorn,
smög han sig ut om natten och sköt sönder
hvareviga ruta i hans våning med sin slang-
båge. Han blef relegerad från tre skolor. Så
kom Räntan på kontor hos någon idiot, som
släppte honom i närheten af kassan, och så
blef det naturligtvis att kvista öfver till Ame-
rika.

v. HINDRIKS.

Fatalt! Och det där vet hvarje människa?

LUNDSTRÖM.

Ja, det är nog bara kommendörn, som inte
vet det.

FALANDER.

Kan herr kommendören tänka sig, folk på-
står att Nelson varit en fullkomlig tramp
därute.

LUNDSTRÖM.

Tramp, ja! Han har varit tramp och sko-
pulsare och utkastare på en hamnkrog och
mormonpredikant. Han har suttit inne två år
i Minneapolis för fuffens med lifförsäkringar,
och han har en browningkula i armen, sen
han var med och plundrade efter jordbäf-
ningen i Frisko.

PHILIPSSON.

Det är ingen fadd biografi det där inte.

ZIPPELMAN.

Fi donc! Det är för obehagligt med män-
niskor, som inte förstår hvad en oklanderlig
social position är värd.

v. HINDRIKS.

Förvånar mig att ingen af herrarna gaf
personen en svart kula, när han ville in i
sällskapet.

PHILIPSSON.

(med sin lilla spasm.)

Kommendören torde erinra sig att T. O.
Nelson köpte sig in genom att skänka tomt
till en paviljong.

v. HINDRIKS.

Jag erinrar mig absolut ingenting, herr hä-
radshöfding.

ZIPPELMAN.

Det kan vid vissa tillfällen vara en plikt att
glömma.

v. HINDRIKS.

Nå, än den sköna då, mrs Nelson, hvad är
det för skrot och korn?

KRIKERTZ.

En satans gammal markatta, det är det.
Hon sa inte ens tack, när jag drog upp
henne.

"Ungdomsgudinnan hyllas."

Färglitografi efter ett original af
CARL LARSSON.

ÄR HAN ICKE EN CHARMEUR, DEN
Carl Larsson, allas vår käre vän och upp-
burne mästare! Där kom Idun och bad
honom göra något vackert som kunde lysa
upp detta vårt jul- och jubileumsnummer,
glädja våra läsares ögon och hjärtan och
blifva dem ett litet minne af "deras egen tid-
nings" 25-årsdag. Och genast var han redo
med den färgfagra och linjesköna komposi-
tion, som i vällyckad återgifning medföljer
detta nummer som konstbilaga för att snart,
inramad, pryda sin plats i tusentals hem, dit
Idun har sina vägar. ~ ~ ~ ~
"UNGDOMSGUDINNAN HYLLAS"
har konstnären själf kallat sin tafla, och
dess symbolik är lika lättfattlig som älsk-
värd. Hvem känner ej igen det vackra, ljusa,
trefnadsfyllda svenska hemmet, där Iduns-
stoden, dagen till ära, blifvit rest, medan
vänliga unga jungfruhänder smycka skydds-
gudinnan med blommor och kransar. Och
ehuru modern i sin stol vänder ryggen till,
kan hon dock icke bevara sin anonymitet —
helt säkert är det fru Karin själf, som bär
fram de många, många mödrarnas blomster-
ked till festföremålets hyllning. ~ ~ ~
För alla de vänliga och varma känslor, som
af konstnären här i de svenska hemmens
namn så vackert förbildligats, kan Idun icke
känna sig nog tacksam. Må vi alltid sträfv
och förstå att göra oss dem värdiga! ~ ~ ~

v. HINDRIKS.

Förstå mig rätt, mina herrar. Jag menar om
damen verkligen är i sådan ställning, att
en viss person hade något att vinna af — ett
olycksfall.

LUNDSTRÖM.

Nej men hör nu snälla, lilla kommendören,
hon är ju stormrik, en amerikansk förmögen-
het!

Hör du Philipsson, har du reda på hvad
det är för sorts pengar? Är det järnvägs-
pengar eller petroleumpengar eller koppar-
pengar?

PHILIPSSON.

Det lär vara religiösa pengar.

v. HINDRIKS.

Hvad tusan är det för sorts pengar?

PHILIPSSON.

Jag har låtit mig berättas att miss Slocum,
nuvarande mrs Nelson, i staden Chicago va-
rit innehafvare af ett slags kristligt sjukhus.
Alla möjliga sjukdomar botades med böner
och andliga sånger och betraktelser. Hon
hade fullt affärsmässiga metoder och var en
stor annonsör: "Hvarför springer du till lä-
kare och apotek? Jesus är bästa medicinen!
Kom och drick af Jesu blod! Kom och sjung
vid lifsens källa!" Miss Slocum lär ha haft
många kvinnliga klienter, som betalade med
praktiga checker. Hon grundade filialer i
flera af unionens stater, ända tills mr Nelson
from Sweden kom och knep hennes femtio-
åriga hjärta och späckade börs.

v. HINDRIKS.

Men är det så säkert att Nelson verkligen
kunde beräkna att komma öfver alla dedar
pengarna, om — något mänskligt hände mrs
Nelson?

PHILIPSSON.

(ler.)

Herr kommendör, oss emellan sagdt, så
hade jag för mindre än ett år sen nöjet att
uppsätta makarnas inbördes testamente.
Nelson blir vid hustruns död ägare till alla
miljonerna.

v. HINDRIKS.

Hm, ytterst obehagligt med det där testa-
mentet.

PHILIPSSON.

Ja, i synnerhet som det nog kommer att
dras fram, när mrs Nelson i dagarna öppnar
skilsmässoproces. Inte en minut förs hon
vistas under samma tak som den där bandi-
ten, har hon skrivit till sin advokat.

LUNDSTRÖM.

Men bästa herr ordförande, det här är ju
klart som hennes öga! Låt oss öppna sam-
manträdet och expediera fähunden!

v. HINDRIKS.

Ja, vi slå oss ner då, mina herrar.

(Sällskapet sätter sig vid det gröna bordet.)

v. HINDRIKS.

(låter klubban falla. Högtydligt.)

Jag får härmed förklara sammanträdet
öppnadt.

(Minerna förändras. Alla sitta allvarliga, stela,
tysta. Ordföranden gör en gest åt sekreteraren, som
tar fram sina papper.)

ZIPPELMAN.

Protokoll för föregående styrelsesamman-
trädet hållet å hotell "Arffursten" lördagen
24/5 1911. § 1. Val af revisorssuppleant.
Efter en längre diskussion utsågs härhäft
mäklaren Janne Seton. § 2. Beslötts enhälligt
och med acklamation utbyggandet af en
s. k. punschbalkong å sällskapets klubbhus.
Medel till denna s. k. punschbalkong skänkta
af grosshandlar T. O. Nelson. § 3. Afsändes
hyllningstelegram till Cook, nordpolens upp-
täckare. § 4. Förklarades sammanträdet
upplöst.

v. HINDRIKS.

Föreslår att § 3 ändras därhän att: "Af-
sändes hyllningstelegram" kvarstå, men "till
Cook, nordpolens upptäckare" utstryks. Gil-
lar styrelsen denna åtgärd?

(Alla nicka allvarligt.)

Mina herrar, vi kunna alltså öfvergå till
dagens fråga. Ja, det är icke någon gläd-
jande tilldragelse, som denna gång förmått
mig att sammankalla sällskapet Ägirs sty-
relse. En känd och verksam ledamot af
detta sällskap — ni vet alla hvem här är
frågan om — har man och man emellan och
äfven offentligt om ock i förtäckta ordalag
betecknats såsom — ja rent af som en för-
brytare. Ni har alla här sett och talat med
denne man, ni äro alla kunniga i sjösaker, en
af er var t. o. m. vittne till katastrofen och fick
tillfälle att rädda dess offer, alltså kommer
edert beslut att fria eller fälla. Ni kunna
rädda den misstänkte eller göra honom
omöjlig. Ja, herrarna sitter faktiskt till
doms, och jag ber er att inte glömma en do-
mares oerhörda ansvar. Är det någon som
begär ordet?

(Lång tystnad. Alla skrufva sig på stolarna och
blija på hvarandra.)

FALANDER.

Herr ordföranden, förlåt att jag sticker emellan, men supén är beställd till tio, så herrarna blir väl färdiga till dess.

(Alla nicka allvarligt.)

v. HINDRIKS.

Jag väntar, att herrarna ska begära ordet. Vice ordföranden tycktes ha sin mening klar?

LUNDSTRÖM

(blir röd i synen).

Herr ordförande... mina herrar... honnör för sällskapet Ägirs gamla, ärofulla flagga... som sagdt... honnör för flaggan... Sorgligt att säga, mina herrar... det har bland oss insmugit sig vissa... man skulle kunna säga element... eller kanske snarare ett element, mina herrar... utantill är det hvitt men inuti fullt af de dödas ben och all orenlighet... detta element har med fräcka händer släpat sällskapet Ägirs gamla flagga i smutsen. Därför, mina herrar, låt oss resa oss som en man och åter hissa flaggan högt i topp...

(Philipsson får sin lilla spasm, och Zippelman knäpper betänksamt bort ett dammkorn från rockslaget.)

v. HINDRIKS.

Har viceordföranden något bestämdt yrkande?

LUNDSTRÖM.

Flaggan i topp, herr ordförande, det är mitt yrkande.

v. HINDRIKS.

Vill inte viceordföranden vara god och närmare precisera...

LUNDSTRÖM.

Precisera och precisera! Hvarför ska jag just precisera? De andra ska väl också yttra sig. Vicesekreteraren har väl något att säga, eftersom han var vittne till olyckan.

v. HINDRIKS.

Vice sekreteraren har ordet.

KRIKERTZ

(blir röd i synen).

Ja, ser herrarna, jag satt där som sagdt och sög på min lilla groggpinne, och då hörde jag en plums, och jag lyckte det var ett skrik också. Och så seglade jag fram och lofvade och halade ombord Mrs Nelson. Men jag vet naturligtvis inte ett dugg om hur hon gick öfver bord, och det sa' jag också åt de förbannade murflarna, som sprang hos mig dan efter... Ja, herr ordförande, mer har jag inte att tala om.

v. HINDRIKS.

Sekreteraren har kanske något att andraga?

ZIPPELMAN.

Mina herrar, jag vill bara säga det, att man bör vara försiktig, oerhördt försiktig. Ni får inte glömma, att ni sifter som styrelse i en klubb med kungliga hedersledamöter. Frågan måste lösas på ett fullt lojalt sätt.

v. HINDRIKS.

Jag ber att på det varmaste få instämma med den siste ärade talaren.

ZIPPELMAN.

Kom ihåg, mina herrar, att Nelson är på fri fot. Jag hemställer till er alla, om det kan

anses fullt lojalt att ha en annan åsikt än polisen.

PHILIPSSON.

Ett litet faktum, mina herrar, Mrs Nelson bar vid olyckstillfället ett par örhängen värda hundratusen kronor...

v. HINDRIKS.

Hvart vill herr skattmästaren komma?

PHILIPSSON.

Hm, det kan ju möjligen betraktas som... som ett slags motbevis. Hade Nelson verkligen varit betänkt på — en generalkupp, så skulle han kanhända valt ett annat tillfälle.. Hm.

v. HINDRIKS.

(Ljusnande).

Mina herrar, det ser ut som om diskussionen här skulle få en fast punkt. Vidare, herr skattmästare.

PHILIPSSON.

Det är en annan sak — litet på sidan om principdebatten — som jag skulle vilja göra herrarna uppmärksamma på. T. O. Nelson har stora kapital i vår industri, delvis i form af försträckningar och lån. Mrs Nelson ligger nu i skilsmässoprocess med honom. Som hon varit nog oförsiktig att förlöpa, kan det mycket väl hända, att det mesta af den furstliga förmögenheten stannar hos honom. Gör vi nu Nelson omöjlig, så tar han ut så mycket han kan och försvinner ur landet. Jag vet åtminstone ett motorbåtsvarf, som genast skulle stupa på den saken.

LUNDSTRÖM och KRIKERTZ.

Herrn menar väl inte Fällstanäs!

PHILIPSSON.

Joo. — Jaså, herrarna har aktier där?

LUNDSTRÖM.

Ja, det var Zippelman, som lurade dem på oss!

ZIPPELMAN.

Jag ber att bestämdt få protestera mot uttrycket "lura". Jag innehar själf ett tiotal aktier i varfvet.

v. HINDRIKS.

Jag får be herrarna vara så vänliga och hålla sig till ämnet.

LUNDSTRÖM.

Det här måtte väl för tusan vara ämnet.

KRIKERTZ.

Det hörs att ordföranden inte har några aktier i varfvet.

ZIPPELMAN.

Mina herrar, låt oss begagna tillfället att konsultera den närvarande juristen. Hvad anser skattmästaren: Kan det öfverhufvudtaget någonsin komma att bevisas, att den där Nelson sökt ta lifvet af sin hustru?

PHILIPSSON.

Om ett berädat mordförsök kan Nelson absolut aldrig öfverbevisas. Det kan mycket väl tänkas, att han bara ville skrämma hustrun till skilsmässa. Och en ren olyckshändelse är heller inte utesluten. Det hela är en ren smaksak.

ZIPPELMAN.

Ja men då, mina herrar...

LUNDSTRÖM.

Ja, det är möjligt, att jag tog i litet för hårdt i början, innan klubban fallit... Men

att gamla Ägirs flagga ska hissas i topp, ser herrarna, det vidhåller jag... fast det kan ske på olika sätt förstås.

(Hviskar med Falander och rycker honom ifrigt i ärmen.)

KRIKERTZ.

Jag säger som jag sagt, att jag satt där med min lilla groggpinne och såg inte, hur fan det gick till, och det kan jag svära på om så behöfs.

FALANDER

(sufflerad af Lundström).

Ja, ser herrarna, för min del så måste jag då säga, att beträffande hvad jag har haft att göra med grosshandlar Nelson i fråga om middagar och supéer och fester på enskildt rum, så har han då alltid varit extra juste. Kyparna formligen slogs om att få servera honom för drickspengarnas skull. Och ett mahognybord och en flygel, som han slog sönder, dom betalade han extra kontant utan att bruckla. Så en god kund det måste man kalla honom.

ZIPPELMAN.

Mina herrar, jag väddar till ert oförvillade omdöme, ert goda hjärta, er faktkänsla, blir det inte allt klarare att vi stått i begrepp att begå en ödesdiger öfvervinning. Det finns faktiskt vissa misstankar, som inte får träffa en ledamot i gamla Ägir. Och glöm inte, mina herrar, tiderna äro onda och grosshandlar Nelson är sedan någon tid riddare af vasaorden.

v. HINDRIKS.

(med militärisk schvung).

Ja, det tycks nu vara på tiden att sammanfatta öfverläggningens resultat. Af hvad som yttrats synes mig tydligt framgå, att här förelegat en ren olyckshändelse. Det har blifvit bevisadt, att en medlem i gamla Ägir helt simpelt icke kunnat göra sig skyldig till ett sådant bofstreck, som här är fråga om. Och då, mina herrar, då är det vår oafvisliga plikt att hjälpa den orättvist misstänkte och trakasserade. Alltså hemställer jag till er, mina herrar, att vi samla oss i ett enigt och kraftigt förtroendeofolium för sällskapets mångårige och verksamme ledamot grosshandlar T. O. Nelson.

ALLA.

Ja, ja!

v. HINDRIKS.

Sekreteraren låter det således komma i protokollet, att beslutet var fullständigt enhälligt.

ZIPPELMAN.

Naturligtvis, herr ordförande.

v. HINDRIKS.

Så kunna vi resa oss från detta bord i den känslan att icke ha gjort någon man orätt och att i vår mån ha tryggt höga intressen.

LUNDSTRÖM.

Flaggan i topp, herr ordförande!

v. HINDRIKS.

Härmed förklarar jag sammanträdet upplöst.

(Klubban faller.)

FALANDER

(reser sig).

Jaha, mina herrar, lilla supén väntar.

(Man tågar arm i arm ut till supén)

TJUGUFEM ÅR IDUN

En liten återblick vid det fyllda kvartseklet

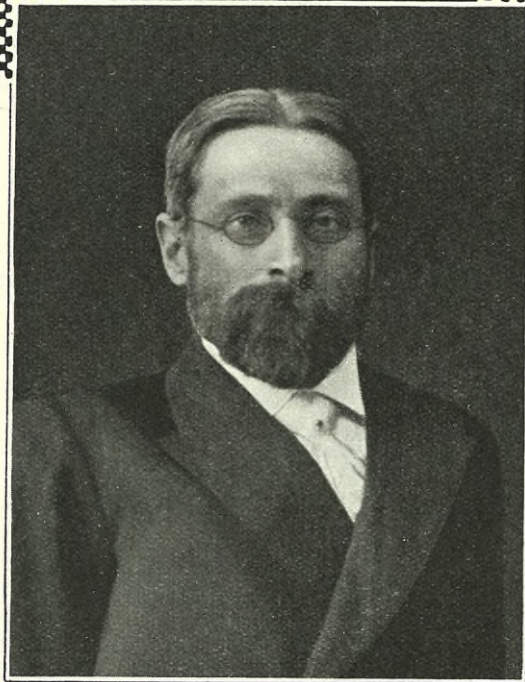

ALLTSA TJUGUFEM ÅR TILLBaka i tiden! Det var det mångomskrifna 80-talets senare hälft, en jäsnings- och nydningsperiod, då det gamla och det nya lågo i lufven på hvarandra, då socialismen här hemma ännu var en mycket ung företeelse, medan kvinnofrågan blomade på våra teaterscener i form af en tredje aktens uppgörelse makarna emellan, och de unga, som nyss träd ut i lifvet, gingo omkring och funderade öfver hvad de skulle hitta på för att göra det söndertrasade och bespottade samhället någorlunda helt och lyckligt igen.

Då var Stockholm en sällsam stad i mer än ett afseende. Den höll dagligen på att öfva sig i storstadslater, men gömde ännu provinsidyllen i rockfickan; den breda avenyen kunde plötsligt dämjas upp af ett litet sägenrikt kråkslott, glorifieradt i Aug. Blanches berättelser, den moderna stockholmaren, med en lätt bismak af europeisk gigerl, snuddade på trottoaren eller i kaféet mot kamreraroriginalen från Gråbergsgatan, som hade sitt eget kvällshörn med en arrakstoddy och Aftonbladet hos gamla Lagergrens; klassiska aktörstyper och unga skalder med gryende ryktbarhet gingo i "Östra allén" i Kungsträdgården eller sutto i Lagerlund och svingade sina thyrso-stafvar med den ena handen, under det de med den andra lade "torpedo under arken".

Det var en tid af rödt och grått, af dufvet och friskt: ena stunden den krassaste prosa, den andra en poesi, som ömsom slog på trumma, ömsom kysste och knäppte på luta.

Just vid den tidpunkten och i den staden gick en man i trettioårsåldern och grubblade på sin framtid. Han var journalist, hade tidigare kommit från studentkammaren i Uppsala och arbetade nu här och hvar i Stockholmspres-

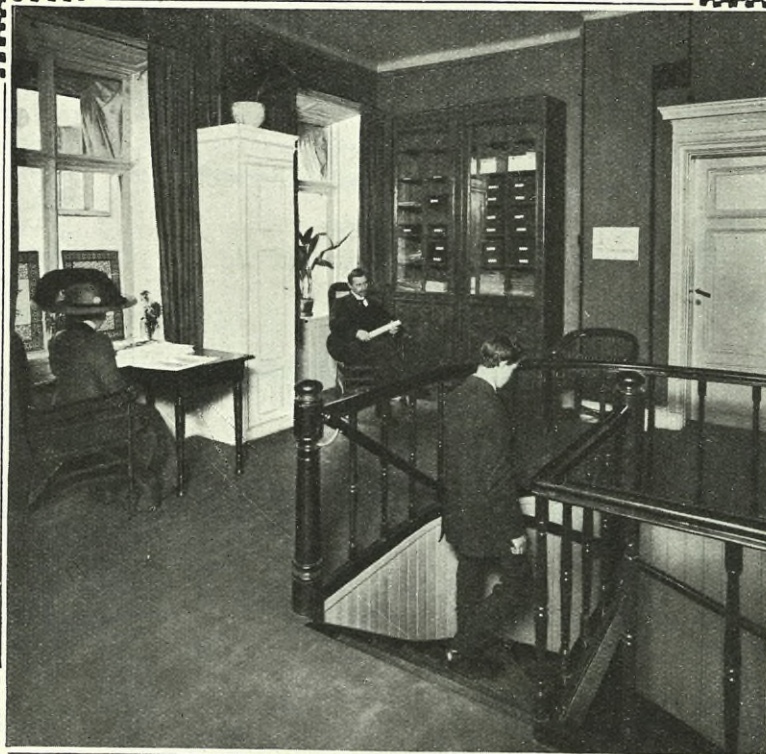

FRITHIOF HELLBERG

sen. Hans idérika hjärna hvälfde dagligen planer på att åstadkomma något nytt inom svensk journalistik, en publikation af mera litterärt kynne än dagspressen och kring hvilken hemmens medlemmar kunde samla sig, då arbetet för veckan var slut och söndagens hvilotimmar inbjödo till vederkvickande läsning — med ett ord en familjetidning. Den periodiska pressen i Sverige var ej så synnerligen lifaktig vid tiden omkring år 1887. "Ny illustrerad tidning" lefde visserligen ännu, men dess traditioner började blekna under redaktörsskiftena, Gernandts "Svenska Familje-Journalen" hade i det närmaste spelat ut sin roll, vidare var det längesedan det sista kvittret från Leas "Svalan" förnummits under hemmens takpannor, "Förr och nu", "Hemvännen", "Eko" m. fl. — alla hade kommit och gått. Det fanns således rätt god jordmån för en familjekretsarnes tidning med litterärt och allmännyttigt innehåll. Men den vardande tidningschefen

nöjde sig ej med ett program af så ordinär natur. Han önskade ge sitt blad en själfständig hållning, en speciellare typ, och som han vid den tiden var nygift och följaktligen tillbad kvinnan i sin hustru, fann han äntligen den form, i hvilken hans idé skulle klädas: tidningen borde särskildt vara ägnad kvinnan och hennes intressesfär, belysa hennes arbetsinsats i svenskt samfundslif och först och sist manifesteras hennes personlighet som maktan och modern, hemmets ädlaste element.

Med detta program som ledfyrt startade Frithiof Hellberg "Idun, praktisk veckotidning för kvinnan och hemmet". Men företagets inledning var långtifrån så enkel som den låter. Där funnos stora bekymmer att brottas med och mörka orons hålvägar att genomvandras. Hur skulle försöket slå ut? Det var den bäfvande fråga, som tidnin-

REDAKTIONENS VÄNTRUM

HUFVUDREDAKTÖRENS RUM

KONTORET OCH EXPEDITIONEN

IDUNS
REDAKTIONS-
OCH
KONTORS-

PERSONAL
UNDER
ÅREN
1887-1912

JOHAN NORDLING

ALEX. HELBERG

ERNST HÖGMAN

ELIN WÄGNER-
LANDQVIST

Maria Hellberg,
f. Björkegren

Frida Högman,
f. Björkman

Victoria Schoultz

Jenny Husberg,
f. Romander

Erik Pallin

Sofie Nordling,
f. Lindahl

Gerda Castelli,
f. Hellberg

Tora Kjellberg

Elisabeth Östman-
Sundstrand

Oskar Sjödin

Ellen Källström,
f. Björkegren

Augusta Hagberg

Anna Boklund

Ellen Hermansson

Maria Planting-Gyllenbåga

Anna Ståhlberg,
f. Isacson

Teodor Lundqvist

Sigrid Persson,
f. Hemming

Edith Lundberg

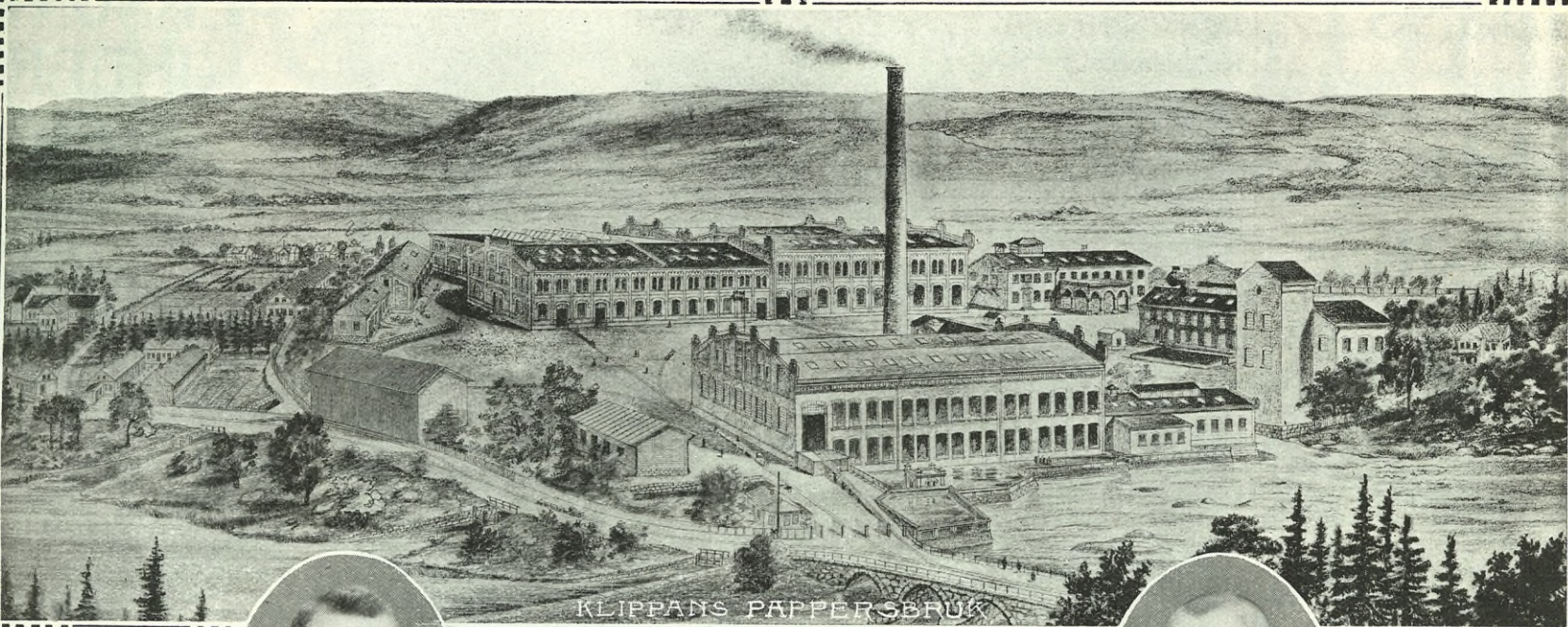
Vanda Gullberg

Elna Bergenheim

Adam Pettersson

KLIPPANS PAPPERBRUK

H. GEMMEL

G. MALMROS

gens redaktör och personal — "personalen" på tidningens samtliga afdelningar bestod då utslutande af den unga redaktörfrun — gjorde hvarandra, medan de afbidade den effekt som det i början af december 1887 utskickade profnumret i bästa fall kunde väntas åstadkomma.

Om de ljusa förhoppningarnas guld kunnat myntas i klingande valuta, då hade kassaskrinet varit bräddadt därpå och tidningens chef ej behöft stå som en ödmjuk supplikant hos pappershandlare och boktryckare för att få det första numret i och ur pressen. Men nu var det mer än knappt om slantarne i portmonnän och allt måste i följd därpå säljas på ett kort.

Lyckan har, som bekant, en viss förkärlek för djärfva naturer. Hon tycker ej om den, som sitter och matematiskt spekulerar ut hvar hon

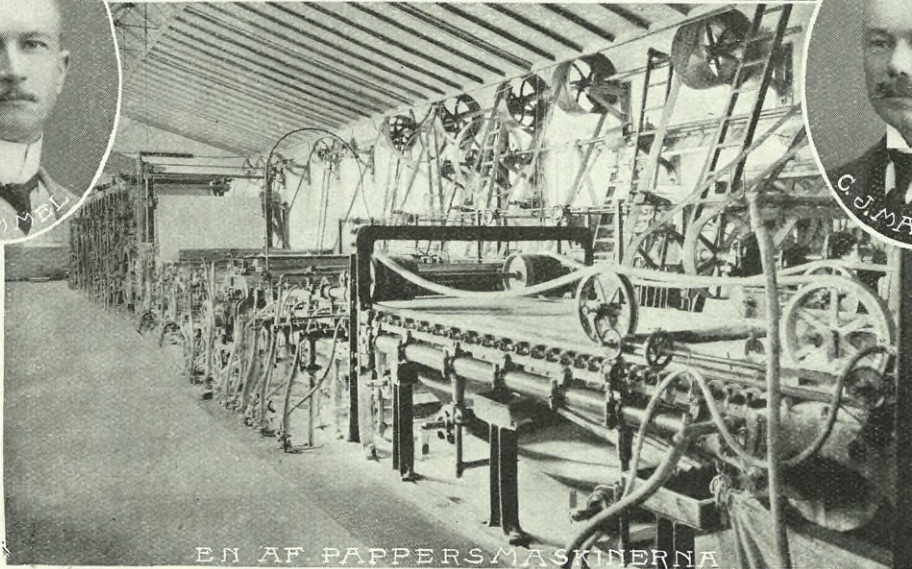
kan komma att dyka upp, hon vill bli fångad i flykten, då hon strimmar förbi, blixlsnabbt, utan beräkning. Så skedde också nu; hon fann synbarligen

behag i de båda unga människorna, som ägde intuition nog att ana hennes närhet och beslutsamt grepo fast i hennes luftiga mantel.

I den stunden ingick Idun en union med lyckan, som ännu består.

Det skulle föra nedtecknaren af dessa enkla rader alltför långt, om han i detalj genomginge tidningens utveckling från det första året med dess prenumerant-siffra af 2,000 abonnenter till dags datum, allra helst som en god del af tidningens historia redan finnes skriven i ett annat sammanhang af den nuvarande hufvudredaktören.

Vare det nog sagdt att Idun vann en för svenska förhållanden ovanligt snabb utbredning och att

EN AF PAPPERSMASKINERNA

IDUNSPAPPERET

SORTERAS

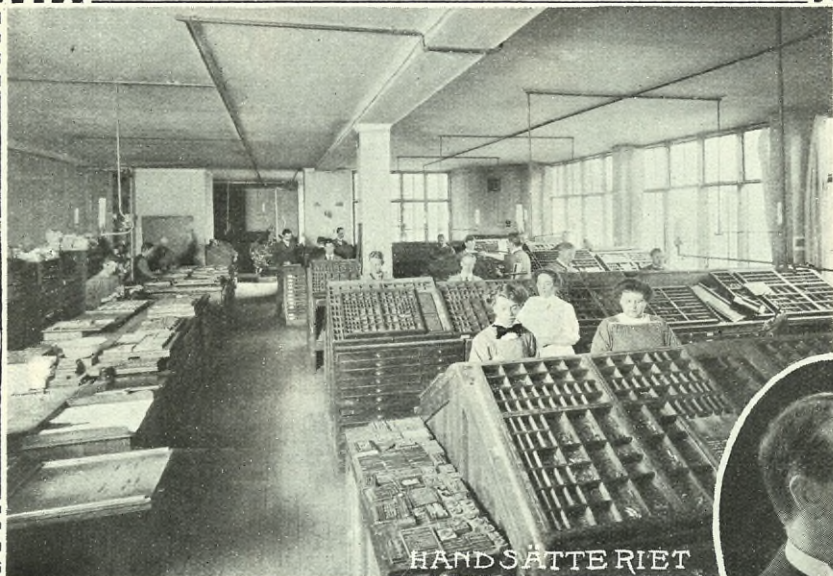
L. LINDGREN

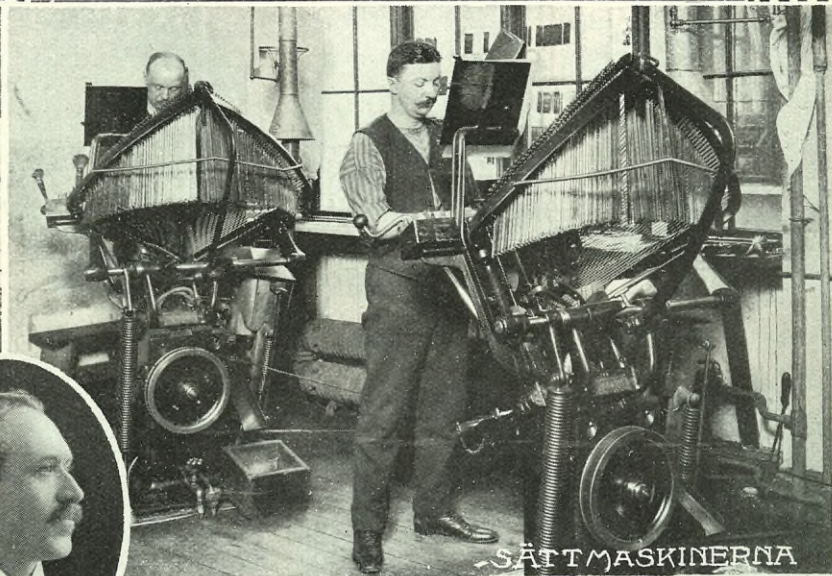
REPRODUKTIONSATELE

ETSNINGSAFD.

HANDSÄTTE RIET

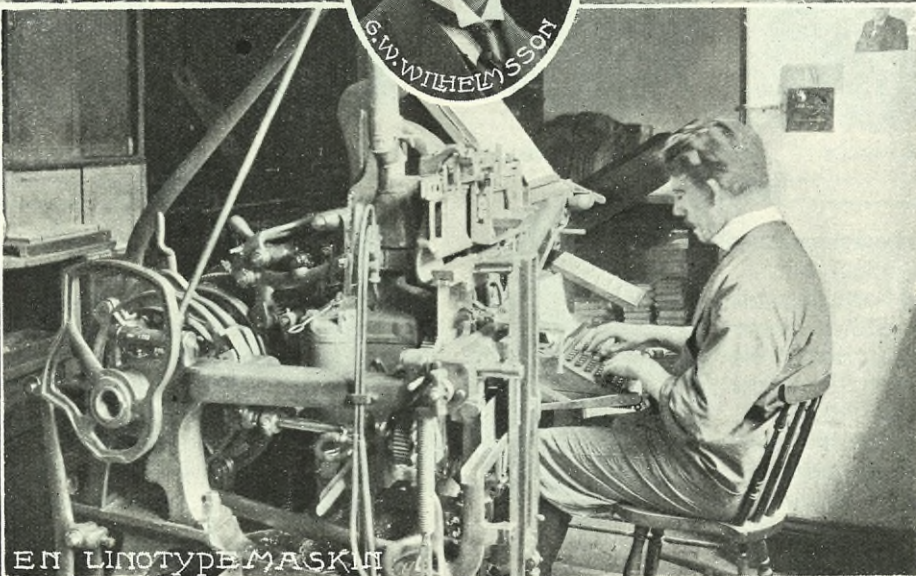
SÄTTMÅSKINERNA

G. W. WILHELMSSON

den blef en röst i tiden, som mer och mer uppmärksammades. Kvinnorna begagnade sig med ifver och intresse af sitt speciella blad; frågor, som de i årtal gått och grubblat öfver för sig själfva, viktiga iakttagelser på deras lifsområden, önskemål, som de ville ha utsagda, orättvisor, som de ville bekämpa på sitt köns vägnar — allt tog ordets form i Idun och bars från hem till hem, manande till eftertanke, till själfpröfning, på samma gång som mången slentrianens och fördomens mur erhöll en remna, genom hvilken nya åskådningar kunde tränga in.

Tidningens rent litterära afdelning företeo de en ej mindre lifaktighet. Att bli "tryckt i Idun" hägrade för alla gryende författarlanger från Ystad till Haparanda som en upplevelse af extraordinär betydelse. Det dugade berättelser, småregnade skisser och ösregnade poem — histo-

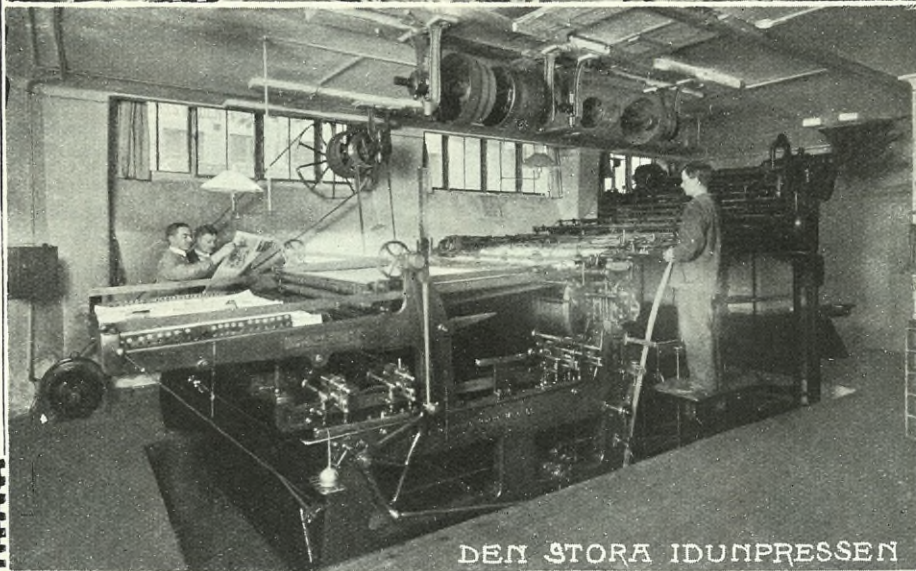

EN LINOTYPEMÅSKIN

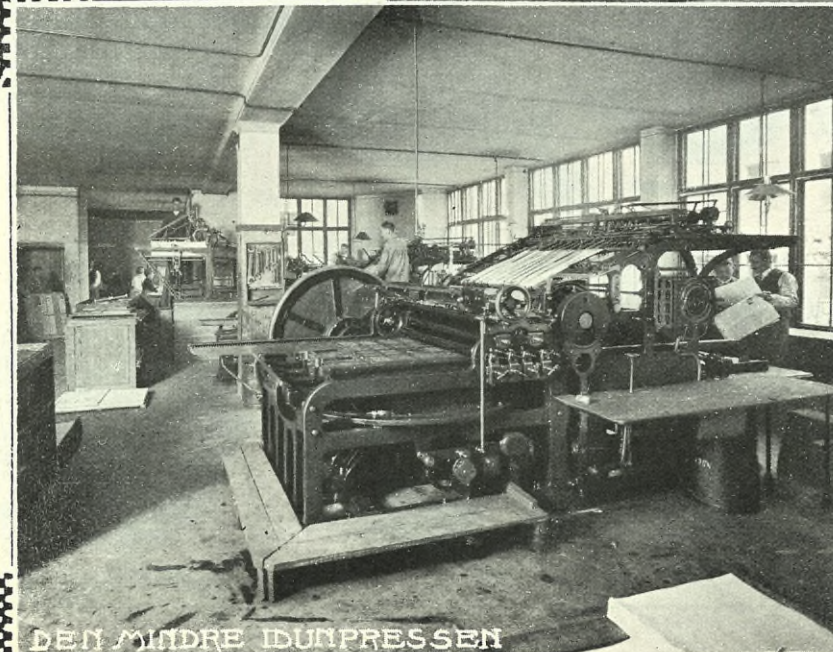
rieskrifvaren vill här begagna tillfället att som parentes inskjuta, att denna meteorologiska litteraturrapport nu, tjugufem år senare, kan förändras till ett allmänt ihållande ösregn — och tidningens redaktionella ledning fick allvarligt känna på hvad det ville säga att vara litteraturcensor i detta mycket förfallande land.

Jag skulle tro att tidningen Iduns första papperskorg, liksom dess första redaktionslokal, hade ett rätt begränsadt omfång. Men det blef mycket snart annorlunda, som läsaren kan förstå af det ofvan sagda.

Våra ärade medarbetare, som följt tidningen från dess begynnelse, och de äro minsann ej få, minnas helt säkert hur den växande Idun under årens lopp gång efter annan måste söka sig nya lokaler, ökad utrymme. Den första lilla anspråkslösa "tidningsverkstaden" vid Humlegårdsgatan förflyttades

DEN STORA IDUNPRESSEN

DEN MINDRE IDUNPRESSEN

FALSMÅSKINERNA OCH BOKBINDERIET

Gertrud Adelborg

Otilia Adelborg

Alfhild Agrell

L. A. Ahlgren
(Scævola)

Axel Ahlman

Astrid Ahnfelt

Jac. Ahrenberg

G. A. Aldén

Hugo Alfvén

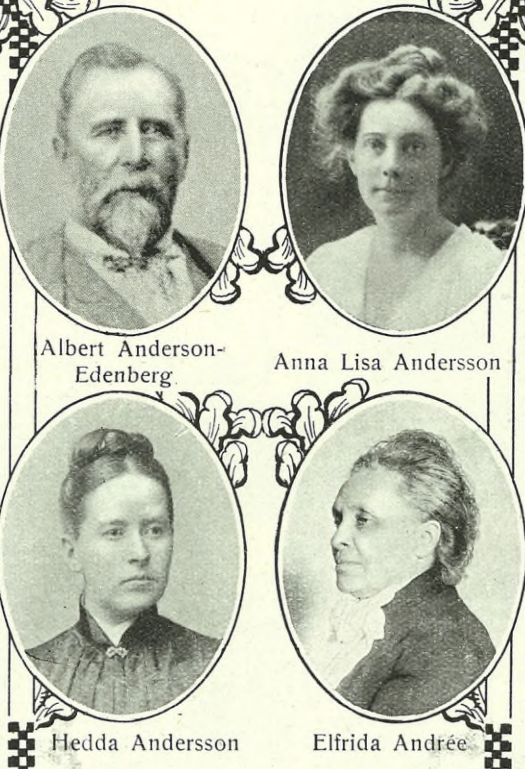
Gertrud Almqvist

Sydney Alrutz

Elin Améen

snart till Klarabergsgatan 54, men inom kort blef stugan för trång också där, hvarför det i tur och ordning bar vidare till Drottninggatan, Hamngatan, Klara västra Kyrkogata (Aftonbladets hus), vidare till Klara södra Kyrkogata, vägg i vägg med det stora Gernandtska tryckeriet, som förvandlades till Iduns k. hofboktryckeri, hvilket i sin ordning om några år flyttade in i det stora tryckeripalatsel Bryggaregatan 17, där tidningen ock erhöi sina redaktions- och expeditiionslokaler. Vi kunna ej underlåta att i förbigående nämna, att detta moderna och storstagna tryckerietablissemang hade för sin tillkomst att tacka hufvudsakligen redaktör Friihof Hellbergs energi; trött af det rastlösa arbetet och med försvagad hälsa öfverlämnade han dock snart denna sin skapelse i andra händer för att odeladt ägna sig åt tidningen, som nu åter fick sina lokaler vid Drottninggatan, hvilka sedermera utbyttes mot de nuvarande: Mästersamuelsgatan 45.

En följd af tidningens snabba växt var

Albert Anderson-Edenberg

Anna Lisa Andersson

Hedda Andersson

Elfrida Andrée

också att såväl de redaktionella som administrativa krafterna hastigt nog måste förstärkas. Sålunda inträdde i tidningen redan under dess första år den unge författaren Johan Nordling — för öfrigt medarbetare redan från Iduns första nummer — som redaktionssekreterare, och år 1890 antogs som kassör herr Alexander Hellberg, en yngre broder till tidningens grundläggare.

Hvad den fasta personalen i öfrigt beträffar företer den under de gångna 25 åren en skiftande rad af medhjälpare och medhjälparinnor inom de olika arbetsgrenarne, hvarom en af våra här infogade porträttsidor lämnar den eventuellt intresserade läsaren närmare besked. —

"Je sais tout" heter en fransk publikation, som vill vara sin läsekrets till upplysning, till hjälp och förströelse. Idun torde utan att anses själfkär kunna med en liten omskrifning sätta devisen: "Jag ger allt" i sin rubrik, om man med detta "allt" menar hvad som dagligdags i intellektuellt afseende kan vara till gagn och glädje för fa-

Victor Andréén

G. Ankarcröna

Alvar Arfwidsson

Bengt Aurelius

Knüt Barr

Ernst Beckman

Karl Benzön

Fridtjuv Berg

Henrik Berg

Lina Berg
(L. S.)

Ruben G:son Berg

Viktor Bergdahl

Henning Berger

Edvard Berggren

Bo Bergman

Dan Bergman
(Dan)

Signe Bergman

Ellen Bergström

Natanael Beskow

Hedvig Billing

Amalia Björck

Göran Björkman

Thore Blanche

A. Blomberg

milj och hem. Hvilken encyklopedi inrymmas ej i Iduns fullbordade tjugufem årgångar, hvilka bidrag till vår kulturhistoria, hvilken rundvy öfver hela vårt kulturlif! Personhistorikern skall där erhålla ett rikt utbyte vid sina forskningar, den litterärt intresserade möta utslag af de olika strömningarne inom vår vitterhet, sociologen och filantropen till en viss grad kunna afläsa de sociala och etiska rörelserna i våra dagars Sverige; förkorta vi så perspektivet och draga gränsen trängre — hvilken hemmets fyndiga rådgifvare är ej Idun med sina afdelningar för den husliga ekonomien, hygien, könskonsten och hvad annat som kan hänföras till ett modernt hushållsmaskineri!

Som en af sina största kulturinsatser hittills räknar Idun med rätta införandet af Selma Lagerlöf och Olof Högberg i svensk vitterhet. Ty med "Gösta Berlings saga", detta ouppnådda mästerverk af diabolisk yra och brinnande känsla, drog en ny romantikens sommar med vajande grönska in på de tegar, som 80-talets kulna men

David Blomberg

H. G. Blumenberg

Jonas Brag

Georg Brandes

hälsosamma gravväder lagt i träde. Och i Olof Högbergs "Den stora vreden" slog skalden och kulturhistorikern i en person upp portarna till ett sagornas och hjältegestalternas Norrland, som svenskarne alldeles förgäflit att det funnits till.

Emellertid gingo åren. Idun trängde allt djupare in i de svenska hemmen. Det var dock, som om klädnaden började strama i sömmarne, medan tidningen sträfvade att ernå allt större omväxling i sitt program. Tiden hade nu mot sekelslutet blifvit så händelseladdad, det var så mycket nytt, som sköt upp hufvudet, så många röster som talade, och Iduns begränsade ram kunde ej ge plats åt allt det nya material, som trängde på. Den saknade ett verkamt uttrycksmedel bredvid det tryckta ordet, nämligen bilden, illustrationen. Dittills hade, som bekant, tidningens hela illustrationsmaterial utgjorts af ett kvinnoporträtt på första sidan och vid något enstaka tillfälle någon mindre vy inne i spalterna. Men från och med 1899 framträdde Idun som "illustrerad tidning för kvinnan och

Agnes Branting

Anna Branting
(René)

Erik Brate

Janrik Bromé

August Brunius

Andrea Butenschön

A. U. Bååth

Cecilia Bååth-Holmberg

Ida Bäckmann

Wilhelm Bäckman

Fredrik Böök

Frigga Carlberg

Hugo Carlberg

Beyron Carlson
(Celestin)

Anna Cederlund

Fanny Chrylander

Esaias Collin

Maria Collin

Lotten Dahlgren

Ingeborg Dahllöf

hemmet" och är därmed inne i ett nytt utvecklingsstadium.

Tidningens nyaste medarbetare heter fotografikameran, den utgör en hel kår af bildfångande instrument allt från Lappmarken till Söderslätt, från ostkustens yttersta skär till västkustens klippförposter, och från månad till månad, från år till år blir Idun äfven en bildkrönika, som speglar det förnämsta af dagshändelserna i landet, ja, som stundom också behandlar företeelserna utanför våra gränser.

Med denna utökning af Iduns program växer naturligtvis det redaktionella arbetet. I början af 1899 blir nedtecknaren af förevarande historik anmodad att pröfva sig som tidningens fasta medarbetare. Skaparen af Idun står alljämt kvar vid styret, med aldrig svikande intresse följande det dagliga arbetets gång, men det stora tryckeriets drift och därmed sammanhängande omsorger taga hans tid och krafter alltför hårdt i anspråk för att han skulle hinna något nämnvärdt ägna sig åt själfva redaktionsbestyren. Musikanmäla-rens värf skötte han dock in i det sista, lefvande intresserad som han var af tonernas konst.

Det sista skedet af Frithiof Hellbergs rastlöst verksamma lif kom nämligen fortare än hans medarbetare kunde ana. Visserligen hade hans hälsa varit vacklande under de senare åren och, som förut nämnts, småningom tvungit honom att lämna det Idunska tryckerietablissemang- et i andra händer. Men mot de vikande krafterna satte han sin järnhårda energi. På hösten 1906 tog dock hans nervlidande en allvarsam vändning, hvarför han var betänkt på att tillbringa vintern i södern. Vid en liten vänmiddag, som han i oktober nämnda år höll på Operakällaren, rik- tade han sig till sina redaktionskamrater med ett tack för godt samarbete och slutade sitt anförande med följande skämt- samt betonade ord, i det ett varmt leende upplyste hans af lidandet bleka anlets- drag: "Nu få ni sköta er själfva, gossar... Jag drar mig tillbaka från arbetet och tän- ker ligga vid Medelhafvet i vinter och

Sigurd Dahllöf

Anders de Wahl

Ernst Didring

Holger Drachmann

O. H. Dumrath

Signild Edestrand

Märtha Ekhoft

Anna Elg

Anna Lenah Elgström

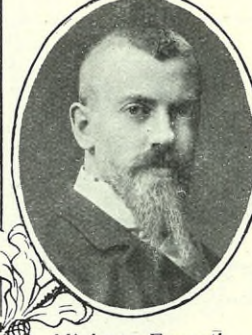
Sofie Elkan

Brita Ellström

Sigrid Elmlad

Hjalmar Eneroth

Karl Eneroth
(Chicot)

Jenny Engelke

Albert Engström

Elisabet Eurén

Teresia Eurén,
f. Eneroth

Edvard Evers

Amalia Fahlstedt

Hugo Falk

Daniel Fallström

Laura Fitinghoff

Rosa Fitinghoff

Carl Flensburg

Emilia Fogelklou

E. G. Folcker

Ingrid Folke

moja mig. Saken är den att jag känner mig en smula trött och utsliten."

Frithiof Hellberg fick dock aldrig återse sitt älskade Italien. Han "drog sig tillbaka", men det var från lifvet, hvars strider och sträfvanden han lämnade efter ett godt dagsarbete och ärligt fyllda plikter. Hans kroppsliga onda förvärrades från vecka till vecka och i gryningen en decembermorgon 1906 slumrade han stilla in i dödsömmen.

För oss alla, som stått honom nära i det dagliga jätket och lärt oss uppskatta hans nobla och vänsälla väsen, kändes saknaden bitter. I verksamhetsifver och arbetsglädje var han oss ett föredöme, i sin vänskap ett upplyftande exempel. Han var ett med sin tidning och med oss, och därför bevara vi honom i ett tacksamt minne, som ej kan utplånas af något lidsafstånd.

Åter stod Idun inför en vändpunkt, kanske läsaren tror. I viss mån förhöll det sig nog så, men den nye hufvudredaktören, som blef Johan Nordling, tillträdde den maktpåliggande sysslan efter ett nära tjuguårigt medarbetarskap och visste följaktligen att häfda de goda Idunstraditionerna. Herr Alexander Hellberg, som ditills varit ekonomichef, inträdde nu äfven som tidningsbolagets verkställande direktör.

Vid samma tidpunkt förvärfvade Idun ännu en redaktionell kraft, nämligen den bekanta författarinnan fru Elin Wagner-Landquist, som numera bekläder posten som redaktionssekreterare. En annan kvinnlig medarbetare sedan ett tiotal år tillbaka är fru Elisabeth Ostman-Sundstrand, hvars talang som redaktör af köksalmanackan och Iduns hjälpredda de svenska husmödrarna torde ha all anledning att med acklamation bekräfta.

*

En blyg knackning på en af redaktionsdörrarne. Redaktören hör inte knackningen. Ett manuskript, hvars gåtfulla piktur han långsamt borrar sig igenom, har alldeles förtrollat honom. Han är alltså vid ett himmelskt lynne, då den knackan-

Karl-Erik Forsslund

Edvard Forsström

Berta Francke-Åkeson
(Karla Rönné)

Edvard Fredin

Per Freudenthal
(Ode Batten)

Ellen Fries

Karl Fries

S. A. Fries

Eva Fryxell

Mathilda Fryxell

Gustaf Fröding

Marie-Louise Gagner

Gustaf af Geijerstam

A. T. Gellerstedt

Lilly Georgii
(Steffen)

Jane Gernandt-Claine

Sten Granlund

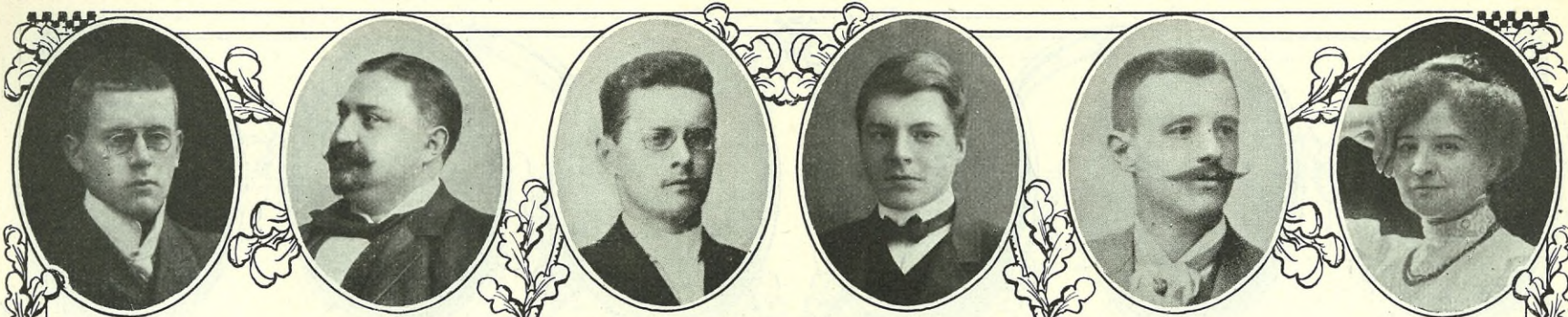
Ida Granqvist

Matts Magni Granström

Alexandra Gripenberg

Bertel Gripenberg

Gustaf Gullberg

Hugo Gyllander

Christian Günther

K. A. Hagberg

Mila Hallman

Per Hallström

Anna Hamilton-Geete

Louise Hamilton

Edv. Hammarstedt

Ola Hansson

A. Hasselgren

des härintrasslade hufvud pressar sig in genom dörren, som öppnats på glänt.

En flöjtsstämma, nyss sluppen ur mål-brottet, frågar: "Får man stiga på?"

Den bergtagne redaktören beträder åter verklighetens mark, ler en ängels leende och svarar: "Var så god!"

Hos en redaktör får man nämligen alltid stiga på, vare sig han befinner sig på redaktionen eller hemma hos sig. I det senare fallet ringer man upp honom i telefon — skulle han bestå sig både med riks och allmänna, så ringer man upp honom i bägge apparaterna, om möjligt på en gång, och urladdar sig sitt ärende.

Den unge mannen trampar sylfidiskt korkmattan och säger:

"Jag har ett poem... jag är skald och ämnar debutera med en diktsamling i höst."

Redaktören trycker på viltherhetens vägnar den unge diktarens hand, medan han samtidigt gör en afvärijande rörelse mot det framräckta manuskriptet.

"Ingen vers, om jag får be —"

Frans Hedberg

Tor Hedberg

Alfred Hedenstierna (Sigurd)

Adolf Hedin

"Men det här är vers, som ingen ännu skrivit maken till."

"Just därför... just därför."

"Herr redaktör, jag förstår inte..."

"Gör ingenting... det är mycket vanligt hos en poet vid er ålder..."

En ringning i telefon afbryter samtalet, poeten rusar på dörren, förbittrad på lifvet, men framför allt på redaktören, som emellertid, van vid retade skalders kornblixtar, redan glömt det lilla replikskiftet och är inne i en konferens med faktorn på tryckeriet, som begär mera manuskript till följande veckas nummer.

Det lider nu mot ombyrtningsdagen, och som om det vore en signal till händelserna att hopa sig, inträffar än det ena än det andra i veckans sista timmar, påkallande redaktionens uppmärksamhet och handlingssnabbhet.

En framstående personlighet dör i en eller annan landsända, en kvinna hugnas med en sällsynt utmärkelse, Cederström flyger öfver Stockholm, ett stort konstverk affäckes i en af våra offentliga bygg-

Sven Hedin

Verner von Heidenstam

A. Hellander

Eira Hellberg

Gustaf Hellström

Albert Henning

Gurli Hertzman-Ericson

J. Heüman

Hans Hildebrand

Olle Hjortzberg

Ann Margret Holmgren

Frithiof Holmgren

E. Walter Hülphers   Gunnar Hægerstolpe   Olof Högberg   Thor Högdahl   Hjalmar Höglund   Harald Jacobson

Karin Jensen, f. Lidfors   John Johnsson   Aron Jonason   Maria Jouvin   Märta Jörgensen   Gottfrid Kalén

nader, en utställning inviges ett par hundra kilometer från hufvudstaden, en märklig premiär äger rum på en af våra teatrar — allt inträffar omkring pressläggningsdagen och allt skall in i spalterna inom de närmaste tjugufyra timmarna.

Redaktionsmedlemmarne, som dittills sysslat med de löpande redaktionella göromålen: manuskriptläsning, korrespondens, artikelförfattande o. s. v. mobiliseras för aktion. Rikstelefonerna ringa långt borta i bygderna, bringande Iduns ärende till den dödes anhöriga, till den medaljerade kvinnan, till utställningens kommissariat: fotograferna få order att ögonblickligen låta sina kameror arbeta på händelsernas alla punkter och naturligtvis främst Iduns "specielle" herr A. Blomberg, som aldrig skyr någon möda, då det gäller att stå Idun till tjänst. Tidningens fasta medarbetare och en eller annan tillfällig sådan i mån af behof samla textstoff, hvar och en på sitt håll, och så kila pennorna öfver papperet och skrifmaskinerna knacka, medan

Elisabeth Kallstenius (Stenia)   Hanna Kamke

Mary Karadja   E. A. Karlfeldt

fotograferna fotografera, kopiera och expediera, så att hela det aktuella materialet af text och bilder befinner sig på redaktionens bord inemot ombytningsstunden. Men ännu är det tekniska arbetet för numrets iordningsställande endast vid sin begynnelse.

Fotografierna, hvilkas numerär stundom kan uppgå till 60 à 70 i ett enda nummer, måste ordnas in på de olika sidorna i en för ögat tilltalande placering och deras format bestämmas på millimetern. Sedan detta skett sändas de upp till klichéanstalten för att reproduceras, medan manuskripten gå till tryckeriet för att sättas.

Känner läsaren sig hågad att ägna en stunds uppmärksamhet åt de teknikens mysterier, som en illustrerad tidning i våra dagar har att tacka för sin typografiskt värdiga form, så vilja vi med nöje erbjuda vårt ciceronskap genom Iduns olika tekniska verkstäder.

Låt oss alltså begynna med klichéafdelningen!

Teres Kaudern   Amanda Kerfstedt   Ellen Key   John Kindborg   Nils Kjellberg   Rudolf Kjellén

Else Kleen   Emil Kleen   Ellen Kleman   Anna Knutson   G. H. von Koch   Sigurd von Koch

Anna Kockum

Lotten von Krämer

John Kruse

Sigrid Kruse

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster

Emmy Köhler

G. Lagerheim

Selma Lagerlöf

Den är belägen i Iduns k. hofboktryckeris hus vid Bryggaregatan 17, med firma A. Börtzells Tryckeri A.-B. och förfogar där öfver stora präktiga ateljéer, försedda med alla moderna tekniska resurser och en bländande belysning af både dags- och artificiellt ljus, det sistnämnda kommande från stora elektriska strålkastare.

Vi mötas af anstaltens skicklige föreståndare och arbetsledare, herr Ludvig Lindgren, som beredvilligt följer oss och förklarar det invecklade arbetet att göra illustrationer.

Det tar nästan för andan däruppe, dels till följd af solvärmens, som strömmar ned genom det stora glastaket, dels till följd af lukten från allehanda syror och tryckfärger. Men när klichéanstaltens stora personal kan hålla ut därstädes år ut och år in, måste väl våra luktorgan kunna fördrå denna arbetets parfym en liten stund.

Vi träda in i en stor sal, hvars båda långsidor upptagas af ett antal jättekameror, sådana man aldrig ser i en vanlig fotografiateljé. Där fotograferas fotografierna, en procedur, som tillgår så att framför negativet placeras ett rutnät, ett s. k. raster, hvarigenom ljusstrålarne passera och framkalla dessa små prickar, hvaraf illustrationen består och som äro nödvändiga för att autotypien i tryck skall ge alla bildens dagrar och skuggor. Det vända negativet kopieras nu på en zinkplåt, som är preparerad med en ljuskänslig lösning, hvilken äfven är motståndskraftig mot syra. När bilden kopierats på plåten, retucheras den, hvarefter den etsas, hvilket tillgår så, att plåten lägges i ett lager starkt syrebad, hvarvid syran endast angriper de ej täckta ylor. När plåten blifvit tillräckligt djupt etsad och detaljer framkommit, sker efterretuch med stickel. Slutligen nitas zinkplattan fast på "stocken", en träskifva, och klichén är färdig att skickas till tryckeriet. På samma ateljé utföras äfven illustrationer i färg, hvarpå detta julnummers konstbilaga och omslag, framsfälda i s. k. trefärgstryck, utgöra vackra prof.

Under liden har sättningen pågått med all ifver. Våra tryckeribilder från Wil-

Nils Lago-Lengquist

John Landquist

Frida Landsort

Mathilda Langlet

Carl Larsson

Carl Larsson i By

Ebba Larsson (Ebon)

Hans Emil Larsson

Carl Laurin

Sigrid Leijonhufvud

Albin Lenhardtson

F. Lennmalm

John Levart

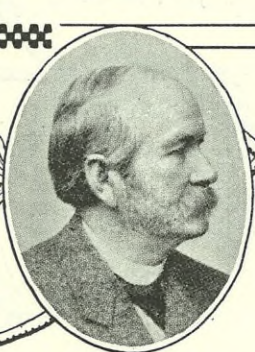
A. Levertin

Oscar Levertin

Astley Levin

Edv., Lidfors

Sven Lidman

Bernt Lie

Gustaf Lind

Elsa Lindberg-Dovlette

Theodor Lindblom

Gustaf Linden

Gurli Linder

Nils Linder

Ulla Linder

Emil Linders

Adolf Lindgren

Wilma Lindhé

V. Lindman

David Ljungdahl

Louise Lombard

Axel Lundegård

Nils Wilhelm Lundh

Ernst Lundquist

Vilhelm Lundström

Georg Lundström
(Jörgen)

Mathilda Lönnberg

Mathilda Malling

Bertil Malmberg

helmssons Boktryckeriaktiebolags officin, hvarest Idun tryckes sedan öfver 8 år tillbaka, visa bl. a. tre sättmaskiner, som sätta all Iduns text. Å maskinen Linotype sättes sålunda alla artiklar, berättelser, poem etc., medan å de andra sättes bilagorna, annonserna och de s. k. smala spalterna.

Vi träffa i sätterisalen faktor E r i k s s o n som just nu har ett par minuter lediga för att demonstrera den underbara uppfinning som en sättmaskin är. Sättaren anslår en klaviatur af bokstäfver och hvarje anslag har tillföljd att i maskinens öfre del lös-göres den motsvarande bokstafven — den kallas matris och är af mässing — hvilken glider ned i en ränna; där samlas nu bokstaf efter bokstaf tills raden är full; dessa matriser gå därefter till en behållare mot gjutinstrumentet, där raderna gjutas genom inpumpning af smält bly och där de sålunda få sin afpassade längd efter textens afsedda format samt s. k. "kägel" efter silens storleksgrad, såsom nonpareil, petit, korpus etc., hvarefter matriserna automatiskt vandra tillbaka till sina fack för att ånyo tjänstgöra när sättaren genom ett anslag på klaviaturen kallar dem.

När artiklarna äro satta, tagas aftryck af dem på långa remsor, som skickas till redaktionen, där de korrekturläsas en första gång i och för ombrytningen, hvilken består i de olika artiklarnes och illustrationernas sammanförande i spalterna, det senare ofta nog ett bekymmersamt arbete, ty klichéer och text skola passa in i hvarandra på millimetern och ingenting får stöta ögat genom olämplig placering.

När numrets slulliga korrigerings och ombrytningen fullbordats, d. v. s. att alla sidornas text och klichéer infogats i sina former, gå dessa ned i tryckpressarne och "lappningen" börjar, ett af de allra ansvarsfullaste arbetena inom tryckeritekniken, ty däraf beror om numret skall bli vackert eller fullt tryckt. Stilytorna äro nämligen alltid, som ock klichéerna, trots den skenbara jämnheten, här och hvar bekajade med gropar, hvilka ej behöfva vara djupare än tiondedelen af en millimeter för att trycket skall bli blackt eller fläckigt.

Hellen Lindgren

Anna Lindhagen

Erik Lindorm

Gustaf Lindquist
(Mari Mihi)

Ellen Lundberg,
f. Nyblom

Nonny Lundberg

Hanna Lundholm

Claes Lundin

Helmer Masolle

Richard Melander

K. A. Melin

Henning von Melsted

Ingemar von Melsted

Gerda Meyerson

Knut Michaelsson

Victor Millqvist

Cecilia Milow

C. V. Modin

Harald Molander

Pelle Molin

Lappningen består alltså i att på den cylinder, som pressar arket mot stålformen, klisra tunna pappersbitar, hvilka under tryckningen träffa just det ställe på tryckytan, som behöfde förstärkas.

Detta tar sin rundliga tid och som pressläggningensminuten är nära, arbetas det febrilt under tryckaren Hultmans skickliga och insiktsfulla ledning där nere i underjorden, hvarest den stora Idunpressen, tvåturspressen Optimus från The Babcock Printing Press Manufacturing Co i New-London Conn., U. S. A., den största press i sitt slag i Norden, liksom darrar af spänning att få sätta sig i gång.

Andligen är alltsammans klart, ett profdrag har tagits och befunnits tillfredsställande och nu börjar maskineriet rassla och brusa. Från den väldiga pappersstapeln i pressens ena ända...

Ja, papperet, det är den ej minst viktiga beståndsdel vid Idunnumrens tillkomst, hvarför vi nu vilja uppehålla oss något också vid dess tillverkning.

Från och med det första numret har

Agda Montelius

John Mortensen

Carl David Moselius

Artur Möller

papperet för Idun levererats och kommer väl allt framgent att levereras från Klippans gamla välkända pappersbruk. Detsamma har gamla stolta anor och är af nu i Sverige i drift varande det äldsta. Det påstås vara anlagdt af den store astrologen Tycho Brahe och dess anläggningsår lär vara 1573. Sedan en 10-15 år tillbaka har Klippans pappersbruk högst betydligt moderniserats och utvidgats samt intager nu en mycket förnämlig position bland våra pappersbruk.

Hur pappersfabrikationen tillgår faller ej inom ramen för denna historik att fackmässigt beskrifva, hvarför endast i största korthet må nämnas att trämassan, som ligger till grund för tillverkningen, erhålles genom att träkubbar hårdt pressas mot roterande stora slipstenar af sandsten under vattenpåspolning. Denna massa behandlas sedan med vissa kemikalier, hvilka frigöra de i träet befintliga cellulosa-fibren från främmande ämnen, och få dessa fibrer såsom fina, fastän korta trådar, hvilka

Birger Mörner

Betty Nansen

Mary T. Nathhorst

Adelaide Nauckhoff

Ester Nennes

Alfred B. Nilsson

Gösta Adrian-Nilsson

K. G. Ossian-Nilsson

Paul Nilsson

P. G. Norberg
(Peter Norden)

N. V. E. Nordenmark

Rosa Nordenskjöld

Georg Nordensvan

Alice Nordin

Vilhålm Nordin

H. M. Nordlindh

Sigrid Nordlund
(Snorre)

Ludvig Nordström

Emil Norlander

Ernst Norlind

Erik G. Norling

Nella Norrvall

Vitalis Norström

C. R. Nyblom

vid behandling för pappersfyllverknig snärja sig om hvarandra, förfyllas, hvarigenom de förlåna pappersbladet sammanhållning och styrka.

Sedan pappersmassan uti valskistorna eller medels andra malverktyg blifvit färdigberedd, nedsläppes den till stora omrörarekar, från hvilken den i jämnt flytande ström föres till den s. k. pappersmaskinen, å hvilken papperet formas och torkas.

Denna är en mycket invecklad maskin med många valsar och rullar, liksom ock torkpartiet, som efter behof utgöres af större eller mindre järncylindrar, hvilka uppvärmas af i dem insläppt ånga. Slutligen gläntas papperet på slipade gjutjärnsvalsar, granskas ark för ark och förpackas för leverans.

Chef för Klippans och med det förenade öfriga pappersbruk är direktör C. J. Malmros och för stockholmskontoret direktör H. Gemmel.

Ja, så befinner sig det fina, ur skogens trädstammar frambragta papperet lig-

Helena Nyblom

Knut Nyblom
(Manasse)

Fredrik Nycander

Hilding Nyman

gande i stora staplar på en träskifva i Iduns sinnrika tryckpress, som nu sättes i gång. Mekaniskt glida arken ut från buntens, ett och ett, framskjutna af små hjul och gripna af små metallklor, valsarna sluka dem snöhvita och ge dem ifrån sig färdigtryckta. Tusental läggas till tusental, som forslas upp till bokbinderiet, där falsmaskinerna i ett huj göra dem till färdiga exemplar, hvilka stulligen på bestämdt klockslog nå er alla i olika delar af landet, kära läsare.

Den grund, på hvilken Iduns 25-åriga verksamhet hvilar och hvars förtjänst det är att tidningens spalter städse kunnat bjuda sina läsare ett innehåll af gedigen och omväxlande art, utgöres af en medarbetarstab, som inom sig räknat och räknar snart sagt alla våra bästa namn på de mest skilda kulturområden. Våra främsta författare, såväl prosaister som poeter, ha i Idun framträdt med åtskilligt af sina konstnärligaste alster, våra litterära essayister och kritici

Jenny Nyström

C. A. Olausson

Oscar II

Jeanna Oterdahl

Olof Palme

Georg Pauli

Hanna Pauli

E. S. Perman

Wilhelm Peterson-Berger

Gustaf R. Peterson
(Klippans son)

Alma Petri

Sara Pfeiffer
(Sylvia)

Ellen von Platen

Sigrid Platen
(Pen)

Alvide Prydz

Ebba Ramsay

Olga Raphael-Linden

G. Renholm

Elsa Ribbing

Seved Ribbing

Maria Rieck-Müller

Herman A. Ring

Nils Ringström

Bernhard Risberg

Mathilda Roos

E. Rosenius

J. A. Runström

Hilda Sachs

Hugo Samzelius

Algöt Sandberg

Helge Sandberg

Otto Sandberg

kunna spåras här och hvar i årgångarna, där de lämnat ypperliga tillskott till vår litteraturhistoria i form af författarbiografier och kritiska värdesättningar, sakkunniga pennor ha lämnat artiklar i sociala och andra frågor, hvar till kommer att vi för Iduns illustrativa afdelning haft förmånen räkna medverkan af en hel del af våra mest framstående konstnärer.

Men äfven männen och kvinnorna i ledet, d. ä. de mer eller mindre kända signaturerna, ha flitigt stått oss bi med läsvärda uppsatser i skilda ämnen — och till hela denna stab af medarbetare, från det stora ryktbara geniet till den lilla undanskymda talangen, hembära vi vid kvartseklutet vårt varmt kända tack.

Det är oss samtidigt en glädje att få pryda detta vårt julnummer med porträtten af våra medarbetare under de gångna 25 åren, liksom det torde vara af allmänintresse för läsekretsen att se ett så stort antal representanter för vår intellektuella odling sammanförda inom en ram. Ett fullständigt porträttgalleri har dock af utrymmeskäl ej kunnat åstadkommas; det skulle antagligen ha fyllt hela julhäftet. De som till äfventyrs finna sig uteslagna, torde därför inse att det ej beror på någon uraktlåtenhet från redaktionens sida, utan enbart af tvingande tekniska orsaker.

Betrakta vi nu den novellistiska kretsen af medarbetare, möta vi, som naturligt är, dels dessa som för längesedan haft sitt genombrott och äga sin gifna plats i vår berättarkonst, dels åtskilliga unga talanger, hvilkas begåfning ger rika löften.

Där är Alfhild Agrell, hvars norrlandsskildringar tillhöra den äkta prosakonsten och hvars humor skaffat Iduns publik många glada ögonblick, Gertud Almqvist, en rikt begåfvad novellförfattarinna och den ena af Iduns ordinarie litteraturrecensenter, Henning Berger, som är en lika hvass och bländande skildrare antingen han hämtar hans motiv från Chicago eller Stockholm, Bo Bergman, hvars sjäfulla prosa och ännu sjäfullare lyrik ställa honom i främsta ledet af moderna författare, Dan Bergman, den oförbrännelige förtälja-

Jenny Richter-Velander

Levi Rickson
(Jeremias i Tröstlösa)

Jacobine Ring

Gabrielle Ringertz

Anna-Clara Romanus

Anna M. Roos

Gertrud Runcrantz
(Metta Greger)

Algöt Ruhe

Ellen Sandelin

Ellen Sandels

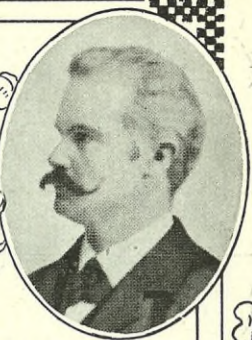
Anna Sandström
(Uffe)

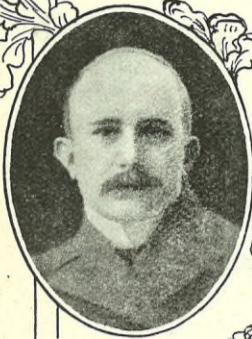
Frans von Scheele

Birger Schöldström

Albrekt Segerstedt

Sigurd P. Sigurdh

Sigfrid Sivertz

ren i bred humoristisk stil, Anna Branting, bärarinnan af signaturen René och en af våra spirituellaste kvinnliga pennor, Beyron Carlson, den kvicke kåsören och Stockholmsskildraren under märket Celestin; vidare Ernst Didring, den rikt begåfvade novellisten och dramatikern, Anna Lena Helgström, som förenar en gestaltskapande fantasi med en afsevärd psykologisk skildringskonst, Sofie Elkan, en af våra främsta inom den historiska romandiktningen, Sigfrid Elmlad, känslig novellist och skaldinna, Jenny Engelke, som gifvit allmänheten lefvande och intressanta bilder ur lifvet vid förra seklets början, den kvicke Albert Engström, Laura Fitinghoff, som skrivit åtskillig af varmt hjärtelagburen novellistik, Per Freudenthal, signatur Ode Ballen, en egenartad stilist af nietscheansk läggning, Gustaf af Geijerstam, som tillhörde 80-talets pionärer och har efterlämnat ypperliga folklifsskildringar, Jane Gernandt-Claine, den främsta berätterskan som rör sig lika säkert antingen hon skildrar nordens eller tropikernas kvinnor, Per Hallström, vår främste psykolog i modern vitterhet, Frans Hedberg, in i våra dagar en fortsättare af Aug. Blanches gemylliga berättarkonst, och Alfred Hedenstjerna, som under signaturen Sigurd blef den borgerliga svenska humorns förkunnare. I Gustaf Hellström och E. Walter Hülphers möta vi två af den nya rikningens starkare begåfningar, i Olof Högberg "Den stora vredens" rykbara författare, och i Maria Jouvin, Amanda Kerfstedt och Elisabeth Kuylenstierna-Wenster tre författarinnor, som hvar på sitt område skapat värdefulla arbeten. Om Selma Lagerlöfs betydelse behöfva vi ju ej uttala oss. Sven Lidman har både i egenskap af lyriker och prosaist dokumenterat sig som en begåfning med originella tankar framförda i en

Birger Sjödin

Arthur Sjögren

Otto Sjögren

Erik Sjöstedt
(Osborne)

Yngve Sjöstedt

Alexandra Skoglund

Lydia Skottsberg

Ejnar Smith

David Sprengel

Per Staaff

Knut Stangenberg

Märta Starnberg

Frida Steenhoff
(Harold Gote)

Aina Stenberg-
Masolle

Oscar Stjerne

Marika Stjernstedt-Nordström

Ina Stockenstrand

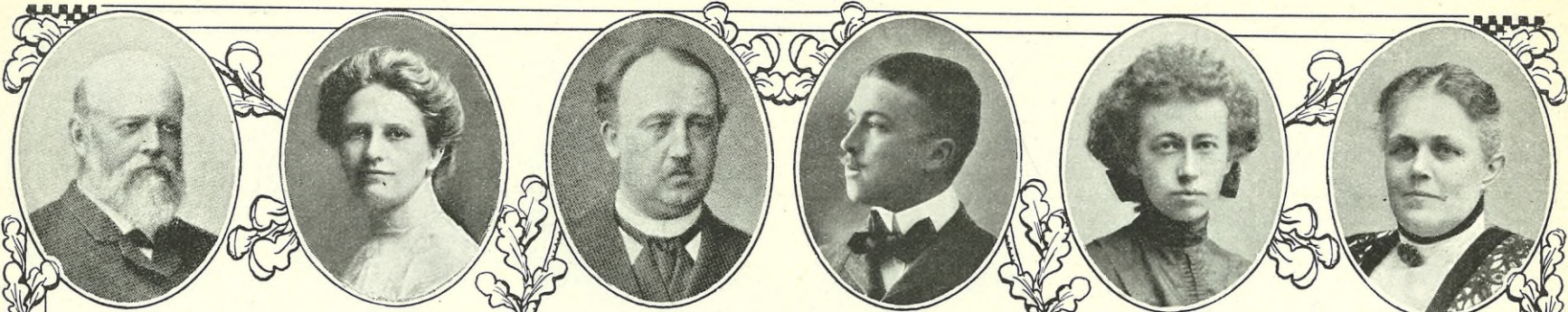
Carl Strandberg

Hilma Angered Strandberg

August Strindberg

Johannes Sundblad

Ingrid Sundström

Oscar Swahn

Waldemar Swahn

Gustava Svanström

Stina Svartling,
f. von Hofsten

Julia Svedelius,
f. von Heijne

Hedvig Svedenborg,
f. Tamm

Emil Svensén

Carl Svenson-Graner

Frey Svenson

E. N. Söderberg

fint mejlad form, Elsa Lindberg-Dovlette skildrar con amore österlandets kvinnor, Ulla Linder och Wilma Lindhé ha tillfört vår berättelselitteratur gedigna verk, Gustaf Lindqvist alias Mari Mihi likaså, Axel Lundegårds historiska diktning är känd och erkänd och Ernst Lundquists smidiga och angenäma penna tyckes bli allt yngre med åren. Knut Michaelson har föreställt oss med flera bidrag i dramatisk form och Harald Molanders eleganta berättartalang finns också spår af. Ester Nennes är ett nytt namn, med hvilket vår publik under detta år fått göra bekantskap i en längre, prisbelönt roman, K. G. Ossian-Nilsson är en frodig begåfning, lika högt skattad som romanförfattare och lyriker, Georg Nordensvan, den frejdade konsthistorikern, har bakom sig flera kvicka novellsamlingar, Ludvig Nordström är ett omdebatteradt och uppmärksammat namn och hans maka Marika Stjernstedt en berätterska, som i hög grad

Hilma Söderberg-
Böving

Hjalmar Söderberg

Hanna Söderlund

Sven Söderman

äger läsevärldens intresse. Af Helena Nybloms lifliga penna torde Iduns läsare ha idel angenäma erfarenheter, Maria Rieck-Müller är en gärna sedd medarbetarinna på novellistikens område, och namnen Anna M. Roos och Mathilda Roos stå att läsa under många gedigna skönlitterära bidrag i våra spalter. Vidare äro bland andra att nämna den ypperlige novellisten Sigfrid Siwertz, en af våra bästa moderna prosaister, Hilma Angered Strandberg, hvars originella penna står högt i kurs och August Strindberg, som bidragit i våra spalter med en af sina ursprungskraftigaste berättelser. Ett nytt och löftesgivande namn är Hedvig Svedenborg, likaså Carl Svenson-Graner. Hjalmar Söderbergs utsökta prosakonst finnes jämväl representerad i flera af våra årgångar.

Men utrymmet börjar tryta och vi måste därför falla oss mera summariskt. Gustaf Ullman och Anna Wah-

Filip Tammelin

K. A. Tavaststjerna

Elna Tenow
(Elsa Törne)

Knut Tersmeden

Gustav Thalberg

Curt Thelander

Mildred Thorburn Busck

Elisabeth Thorman

Erik Thyselius

Gerda Tirén

Johan Tirén

Hugo Toll

Ida Trotzig

Alli Trygg-Helenius

J. A. Törnblom
(Elf Norrbo)

Axel Törneman

Ingeborg Uddén

Gustaf Uddgren

Gustaf Ullman

Eva Upmark

Aivva Uppström

Elisabeth Wærn-Bugge

Anna Wahlenberg-
Kjerrman

L. Wahlman

lenberg äro ett par befreundade personligheter, som alltid vinna sina läsare genom ärlig, vårdad konst. Så ha vi åter ett nytt namn: Aivva Uppström, hvars prisbelönta roman "Nya Sverige" nästa år skall presenteras för våra läsare. Till sist nämna vi gruppen Harald Wägner, en fin och skarp observatör, Hasse Zetterström, innehafvaren af signaturen Hasse Z. och en spydig penna, Annie Åkerhielm, som representerar den mjuka familjeskildringen, och Hugo Öberg, en käck talang af strindbergskt tycke.

Bland lyrici, som hedrat oss med sin alstring, må nämnas Axel Ahlman och Amalia Björck, två unga själfständigt strängade lyror, A. U. Bååth, skalden med de kärftva men innerliga tonerna, Esaias Collin, Sigurd Dahllöf och Daniel Fallström, den sistnämnde en af Iduns trognaste och mest skattade sångare. Namnen Karl-Erik Forsslund, A. T. Gellerstedt, Ola Hansson, E. A. Karl-

Clara Wahlström

Lydia Wahlström

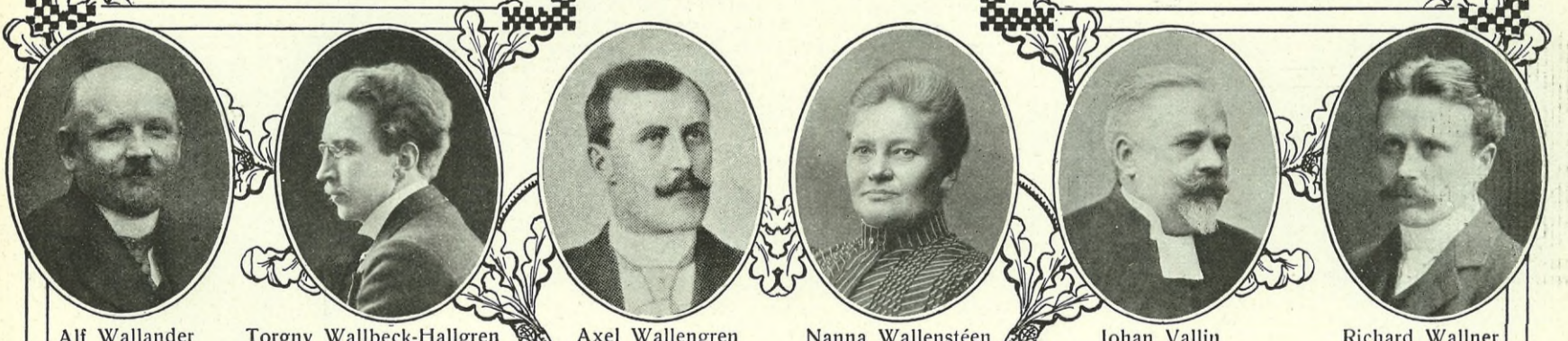

Dagmar Waldner

Karl Valentin

feldt, C. D. af Wirsén och Anders Österling stå som bekant högt på Parnassen, och hvad de tre höfdingarne inom nysvensk skaldekonst, Gustaf Fröding, Verner v. Heidenstam och Oscar Levertin, vidkommer, klinga äfven deras toner genom våra spalter. Också sångaren på tronen, Oscar II, finnes med. Men till många flera poeter med fulltoniga eller under utveckling varande stämmor stå vi i tacksamhetsskuld såsom Hugo Gyllander, Christian Günther, Albert Henning, Harald Jacobson, Nils Lago-Lengqvist, Frida Landsort, Carl Larsson i By, Erik Lindorm, Bertil Malmberg, Artur Möller, Birger Mörner, Fredrik Nycander, Bernhard Risberg, Oscar Stjerne, E. N. Söderberg, Fredrik Vetterlund, o. a.

Af utomsvenska författare ha norrmannen Berni Lie, danskarne Georg Brandes och Holger Drachmann

Alf Wallander

Torgny Wallbeck-Hallgren
(Waldeck)

Axel Wallengren

Nanna Wallensteen

Johan Vallin

Richard Wallner

L. Welamsson

Gunnar Wennerberg

Kerstin Wenström

Ernst Westerberg

Josephina Wettergrund
(Lea)

Fredrik Vetterlund

Anna Whitlock

Ellen Whitlock

V. Hugo Vickström
(Christer Svahn)

H. L. Victorin

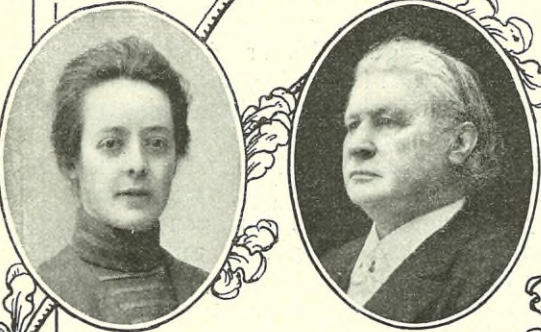
Anders Wide

Sam Wide

Gunnar Widholm

Karolina Widerström

Hanna Wijnblad

Kristian Winterhjelm

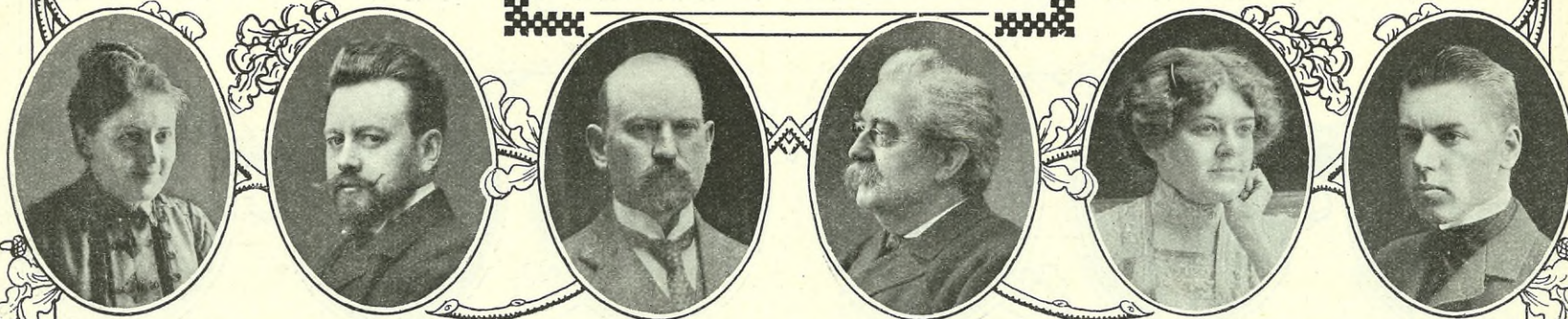
F. U. Wrangel
(W. Legran)

Patrik Vretblad

Oscar Wågman

Karl Wåhlin

Annie Åkerhielm,
f. Quiding

Hugo Öberg

Tycko Ödberg

N. P. Ödman

Malin Ödman

Anders Österling

samt finnarne Bertel Gripenberg och K. A. Tavaststjerna lämnat värdefulla bidrag i Idun.

På den litterära och konsthistoriska essayens område ha vi ätt räknat sådana celebra förmågor som Ruben G:son Berg, August Brunius, Fredrik Böök, Tor Hedberg, John Kruse, John Landquist, Carl G. Laurin, John Mortensen, Birger Schöldström och Sven Söderman, m. fl. och inom öfriga kulturfack, vetenskapliga, religiösa, estetiska, sociala o. s. v., ha vi rönt stöd af ett flertal af våra bästa namn såsom Gertrud Adelborg, Hugo Alfvén, Sydney Alrutz, Bengt Aurelius, Ernst Beckman, Fridtjuv Berg, Henrik Berg, Signe Bergman, Natanael Beskow, Cecilia Bääth-Holmberg, Frigga Carlberg, Loffen Dahlgren, Edvard Evers, Carl Flensburg, E. G. Folcker, Ellen Fries, Karl Fries, S. A. Fries, Eva och Mathilda Fryxell, Marie Louise Gagner, Adolf och Sven Hed n, Hans Hildebrand, Ellen Key, G. H. von Koch, G. Lagerheim, Ann Margret Holmgren, Rudolf Kjellén, Mathilda Langlet, Edv. Lidforss, Gurli Linder, Vilh. Lundström, Vitalis Norström, Agda Montelius, W. Peterson-Berger, Seved Ribbing, Frans von Schéele, Yngve Sjöstedt, Emil Svensén, Frey Svenson, Elna Tenow (Elsa Törnel), Karolina Widerström, Eva Wigström (Ave) m. fl.

Bland konstnärerna återfinnas som Iduns medarbetare de högt skattade namnen Otilia Adelborg, Victor Andrén, G. Ankarcrona, Edv. Berggren, Brita Ellström, Edvard Forsström, Olle Hjortzberg, John Kindborg, Carl Larsson, David Ljungdahl, Helmer och Aina Masolle, Hilding Nyman, Jenny Nyström, Georg Pauli, Hanna Pauli, Arthur Sjögren, Lydia Skottsberg, Knut Stangenberg, Axel Törneman, Ingeborg Udden, Gunnar Widholm m. fl.

Allra sist vilja vi begagna tillfället att till vår stora och trofasta läsekrets under de gångna 25 åren uttala ett hjärtligt tack för all välvilja, all sympati, hvarmed den omfattat våra sträfvan- den och uppmuntrat vårt arbete. Det skall för framtiden bli vår oafslätliga omsorg att göra Idun allt mera förtjänt af denna uppmuntran — ett Bragelöfte, som vi skola sträffa att infria i hopp att därigenom få se vår läsekrets allt mera vidgad under år, som komma.

ERNST HÖGMAN.

John Wigfors

Eva Wigström
(Ave)

C. D. af Wirsén

Henrik Wranér

Harald Wägner

Anna Wästberg
(Anna A.)

Hasse Zetterström
(Hasse Z.)

Lilli Zickerman

Damernas och Hemmens

Tidning

inom Västra Sverige
är numera det nya

Göteborgs Aftonblad

som i den stora af-
delningen "Oss damer
emellan" håller da-
merna à jour med allt
aktuellt på deras spe-
:: ciella områden. ::

Den modernast redigerade

— och innehållsrikaste —

dagliga
morgontidningen
i västra Sverige

är

: Göteborgs : Morgonpost

som under 1912 haft att

notera ett enastående

uppsving i sin spridning.

Dagligen illustrerad med

bilder ur dagskrönikan.

|| I SKÅNE ||

FINNER NI, OM DET GÄLLER
ATT TRÄFFA DEN BURGARE
PUBLIKEN, INTET LAMPLIGARE
ANNONSORGAN

ÄN

SKÅNSKA AFTONBLADET

GRUND. 1880.

BORÅS TIDNING

DAGLIG TIDNING FÖR BORÅS STAD SAMT SÖDRA DELEN AF ÄLFSBORGS LÄN
(Sjuttiofjärde årgången)

samt dess halfvecko- och landsortsupplaga

WESTGÖTEN,

södra och mellersta Älfsborgs läns mest spridda tidning,

utgå i en sammanlagd upplaga af **15,000 ex.**

BORÅS TIDNING och WESTGÖTEN äro de ledande moderata organen i landets främsta
högervalkrets och alltså två af landets bästa annonstidningar.

SIN 155:TE ÅRGÅNG
UTGIFVER NÄSTA ÅR

NORRKÖPINGS TIDNINGAR,

DEN MEST SPRIDDA TIDNINGEN PÅ PLATSEN
OCH DÄRFÖR VÄRDERAD SOM ETT AF LAN-
DETS YPPERSTA ANNONSORGAN. - - -

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN

— MED VECKOUPPLAGA —

KARLSTAD.

Förmånligaste annonsorgan för Wermland och Dal.

UPPLAGA DEN 5/10 1912

ÖFVER **11,000 EX.** HVARAF 8,354 EX. POSTABONNERADE.

Västra Dagbladet

Borås, Vänersborg,
Trollhättan.

Halfveckoupplagor:

Borås=Posten, halfv.=uppl.

Vänersborgs=Posten, halfv.=uppl.

Trollhättans Tidning.

Melleruds Tidning.

Utmärkta annonstidningar.

(Kombineradt billigt annonspris.)

Herrar annonsörer

som med sina tillkännagivanden vilja träffa befolkningen i Arvika med dess cirka 6,000 invånare och det vidsträckt område, för hvilket detta raskt framåtgående samhälle är huvudorten, nämligen Jösse, Nordmarks och Gillbergs härader med deras totalt ca 70,000 invånare, böra beakta, att

Arvika Nyheter

är den i dessa trakter mest spridda tidningen och utan tvivel ett af Värmlands bästa annonsorgan. Totalupplaga

4,000 à 4,500 ex.

Arvika Nyheter är västra Värmlands enda frisinnade tidning. Låses inom alla samhällslager, men har sin största spridning inom landtbukarklassen.

Annonspris: 5 öre före och 4 öre efter texten per millimeter. Rabatt: 10 proc. då annons införes 5 ggr, 15 proc. för 10 ggr, 20 proc. för 20 ggr.

Prenumerationspris: helt år kr. 2,75, halfår 1,60, kvartal 90 öre.

Ingen annonsör, som söker publik ur alla samhällsklasser i Östergötland bör försumma att annonsera i

Östergötlands Dagblad

som är Norrköpings mest spridda tidning. Lokalorgan äfven för Linköping. Moderata annonspris!

Askersunds Veckoblad.

Moderat, reformvänlig, vaken och pigg.
Läses af alla samhällsklasser.
Mycket anlitadt annonsorgan.
Annonspriset är 5 och 4 öre pr mm.
Prenumerationspris 2 kr.
Utkommer tisdag och fredag.

Avesta-Posten.

Organ för sydligaste Dalarna och norra Västmanland.
Utkommer Tisdagar, Torsdagar och Lördagar.
Bästa annonsorgan.

Annonspris 5 öre pr mm.
Annonser insändas till Hufvudkontoret, Hedemora.

OBS! Avesta-Posten, Södra Dalarnes Tidning, Mora Tidning och Borlänge Tidning stå under gemensam ledning och räknar tillsammans minst 65,000 läsare i Dalarna.

Inom Filipstad, Värmlands och västra Västmanlands bärgslager samt inom sydvästra Dalarna läser befolkningens ojämförligt största flertal :- :- :- :- :- :-

BÄRGSLAGERNAS NYHETER.

Upplagan cirka 3,000 ex., som äro spridda bland den köpstarka befolkningen vid de talrika brukena och industrierna samt ortens jordbrukare. Obs! Ingen annan tidning inom orten äger en tillnärmelsevis så stor spridning. Ortens **enda frisinnade tidning.** Utkommer Tisdags-, Torsdags- och Lördagsmorgnar.
Pris pr år 3 Kr.

BERGSLAGERNAS TIDNING.

Grundlagd 1886.

Post- och Tel.-adr.: Lindesberg.

Postuppl. nära 3,000.
Totaluppl. nära 4,000.

Örebro läns mest spridda halfveckotidning.
Annonspris: 5 öre mm.
Prenumerationspris: 4 Kronor per år.

Värmlänningar i hela Sverige!

Prenumerera på

Arvika Tidning!

Affärsmän, som söka en köpstark kundkrets

handla förståndigt om de annonsera i
Arvika Tidning.

Den, som säkrast och fortast vill träffa befolkningen i östra Småland och på hela Öland med sina annonser, när detta mål bekvämast genom att annonsera i

Kalmar tidningen Barometern,

som är Kalmar läns enda dagliga och mest spridda nyhetsförmedlare. Daglig totalupplaga öfver 8,000 exemplar.

Blekinge Läns Tidning,

som utgifves hvarje söckendags morgon, erbjuder det yppersta tillfälle till fruktbar annonsering ej blott i Karlskrona stad och dess omnejd utan äfven inom de flesta delar af Blekinge län. :- :- :- :- :- :-

ANNONSPRIS:

6 öre före text, 5 öre efter text, 7 öre i text.
Det skadar ej att vid annonsering anlita

Blekinge Läns Tidning.

ANNONSERA

i den verkligt köpstarka publikens tidning

Bohus-Posten,

som äfven är

Bohusläns och Dals mest lästa tidning.

Vid annonsering i Småland

och speciellt Jönköpings län är förmånligast anlita

Eksjö-Tidningen

och

Hvetlanda-Posten

hvilka tidningar utgå i
12,200 ex.

och äro erkändt tvänne af provinsens största och mest anlitade annonsorgan. Genom dem träffas största delen af länets befolkning.

Annonspris endast 5 öre pr mm. med rabatt vid större annonsering.

Ett förträffligt annonsorgan

är

Borlänge Tidning

organ för mellersta Dalarna och västra Bergslagen.
Har närmare 6,000 prenumeranter.

Utkommer Onsdagar och Lördagar.

Annonspris 5 öre pr mm. Annonser insändas till Hufvudkontoret i Borlänge.

Obs! Borlänge Tidning, Mora Tidning, Södra Dalarnes Tidning och Avesta-Posten stå under gemensam ledning och räknar tillsammans :- :- minst 65,000 läsare i Dalarna. :- :-

Siffror tala!

Fördelen af att annonsera i Elfsborgs Läns Annonsblad

framgår af följande utdrag ur postkontorets i Vänersborg journal angående tidningens prenumerantantal å olika postanstalter den 30 januari 1912:

Trollhättan 1	540	Salstad	214
Trollhättan 2	169	Grindstad	214
Brälånda	535	Sundals-Ryr	203
Frändefors	446	Rånnum	191
Grästorp	364	Lillebyn	145
Mellerud	259	L. Edet	144
Ör	241	Upphärad	143
V. Åsaka	224	o. s. v.	

Särskildt i Vänersborg, där tidningen utgifves, är den spridd i en upplaga af 2,500 ex. Utan öfverdrift våga vi påstå att **Elfsborgs Läns Annonsblad** hittat väg till de all a flesta hem inom hela Elfsborgs län och delar af angränsande län samt är å vidsträckt orter den enda tidning som läses.

Tidningens hela upplaga är **10,500 ex.** och är Elfsborgs Läns Annonsblad numera **länets mest spridda tidning.**

Annonspris 5 öre pr millimeter. Rabatt vid större annonsering. Tidningen utgifves tisdagar och fredagar, men bö a annonser som skola införas i näst utkommande nr vara inne å exp. senast **måndags** och **torsdags** f. m. kl. 9. Vänersborg i jan. 1912.
Elfsborgs Läns Annonsblad.

Dagbladet

Engelholms Tidning

är enda lokalorgan för nordvästra Skåne.

Den, som önskar förbindelse med publiken i dessa bördiga trakter, bör anlita denna tidning, som är en af landsortens mest spridda dagliga tidningar.

Eskilstuna-Kuriren

Eskilstuna stads och Södermanlands Läns största
och mest spridda tidning.

Förmånligaste annonsorgan

för Norra Södermanland och Västra
Vestmanland.

LÄSES AV ALLA SAMHÄLLSKLASSER.

Utkommer måndagar, onsdagar, fredagar och lördagar.

Upplaga cirka 12,000 ex.

Annonpris endast 5 öre mm. å ytter-
:: sidorna, 7 öre mm. å textsidorna. ::

Telefon till annonskontoret 170.

Annonser förmedlas av samtliga annonsbyråer till tidningens eget pris.

Gotlands-Posten,

själfständig, omväxlande, innehållsrik,
utkommer 4 dagar i veckan (måndag, onsdag,
fredag och lördag).

Jämn spridning öfver hela Gotlands län.

Utgifningsort: **Visby.**

Prenumerationspris **kr. 3** för helt år.

Förträffligt annonsorgan.

Läses af **alla** samhällsklasser.

Helsingborgs-Posten

— SKÅNE-HALLAND —

är Helsingborgs stads, Nordvästra Skånes och
Södra Hallands

erkänt bästa och mest anlitade annonsorgan.

Prenumerera på **Helsingborgs-Posten!**

Förnämsta nyhetstidning på platsen.

Landtmannaorgan och Sjöfartstidning.

Politiskt vaken.

Jämtlands-Kuriren

— ÖSTERSUND. —

Östersunds, Jämtlands och Härjedalens ojämförligt
mest spridda tidning.

Frisinnad och helnykterhetsvänlig.

- PIGG! - RASK! - INTRÄSSANT! -
Totaluppl. 9,500 ex. Postuppl. 5,400 ex.

Annonspriset är 6 öre pr mm. med rabatt för
längre annonsering.

Den som vill träffa en stor och köpstark
publik bör icke underlåta att annonsera i

Jämtlands-Kuriren

Under 160 år

har

Karlskrona-Tidningen

varit Sydöstra Sveriges största tidning.

Enda tidning i Blekinge med
mångsidigt format.

Karlskrona-Tidningen

har större upplaga än öfriga i Karlskrona
= utkommande tidningars tillsammans. =

FALU-KURIREN

(GRUNDLAGD 1894)

är Dalarnes mest spridda länstidning
(upplaga 6,300 ex.)

och därför

en synnerligen anlitad och
förmånlig annonstidning.

Utgifningsdagar: Måndagar, Onsdagar och Fredagar.
Annonpris: 6 öre å 1 sidan, 7 öre å 2 o. 3 sidorna
samt 5 öre å 4 sidan.

Hallandsposten

— UTGIFVES DAGLIGEN I HALMSTAD —

:: **Ortens absolut mest ::**
förmånliga annonsorgan

Modernt format

Modernt klichémateriel

Modern utstyrel

FÖR :: :: :: ::

· ANNONSÖRER ·
REKOMMENDERAS

HEL SINGEN

Tidning för Söderhamns stad och Helsingland

OBS.!

Ortens äldsta tidning med mo-
derat läggning. Jämn spridning
bland köpstark publik i staden
och på landsbygden.

GODA AFFÄRER

gör den som söker afsättning för
sina varor i **Jämtland** och
Härjedalen genom annonser
i länets enda moderata dagliga tidning

JÄMTLANDSPOSTEN

i Östersund.

En hälsning från hembygden

är

KARLSTADS-TIDNINGEN

för ALLA VÄRMLÄNDINGAR i hela Sverige.

Prenumerera därför å närmaste postanstalt för
år 1913.

Pris 4: 25.

GEFLE-POSTEN

DAGLIG MIDDAGS- OCH AFTON
TIDNING.

Prenumerationspris Kr. 7,50 pr år.

FÖRMÅNLIGASTE ANNONSTIDNING

för GEFLE STAD och länets landsbygd.

HALFVECKOBLADET Kr. 2 pr år.

BONDEVÄNNENS LANDTBROK SUPPSATSER

1 g. i månaden. Upplaga 7,000 ex.

UTMÄRKT ANNONSORGAN

Helsingborgs Dagblad

är **enda** morgontidningen i norra
Skåne, södra Halland och Småland.

Utkommer alla dagar, äfven söndagar.

Södra Sveriges förnämsta sjöfarts-
tidning.

Mest spridda platstidning.

Bästa annonstidning.

HÖGANÄS TIDNING

■ Dagblad för Höganäs, Mölle, Arild, Wiken o. Kullen ■
är ortens eget och enda
Nyhets- och Annonssblad. ■

Bemärkta händelser under förmiddagen kunna läsas i
Höganäs Tidning samma dag. Mycket intressant
följetongsafdelning. Kulturhistoriska beskrif-
ningar om Kullaförsamlingarna och be-
folkningen från äldre tider. Orts-
annonserna förekomma allmänt
endast i Höganäs Tidning.

All annonsering för Höganäs och Kullen gör bäst
effekt i **HÖGANÄS TIDNING.**

Redaktionens adress: **HÖGANÄS TIDNING, Höganäs.**

Prenumerera på och annonsera i

Jönköpings-Posten

Jönköpings läns afgjordt största och mest spridda
tidning — daglig upplaga 9,000 ex. pris 5 kr.
pr år — eller

Svenska Posten

öfver hela landet spridd veckotidning med
godt och rikhaltigt innehåll. Alltid illustr.
Stort 12-sid. format. Pris pr år kr. 1: 75.

H. Halls Boktr.-Aktiebolag, Jönköping.

OBS! Fullständigt annonskontor. — Kost-
nadsfri annonsförmedling.

1836 GRUNDLAGD 1836

ANNONSERA I

KORRESPONDENTEN, LANDSKRONA TIDNING.

EN LÄMPLIGASTE annonstidningen
för LANDSKRONA med omnejd. *12*
Daglig upplaga **3,000** ex. eller om-
kring **1,000** ex. mera än någon
annan platstidning. *12 12 12 12*

ANNONSÖRER,

som hafva något att meddela Kristianstads läns burgna befolkning, böra som organ använda

Kristianstadsbladet,

länets mest spridda tidning,
som dagl. utkommer i en upplaga af
öfver 7,000 exemplar.

MORA TIDNING

utgår i en upplaga af öfver **5,000 ex.** och är organ för de vidsträckt och folkrika socknarna i hela öfre Dalarne.

Utmärkt annonsorgan. Utkommer *Tisdagar* och *Fredagar*. Annonpris 5 öre pr mm. Annonser insändas till **Hufvudkontoret i Borlänge.**

OBS! Mora Tidning, Borlänge Tidning, Södra Dalarnes Tidning och Avesta-Posten stå under gemensam ledning och räkna tillsammans

- minst 65,000 läsare i Dalarne. -

NORRBOTTENS-KURIREN

Nyhets- och annonsblad för Luleå stad och Norrbottens län.

Länets mest spridda tidning.

Annonpris pr mm:

Daglig upplaga 6 öre före text, 5 öre efter text
Halfveckoupplaga 4 öre.

Oscarshamns-Posten

läses af öfver 20,000 personer i mellersta och norra Kalmar län, inräknadt norra Öland, och är därför en förmånlig annonstidning. Det lönar sig att annonsera i

Oscarshamns-Posten.

Skånes Annonsblad HELSINGBORG.

Utkommer hvarje helgfri lördag och är **ett utmärkt annonsorgan** för de affärsmän, som önska nå den stora publiken öfver hela Skåne.

UPPLAGA 7,000 EXEMPLAR.

Landskrona-Posten

daglig tidning för stad och land.

Mycket läst tidning. Största spridning i Landskrona samt västra och mellersta Skåne. Snabb nyhetstidning. God politisk tidning. Effektivt annonsblad. Köpstark publik. Moderat annonspris.

Landskrona-Posten, som äges af ett bolag med flera hundra aktieägare i staden och landsorten, förfäktar samhällsbevarande, fosterländska intressen, arbetar för reformer på det bestående grund men kämpar emot socialistiskt fackföreningstyran. Landskrona-Postens läsekrets utgöres företrädesvis af landtmän, ämbets- och affärsmän, industri-idkare och handverkare.

Landskrona-Posten utgifves äfven i en halfveckoupplaga, som är betydligt spridd bland s. k. småfolk.

Nerikes Allehanda (Örebro Läns Tidning)

är länets äldsta och förnämsta blad samt det för annonsörer erkänt fördelaktigaste tidningsorganet.

Utkommer dagligen i en upplaga af omkring
7,000 exemplar.

I Gefle,

som är Norrlands största stad, utgifvas

NORRLANDSPOSTEN,

som är Norrlands äldsta tidning, och

Norrlandspostens halfveckoupplaga,

som har den största postupplagan af alla Norrlands tidningar.

Västergötlands ojämförligt bästa annonsorgan är

Skaraborgs Läns Annonsblad, Sköfde,

som räknar minst 25,000 läsare. Användes i stor utsträckning och med synnerligen god verkan vid all platsannonsering. Detta bör särskildt hvarje husmoder teckna sig till minnes.

För Iduns läsarinna
är

SMÅLANDS ALLEHANDA

den af **Jönköpings läns** tidningar, som bäst torde passa vid annonsering. Den är mest spridd inom den bildade och burgna delen af publiken samt utgår i en upplaga af c:a **5,500 ex.**
Obs! Äldsta dagliga tidningen i länet.

Lysekils-Posten

är mellersta Bohusläns — särskildt kustlandets — mest spridda och mest anlitade annonsorgan.

Utkommer **4 gånger** i veckan.

Kostar blott **4 kr.** pr år.

Nerikes-Tidningen

Upplaga: öfver 9,000 ex.

Örebro läns mest spridda tidning.

Utkommer måndagar, onsdagar, fredagar och lördagar. Pris 3:75.

Bästa annonsorgan.

ANNONSPRIS: 6 öre före och 5 öre efter texten, innersidorna 7 öre, allt pr mm.

NYA VEXIÖBLADET

VEXIÖ

utkommer

4 gånger i veckan.

Utmärkt annonsorgan med stor spridning bland köpstark publik inom Kronobergs och Jönköpings län.

Upplaga **8,000 ex.**

Nya Vexiöbladet med Söndagsbilaga och gratisbilagan Smål. beskrifning kostar pr år **Kr. 2.60**

Skaraborgs Läns Tidning

Skara

är utan jämförelse det största och bästa annonsorganet för Skaraborgs Län.

Annonpris 5 å 6 öre pr mm. med rabatt för längre annonsering.

Prenumerationspris för helt år 2 kr.

Sundsvalls-Posten

Norrlands mest spridda dagliga tidning utgår öfver hela Norrland till den köpstarkaste publiken.

Prenumerationspris: kr. 7: 20 pr år, postarvodet inberäknadt.

Annonpris: 5 öre å 4:de, 6 öre å 1:sta och 7 öre å 2:dra och 3:dje sidorna pr millimeter.

LÄS
Sydsvenska Dagbladet
Snällposten

SÖDRA SVERIGES STÖRSTA OCH MALMÖ
STADS ENDA MORGONTIDNING
Utkommer alla söcken- och söndagar.

ANNONSORGAN
AF FÖRSTA RANG.

Prenumerera för år 1913!

SÖDRA DALARNES TIDNING
— HEDEMORA. —

ORGAN FÖR STÄDERNA HEDEMORA OCH
- SÄTER SAMT HEDEMORA DOMSAGA.

ENDA TIDNING PÅ PLATSEN.

Utkommer Tisdagar, Torsdagar och Lördagar.

UTMÄRKT ANNONSORGAN.

Annonspris 5 öre pr mm. Annonser insändas till
Hufvudkontoret, Hedemora.

OBS! Södra Dalarnes Tidning, Avesta-Posten,
Borlänge Tidning och Mora Tidning stå
under gemensam ledning och räkna tillsammans
- **minst 65,000 läsare i Dalarne.** -

Vestmanlands Läns Tidning,
Västerås.

Den äldsta, största och ojämförligt mest
spridda tidningen i Västmanland och när-
gränsande delar af Uppland.

Den enda morgontidningen
i länet.

Länets mest anlitade annonsorgan.

Upplaga 7,500 exemplar.

VÄSTGÖTA-DALS TIDNING

MED

— **MELLERUDS-POSTEN** —

*Moderat organ för Vänersborg, västra
Västergötland och Dalsland.*

*Spridd bland dess burgna och köp-
starka publik.*

Prenumerationspris pr år endast Kr. 1:75.

Örnsköldsviks-
Posten

*utkommer 3 gånger i veckan och är
Norra Ångermanlands snabbaste
nyhetstidning och mest an-
litade annonsorgan.*

Annonsörer torde beakta
att

SÖDERKÖPINGS-
POSTEN

är Södra och Östra Östergötlands
mäst spridda tidning.

För BLEKINGE STÄDER och LANDSBYGD är

TIDNINGEN
KARLSHAMN

BÄSTA NYHETS- OCH ANNONSTIDNING.

Utgifves måndagar, onsdagar, fredagar och afsändes
samma dag till postprenumeranter, som därigenom er-
hålla *snabbaste nyheter* från orten och länet.

Annonsörer erhålla genom *Tidningen Karlshamn* jäm-
naste spridning för sina meddelanden inom Blekinge län.

Annonspris 5 à 6 öre pr millimeter.

Söker Ni affärsförbindelser inom Umeå stad
eller Västerbottens län bör Ni annonsera i

Västerbottens-
Kuriren,

länets utan jämförelse mest spridda tidning.

Totalupplaga den 1 okt. 1912:
6,700 ex.

-:- Postupplaga: 4,532 ex. -:-

Bästa nyhetstidning.

Den köpstarka publiken

i Örebro län träffas bäst
- genom annonsering i -

Örebro Dagblad,

som utgår i en stor upplaga bland länets
burgna befolkning.

-:- Snabb, pigg, vaken nyhetstidning! -:-

Det moderata partiets hufvudorgan i Örebro län.

Prenumerationspris: 5 kr.

Östgöten

Östergötlands Aftonblad

är Östergötlands och nordligaste Smålands
mest spridda aftontidning.

Utkommer dagligen i 6- à 8-sidigt format.

Bästa nyhetstidning.

Rikt illustrerad.

Främsta annonsorgan!

RIKSTEL. Södertälje 23 ALLM. TEL. Södertälje 231

Södertälje Tidning

— O. DEHN —

Stadens och ortens mest spridda tidning.
Bästa annonsorganet.

Utkommer måndag, onsdag och fredag.
Pris per år: 4 kronor.

Annonspris: 5 öre före, 4 öre efter texten,
6 öre extra plats, pr millimeter.

Tidning för Skaraborgs Län

är länsstaden **Mariestad** sedan många år
största och mest spridda tidning
— enligt intyg från posten. —

Snabb nyhetstidning. - Mest läst och spridd i norra hälft-
ten af länet. - Utmärkt annonstidning. - Välbergad
köpstark publik. - Moderata annonspris.

Tidning för Skaraborgs Län, grundlagd 1821 och under sitt
nuvarande namn utkommande
sedan 1884, förfäktar modernt

konserverativa åsikter och verkar för reformer på det bestående grund
gent emot socialistiska omhulningsförsök och liberala eftergifter åt
detta håll. Tidningen har följaktligen sina prenumeranter företrädes-
vis bland de burgnare klasserna, men finnes till följd af sitt billiga
pris nästan i hvarje hem i länets norra hälft.

Försumma ej vid uppgörande af nästa års annonsering
att efterhöra vår spridning och våra villkor!

Västerviks stads och Norra Kalmar Läns
mest spridda tidning och mest anlitade annonsorgan
är

Västerviks Veckoblad,

som utkommer måndagar, onsdagar och fredagar och
kostar å närmaste postanstalt för helt år 3:90, halft
— år 2:20, kvarts år 1:15 och månad 50 öre. —

Till julen utkommer ett rikt illustrerat
JULNUMMER med originalartiklar och
teckningar enbart för denna tidning.

Annonsörer göras uppmärksamma på att vår upp-
laga är den största af inom länet utkommande tidningar.

Öresunds-Posten

är

Helsingborgs och ortens mest spridda tidning,
utgår dagligen i en upplaga af öfver
7,000 ex.

Frisinnad, arbetare- och nykterhetsvänlig.

Påpasslig, väl underrättad nyhetstidning,
innehåller ledande artiklar i dagens frågor.

Hvarje lördag medföljer **gratis** **Våra Hem.**
den omtyckta 16-sidiga bilagan

Bästa annonsorgan. - Spridd inom alla klasser.
Prenumerera!

Enda Sättet

*att få en annons väl spridd i norra
Upplands välbärgade trakter med de-
ras många brukssamhällen och andra
industricentra är att annonsera i
dessa traktens enda ortstidningar*

Östhammars Tidning

och

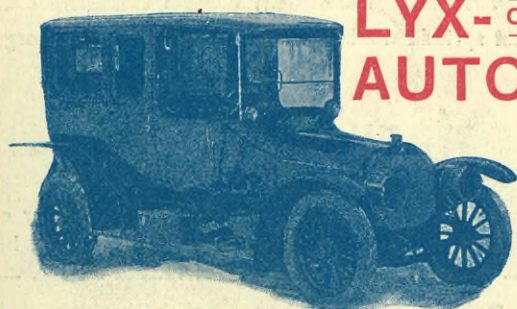
Tierps-Posten.

Den bästa Julklapp Ni kunna få
Jag bringar Er här mina kära små **Stomatol.**

Vill du en Julklapp gifva, som välkommen är och fin,
Du intet bättre kan välja än "E·d·C" från Hylin.

LYX- OCH TURIST-AUTOMOBILER

af in- och utlandets finaste märken,

SCANIA-VABIS
och
DAIMLER- . . .
MERCEDES. . .

ERIK HEDLUND
SMÅLANDSGATAN 30, STOCKHOLM.

Riks: 2283, 2832. Allm.: 226.

Ingen vill lefva af kaffe,

utan man brukar det helst såsom det angenämaste njutningsmedel och för att undvika kaffets skadliga biverkningar, utan all förlaga dess stimulerande och upplifvande egenskaper, blandar man kaffet med **Arlakaffe** af Stockholms Kaffe Aktiebolags välkända lillverkning. Därigenom får man ett **hälsosamt**, välsmakande, blankt, fylligt, ytterst drygt och billigt kaffe, emedan man sparar ungefär hälften mol då enbart kaffe användes, samt erhåller en kaffedryck, som icke förstör mage eller nerver om det brukas måttligt, såsom alla njutningsmedel böra användas. Flera af de mest framstående professorer och läkare ha förordat Arlakaffe såsom den bästa och . . . . lämpligaste kaffetillsättningen. . . . . Paketer à 25 och à 10 öre i alla speceri- och diverseaffärer.

Vid Blodbrist och Svaghet

hos barn och vuxna
gör **Vasens** (f. d. Nordstjärnans) **Järnpreparat**
"FERROL"

bästa verkan. Lätt absorberbart, lättsmält och stärkande gifver det på kortaste tid det bästa resultat.

Pris 2 kr. flaskan.

Finnes å alla apotek.

PRENUMERERA
PÅ

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

— som allt fortfarande är —

Sveriges ojämförligt mest spridda och mest lästa
DAGLIGA TIDNING

MOTALA "MIGNON" CACAO

är tillverkad af ädlaste Cacao-bönor och

KOSTAR ENDAST 45 ÖRE för 100 GR.

GIF BARNEN

MOTALA "MIGNON" C.A.C.A.O

SÅ BLIFVA DE FRISKA OCH RÖDBLOMMIGA

ENERGON

-PREPARATEN förordas af svenska läkare såsom **kraftigt närande** och **verksamt styrkande** vid **allmän svaghet, blodbrist, rubbningar i nervsystemet och under rekonvalescens.**

Tillverkas af **A.-B. Pharmacia, Stockholm.**
Kontrollant Professorn Fil. Dr. K. A. Vesterberg.
Säljes i apotek.